

MESTO VEĹKÉ KAPUŠANY

**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
mesta Veľké Kapušany
na roky 2018 – 2022**

Názov	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Veľké Kapušany 2018 - 2022
Územné vymedzenie	Mesto Veľké Kapušany
Dátum schválenia Územného plánu mesta	
Dátum schválenia PHSR	
Dátum platnosti	
Verzia	1
Publikovaný verejne	

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Veľké Kapušany na roky 2014 – 2020 (skrátene PHSR alebo Program rozvoja mesta) je strednodobý strategický dokument, ktorý definuje komplexnú predstavu o budúcnosti rozvoja mesta Veľké Kapušany. Bol spracovaný na základe zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z. Iniciátorom a garantom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta je Mesto Veľké Kapušany, užívateľmi programu sú všetci občania, podnikatelia, súčasné a budúce inštitúcie v meste.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Veľké Kapušany vznikol ako dohoda zástupcov Mesta a Mestského úradu Veľké Kapušany s partnermi – predstaviteľmi kľúčových verejných a súkromných inštitúcií v meste o budúcom smerovaní mesta – o víziách, cieľoch a opatreniach, ktoré bude potrebné vykonať pre naplnenie dohodnutej vízie mesta. Zároveň berie do úvahy názory občanov a podnikateľov pôsobiacich v meste zistené v dotazníkových prieskumoch a počas verejných diskusií.

Realizácia Programu hospodárskeho rozvoja mesta je nástrojom pre zlepšenie podmienok na život a prácu pre podniky, inštitúcie a občanov mesta a na hľadanie svojich vlastných možností rozvoja vo Veľkých Kapušanoch.

Východiskami pre formulovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta boli:

- vízia mesta Veľké Kapušany,
- čiastkové vízie spracované pracovnými skupinami pre tvorbu PHSR,
- Analýza vnútorného a vonkajšieho prostredia mesta,
- Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu medzi občanmi,
- analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození pre mesto v oblastiach ekonomického rozvoja, ľudských zdrojov, sociálneho rozvoja, životného prostredia a technickej infraštruktúry,

- disparity a faktory rozvoja mesta Veľké Kapušany,
- analýzy problémov identifikované pracovnými skupinami,
- stromy cieľov,
- Územný plán mesta Veľké Kapušany,
- Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja KSK,
- Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta sa tvoril počas rokov 2014 – 2015. Bol pripravený v partnerskej spolupráci mesta s inštitúciami verejného a súkromného sektora, ktoré majú vplyv na ďalší rozvoj mesta. Zástupcovia samosprávy a partnerských inštitúcií boli menovaní primátorom mesta Veľké Kapušany. Stretávali sa v štyroch pracovných skupinách. Zástupcovia mestského úradu, vedenia mesta a spracovateľ dokumentu tvorili riadiaci tím. Štyri pracovné skupiny sa zaoberali formulovaním čiastkových vízií, posúdením silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, vytypovaním kľúčových problémov, analýzou týchto problémov, tvorbou cieľov, priorít, opatrení a akčných plánov. Pracovné skupiny a riadiaci tím odsúhlasili víziu pre Veľké Kapušany. Od júna 2015 do septembra 2015 bolo realizovaných viacero pracovných stretnutí, na ktorých sa aktívne zúčastnilo partnerovi. PHSR je výsledkom strategického plánovania. Zoznam aktívnych členov pracovných skupín a riadiaceho tímu je v prílohe tohto dokumentu.

Princíp tvorby PHSR je:

- založený na kvalitných a overených dátach,
- výsledkom komplexných analýz v troch kľúčových oblastiach,
- vytvorený partnerstvom hlavných aktérov územia,
- v súlade s udržateľným využívaním hodnôt a zdrojov konkrétneho územia,
- vyjadrením vízie v konkrétnych stratégiách, aktivitách a rozvojových projektoch.

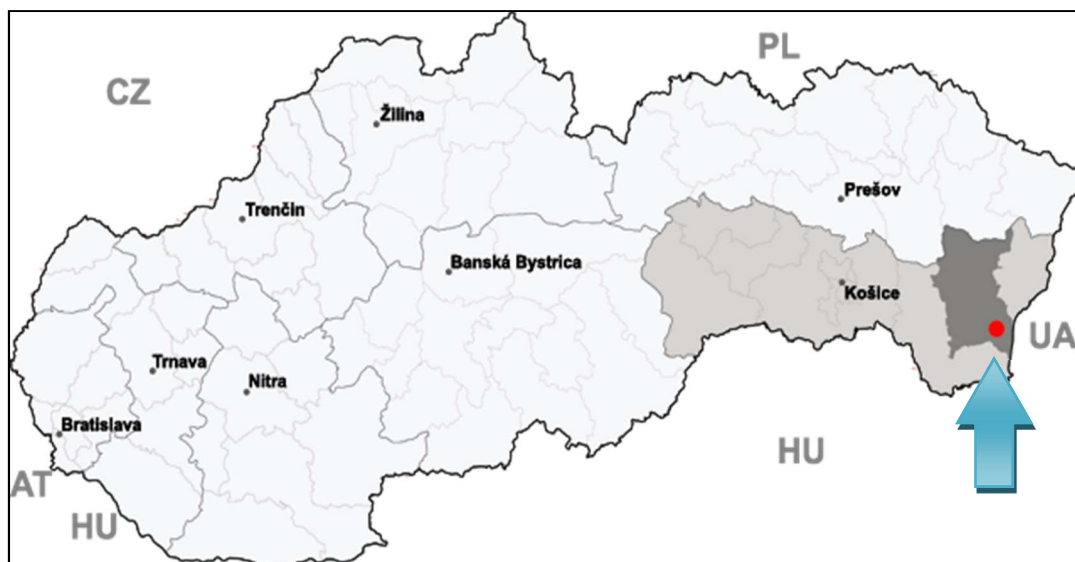
1. Analytická časť

Veľké Kapušany leží vo východnej časti Východoslovenskej nížiny medzi riekami Uh, Latorica a Laborec. Mesto je centrom novodobého mikroregiónu Použie. Vymedzená oblasť sa nachádza medzi Michalovcami, Trebišovom a Kráľovským Chlmcom, v Dolnozemplínskom regióne, v Košickom kraji.

Územie mesta bolo v minulosti začlenené do Uzskej župy, v súčasnosti administratívne patrí do okresu Michalovce. Vznik osídlenia a sídelných štruktúr v území podmienil krajinný reliéf, klimatické a pôdne pomery. Vývoj sídelnej štruktúry formoval predovšetkým rozvoj poľnohospodárstva.

Mesto Veľké Kapušany je vymedzené katastrálnymi hranicami: v juhozápadnej časti s obcou Čičarovce, v severozápadnej časti s obcou Krišovská Liesková, v severnej časti s obcou Čierne Pole, Pavlovce nad Uhom a obcou Bajany, v severovýchodnej časti s obcou Maťovské Vojkovce, v západnej časti s obcou Budince, juhozápadnej časti s obcou Kapušianske Kľačany a v južnej časti s obcou Leles. Mesto má 1 mestskú časť: Veškovce.

Riešená oblasť leží približne 30 km južne od mesta Michalovce. Z dopravného hľadiska mesto leží mimo hlavnú cestnú sieť, dopravne je napojené na cestnú sieť cestou č. II/552 – Košice – Oborín – Veľké Kapušany. V oblasti železničnej dopravy ležia Veľké Kapušany na hlavných celoštátnych dopravných systémoch zabezpečujúcich najmä vývoz a odvoz tovarov z a do Ukrajiny. Katastrálnym územím prechádza elektrifikovaná železničná trať.

Obrázok 1 Veľké Kapušany na území SR

Kód obce	543853
Názov okresu	Michalovce
Názov kraja	Košický kraj
Štatút obce	mesto
PSČ	07901
Telefónne smerové číslo	056
Prvá písomná zmienka o meste	z r. 1214
Nadmorská výška mesta v m	110 m n.m
Celková výmera mesta	2 961 ha
Počet obyvateľov mesta	9 105
Hustota obyvateľstva na km ²	311,78 obyv./ km ²

Tabuľka 1 Základné charakteristiky mesta Veľké Kapušany

Symbody mesta Veľké Kapušany

Vlajka mesta je delená na dve polia, raz zvislo a raz vodorovne. V hornej časti je žltá a červená farba a v dolnej časti je červená a žltá farba. Vlajka je ukončená tzv. lastovičím chvostom siahajúcim do jednej tretiny listu vlajky.

Pečať mesta Veľké Kapušany tvorí erb Mesta Veľké Kapušany s hrubopisom "COPUS VEĽKÉ KAPUŠANY". Pečať mesta sa používa pri slávnostných príležitostiach - udelenie čestného občianstva, na pečatenie významných listín a dokumentov a pod.

Erb mesta vyplýva z odporúčania heraldickej komisie Ministerstva vnútra SR: v červenom štíte pod dvoma zlatými krížikmi je zlatý polmesiac a hviezda. Erb sa vyobrazuje farebne. Farbami mesta sú: červená a žltá. Za erb sa považuje aj jeho jednofarebné grafické zobrazenie alebo stvárnenie z kovu, dreva, kameňa, z keramického alebo iného materiálu, ak svojím vyobrazením zodpovedá vyobrazeniu erbu.

Obrázok 2 Erb mesta

Erb mesta sú oprávnené používať:

- orgány mesta,
- iné orgány, ktoré určí mestské zastupiteľstvo.

Geologické a geomorfologické charakteristiky územia

Veľké Kapušany sa nachádzajú v nadmorskej výške 110 m. Rozloha mesta je 29,61 km². Severná časť mesta sa nachádza na starom agradačnom vale Uhu, ktorú tvoria mladotretihorné íly a piesky pokryté mocnými štvrťhornými riečnymi a eobolitickými uloženinami.

Podľa geomorfologického členenia Slovenska územie mesta je súčasťou alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Panónskej panvy, provincie Východopanónskej panvy a oblasti Východoslovenskej nížiny.

Oblasť predstavuje intenzívne poklesávajúcu panvu vyplnenú neogénnymi a sčasti štvrťhornými sedimentmi. Sedimenty redeponované z okolitých pohorí tvoria štrky, íly, piesky, čiastočne aj tufy a tufity. Tektonické kryhy tvoriace územia nepoklesávajú rovnomerne, čoho výsledkom je vznik nížinnej a pahorkatinnej krajiny.

Poklesy vo východnej časti Slovenska majú za následok vejárovitú podobu riečnej siete, kde sa v miestach maximálnych poklesov stretávajú rieky drenujúce z časti Východných Karpát.

Na okrajoch Východoslovenskej nížiny, v oblastiach styku nížin a pohorí prevládajú ilimerizované pôdy (luvizeme). V nížinných polohách na nivách riek prevládajú nivné pôdy, ktoré sú ovplyvňované podzemnou i záplavovou vodou. Sprašové tabule sú charakteristické černozemami. Spolu s lužnými pôdami sú to najúrodnejšie pôdy územia. Pri výparnom režime sa v južných oblastiach Východoslovenskej roviny vytvorili slané pôdy.

Južnú časť mesta zaberá Chránená krajinná oblasť Latorica, ktorej centrálna časť bola v roku 1993 zapísaná medzi medzinárodne významné mokrade (ramsarské lokality). Územie ramsarskej lokality, rovnako ako i územie chránenej krajinej oblasti je charakteristické lužnými lesmi, sústavou mŕtvych ramien a aluviálnymi lúkami s terénnymi depresiami a močiarimi. Prirodzené lužné lesy reprezentujú komplexy s charakteristickými, dnes už zriedkavými a mimoriadne vzácnymi vodnými a močiarnymi biocenózami.

Klimatické pomery

Klimaticky patrí vymedzené územie do oblasti teplej, podoblasti mierne suchej s chladnou zimou s priemernou teplotou v januári nad -4 až -7 °C. Priemerná ročná teplota sa tu pohybuje okolo 10 - 12 °C, s počtom letných dní nad 50.

Vegetačné obdobie začína v marci, končí v mesiaci október a trvá zhruba 200 až 220 dní. Väčšina zrážok, viac ako 60 % z ročného úhrnu pripadá na vegetačné obdobie. Nepriaznivý je fakt, že vo vegetačnom období majú zrážky prevažne búrkový charakter.

Územie mesta Veľké Kapušany patrí do kontinentálnej klimateckej oblasti mierneho pásma s prevládajúcim oceánskym vzduchom. Západné prúdenie vzduchu od Atlantiku i zo smeru Stredozemného mora, prináša do celej oblasti výdatné zrážky. Kontinentálne prúdenie so sebou prináša suchý vzduch bez významnejších zrážok.

Priemerný ročný úhrn zrážok v oblasti regiónu je 59 mm. Najnižšie priemerné vlhkosti sú v mesiaci apríl a máj, najvyššie v novembri a v decembri.

Podnebie územia je v značnej miere ovplyvňované aj rovinatým charakterom reliéfu. Celá nížinná časť je z juhu otvorenou krajinou. V severovýchodnej časti krajiny sa tiahnu od západu na juhovýchod Vihorlatské vrchy, čo tvorí prirodzenú prekážku severnému prúdeniu.

V porovnaní s Podunajskou nížinou v záujmovej oblasti Východoslovenskej nížiny je vlhkejšie leto a suchšia zima. V súvislosti s chladnejšou zimou je na tomto území skorší začiatok a neskorší koniec trvania snehovej pokrývky ako na Podunajskej nížine. Súvislá snehová pokrývka počas viac ako mesačného obdobia sa tu vyskytuje zriedka.

Hydrologické charakteristiky

Charakteristika vodných tokov Východoslovenskej nížiny je ovplyvňovaná hydrologickými procesmi okolitých horských masívov karpatského flyšu tak na území Slovenska, ako aj na území Ukrajiny. Územie mikroregiónu Použia dotvára hustá vejárovitá riečna sieť a množstvo mŕtvych ramien a kanálov, ktoré sú vhodné na rekreáciu, splavovanie a rybolov. Mesto Veľké Kapušany patrí do povodia riek Latorica, Laborec a Uh.

Rieka Laborec je symbolom regiónu Zemplín, ktorá preteká takmer celým jeho územím v smere zo severu na juh. Laborec pramení v Nízkych Beskydách vo výške 682 m n. m. Má celkovú dĺžku 129 km. Rieka priberá prevažne ľavostranné prítoky Udavu, Výravu a Cirochu, spolu s ktorými nad Humenným vytvárajú vejár tokov. Laborec ďalej obteká pohorie Vihorlat a prechádza do Východoslovenskej nížiny, kde zmierňuje svoj sklon, zlieva sa s ľavostranným prítokom - Uhom.

Rieka Uh je ľavostranným prítokom Laborca. Má celkovú dĺžku 127 km, z toho iba 22 km preteká cez územie Slovenska. Pramení vo Východných Karpatoch na území

Ukrajiny. Rieka je na našom území typicky nížinnou riekou. Ukladá mohutné pokrovy riečnych nánosov i vytvára početné mŕtve ramená.

Rieka Latorica na území Východoslovenskej roviny vytvára veľké množstvo meandrov, slepých ramien i riečnych ostrovov. Preteká cez chránenú krajinnú oblasť Latorica, územím lužných lesov a močaristých lúk.

Flóra

Predmetné územie patrí do oblasti panónskej (teplomilnej) flóry. Oblasť je reprezentovaná fytogeografickým okresom Východoslovenskej nížiny.

Územie bolo v minulosti pokryté lužnými, teplomilnými dubovými a dubovo-hrabovými lesmi. Do pôvodného charakteru vegetačného krytu zasiahol človek, ktorý rúbaním a kľčovaním lesných porastov značnú časť územia premenil na lúky, pasienky a ornú pôdu.

Z pôvodného vegetačného krytu sa v mikroregióne zachovali komplexy prirodzených lesných spoločenstiev pozdĺž vodných tokov (Uh, Laborec), miestami sa na agradačných valoch a pahorkatinách zachovali vrbovo-topoľové južné lesy a jaseňovo-brestovo-dubové lesy. Na agradačných valoch miestnych riek sa zachovali dubovohrabové lesné spoločenstvá. Na voľných plochách sú zastúpené xeroformné trávovobylinné spoločenstvá.

Jedným z významných krajinných prvkov Východoslovenskej nížiny sú močiare, teda aj močiarne vegetácie. Najviac sa zachovali v mŕtvych ramenách, meandroch opustených korytách riek.

Pasienky a lúky sú ďalším významným krajinným prvkom. Dôsledkom melioračných zásahov človeka sa podstatne zmenila ich floristická štruktúra a zároveň sa rozšírili plochy kultúrnych siatych lúk.

Špecifickým prvkom Východoslovenskej roviny sú slaniská. Jedná sa o vzácne rastlinné spoločenstvá, ktoré sa na území Slovenskej republiky vyskytujú iba ojedinele. Rašeliniská sú tiež veľmi cennými prvkami krajiny. Rašeliniská predstavujú rad sukcesných slatinných a rašelinných spoločenstiev.

Skoro vo všetkých typoch rastlinných spoločenstiev sa popri charakteristických druhoch pre dané spoločenstvo vyskytujú i druhy ohrozené a vzácne.

Fauna

Vymedzené územie sa zo zoogeografického hľadiska nachádza v pásme listnatých a zmiešaných lesov palearktiskej oblasti. Vyskytuje sa tu niekoľko charakteristických prvkov východokarpatských a západokarpatských elementov.

V lesoch regiónu sa nachádza množstvo živočíchov v závislosti od typu rastlinných spoločenstiev. Bežne tu žije bažant poľovný, jarabica, zajac poľný, v listnatých lesoch líška obyčajná, jeleň lesný, srnec lesný a diviak lesný.

Z chránených a vzácných druhov sa tu vyskytuje sova dlhochvostá, orol krikľavý, krkavec čierny i korytnačka močiarna. Z vodného vtáctva je pre územie typická hus divá, kačica divá, bocian biely, bocian čierny a volavka popolavá.

Z hľadiska migrácie živočíšnych druhov je potrebné zdôrazniť význam toku rieky Laborec, ako hlavnej migračnej cesty pri jesenných a jarných migráciách vtákov, čo vo veľkej miere ovplyvňuje aj biodiverzitu miestnych vtáčích spoločenstiev.

Súčasná krajinná štruktúra

Mesto Veľké Kapušany sa rozprestiera v poľnohospodársky úrodnej, intenzívne obhospodarovanej oblasti Východoslovenskej nížiny. Má vhodné klimatické a pôdne podmienky pre poľnohospodársku činnosť. Súčasná krajinná štruktúra vymedzeného územia je výrazne ovplyvnená antropogénnou činnosťou.

Tabuľka 2 Štruktúra využitia zeme na území mesta Veľké Kapušany

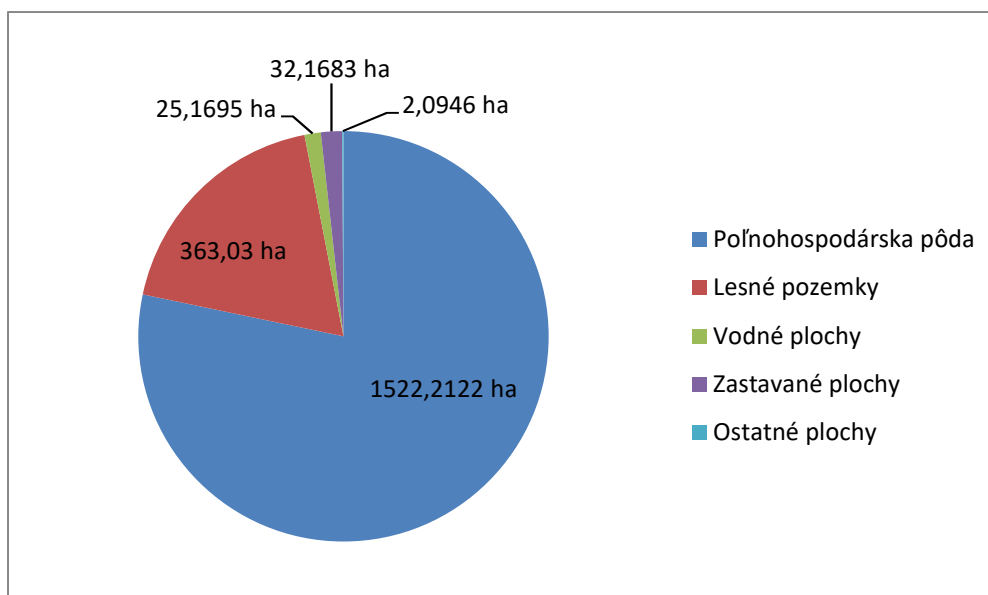
Územie	Celková výmera	Poľnohospodárska pôda	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastavané plochy	Ostatné plochy
--------	----------------	-----------------------	---------------	--------------	------------------	----------------

Veľké Kapušany	2961 ha	1522,2122 ha	363,03 ha	25,1695 ha	32,1683 ha	2,0946 ha
----------------	---------	--------------	-----------	------------	------------	-----------

Zdroj: Územný plán mesta Veľké Kapušany

Z hľadiska kvality pôd je riešené územie reprezentované úrodnejšími genetickými pôdnymi typmi. Pokryvné typy tvoria ilovito – hlinité zeminy rôznej hĺbky (hlboké 30 až 100 cm) a zloženia so strednou priepustnosťou. Ornica obsahuje 2 až 3 % kvalitného humusu. V nížinných polohách prevládajú nívne pôdy glejové, zastúpené sú aj pôdy lužné.

Štruktúra využitia zeme na území mesta Veľké Kapušany

Tabuľka 3 Štruktúra poľnohospodárskeho pôdneho fondu na území mesta Veľké Kapušany

Územie	Poľnohospodárska pôda-spolu	Orná pôda	TTP	Záhrada	Sad
Veľké Kapušany	1522,2122 ha	1126,0266 ha	377,1276 ha	15,178 ha	3,3402 ha

Zdroj: Územný plán mesta Veľké Kapušany

História a súčasnosť mesta Veľké Kapušany

Veľké Kapušany vznikli pravdepodobne v 11. – 12. storočí ako pohraničná strážna obec. Ich názov bol odvodený od cestnej brány /z maďarského kapu = brána/. Na podnet uhorských kráľov strážili túto bránu na križovatke ciest prevažne maďarskí strážcovia hraníc. Rovnaký názov mal aj brod v časti kapušianskeho chotára na dôležitej krajinskej ceste Leles – Veľké Kapušany – Užhorod.

Najstaršia písomná správa o Veľkých Kapušanoch, nazývaných v stredovekých listinách Copus, Egyházas Kapus, Kápolnás Kapus, Kys Kapus a Nagh Kapos je v listine kráľa Ondreja II. /1205-1235/ z roku 1214. Panovník v nej potvrdil právoplatnosť testamentu vacovského biskupa Boleslava /1188-1211/, ktorý daroval svoj hnuteľný i nehnuteľný majetok rádu premonštrátov, Cirkvi sv. Kríža v Lelesi. Súčasťou tohto majetku boli aj obce Leles, Vysoká a Kapušany, uvedené v tejto listine ako Copus.

Veľké Kapušany boli do polovice 14. storočia kráľovským majetkom. Okolo roku 1344 začali o Veľké Kapušany bojovať humenský Drugethovci na jednej strane a leleský prepošt Blažej na strane druhej.

V čase, keď boli Veľké Kapušany kráľovským majetkom, udelil im kráľ Ladislav IV. v roku 1274 mestské výsady s právom slobodnej voľby richtára, plnou súdnou právomocou a vymedzením povinností ku kastelánovi hradu Nevické. V roku 1342 daroval panovník Karol Róbert hradné panstvo Nevické Drugethovcom spolu s časťou Veľkých Kapušian. Začiatkom 14. storočia už obyvatel'ov Veľkých Kapušian označovali ako mešťanov.

Dedina Čepeľ, ktorá je súčasťou Veľkých Kapušian, sa spomína v listine kráľoviča Štefana z roku 1263. Čepeľ patrila neskôr synovi Dionýza z Mokče a v druhej polovici 15. storočia Drugethovcom.

Vo Veľkých Kapušanoch existoval katolícky kostol už v druhej polovici 13. storočia. V roku 1284 v ňom vysluhoval služby Božie farár Martin a v tridsiatych rokoch 14. storočia v ňom pôsobili kňazi Ján a Beňadik. Bol zasvätený svätému Martinovi a nachádzal sa v tej časti Kapušian, ktorá patrila leleskému kláštoru. Reformovaní veriaci /kalvíni/ si postavili nový kostol v roku 1787.

O demografickom vývoji mestečka a jeho okolia poskytujú údaje daňové súpisy. Takýto súpis z roku 1427 udáva, že Kapušany odovzdali daň kráľovi od 229 port /porta = dom, dvor/, z toho 103 bolo Drugethovských a 126 leleského prepošstva. Veľké Kapušany vtedy tvorilo vyše 230 mešťianskych domov. Dedina Čepeľ mala v roku 1427 26 port, Veškovce 7 port.

Ďalší súpis z roku 1599 uvádza vo Veľkých Kapušanoch okolo 70 obývaných domov, v Čepeli vyše dvadsať, kaštieľ Drugethovcov a hospodárske staviská. Po protihabsburských stavovských povstaniach je v súpise z roku 1715 vo Veľkých Kapušanoch iba 39 a v roku 1720 43 meštianskych domácností. V chotári mestečka boli vtedy aj vinice. V Malých Kapušanoch bolo v roku 1715 iba 9 daňovníkov a v roku 1720 13 sedliackych a želiarskych domov. Dedina Čepeľ bola úplne vyľudnená.

Kolonizačné vlny v 18. storočí, hlavne ruthénska kolonizácia, priniesla rast počtu obyvateľstva mesta a okolia. V roku 1828 mali Veľké Kapušany 56 meštianskych domov a 312 obyvateľov. Rovnaký počet mali vtedy aj Malé Kapušany. V Čepeli bolo 37 domov a 310 obyvateľov, vo Veškovciach 65 domov a 425 obyvateľov.

V Kapušanoch sa často konali aj zhromaždenia Užskej župy, na ktorých prisázníci súdili hlavne lupičov a ich pomáhačov. Spor o kapušianske majetky medzi Drugethovcami a leleským kláštorom skončil dohodou roku 1400, podľa ktorej Drugethovci získali statok Kapus /Kapušany/ v chotári Egyházas Kapus. Ich vzájomné rozpory však pretrvávali aj naďalej. Malé Kapušany sú doložené roku 1464 a patrili premonštrátskemu kláštoru v Lelesi.

Po reformáciou prerušenom katolíckom živote bola rímskokatolícka fara opustená do roku 1807. V uvedenom roku prelát Andrej Zazius dostaval v Malých Kapušanoch, na počesť apoštolov sv. Júdu a Šimona, rímskokatolícky kostol pod patronátom jasovského prepošstva. Barokovo-klasicistický kostol reformovanej kresťanskej cirkvi bol postavený v roku 1787. V Malých Kapušanoch sa narodil v roku 1814 János Erdélyi /1814-1868/, vzdelanec, zberateľ ľudovej slovesnosti.

Od roku 1864 existujú údaje o rímskokatolíckej ľudovej škole v meste.

Ešte pred prvou svetovou vojnou bola od 1.11.1910 v prevádzke železničná trať Vojany – Veľké Kapušany – Maťovce. Až po vzniku Československej republiky bola 20.10.1921 slávnostne odovzdaná do prevádzky celá trať Vojany – Veľké Kapušany – Užhorod, ktorá mala značný národohospodársky význam.

Na návrh valného zhromaždenia Užskej župy zo 7.5.1914 uložilo uhorské ministerstvo vnútra svojim nariadením, aby Veľké Kapušany, Malé Kapušany a Čepeľ sa združili v jednu obec, a bola dočasne pomenovaná ako Veľké Kapušany.

V súlade s ďalším návrhom valného zhromaždenia Užskej župy z 21.5.1915 rozhodlo to isté ministerstvo, nariadením z 18.1.1916 číslo 190212/1916, o definitívnom názve

novoutvorenej združenej obce Nagy Kapos /Veľké Kapušany/. Tak bol stáročia trvajúci spoločný vývoj týchto obcí zavŕšený v jednom združenom mestskom celku.

Po vzniku predmníchovskej Československej republiky zostali Veľké Kapušany prevažne poľnohospodárskym mestečkom s výraznou väčšinou obyvateľstva maďarskej národnosti. Z 2004 obyvateľov bývajúcich v meste v roku 1920 bolo 148 československej, 1672 maďarskej, 337 židovskej, 5 ruskej a 2 inej národnosti.

Základné vzdelanie v meste poskytovali: štátna ľudová škola, rímskokatolícka škola a reformovaná ľudová škola. Štátna ľudová škola bola zriadená v roku 1884 v prenajatých priestoroch a v roku 1907 bola postavená nová škola so štyrmi učebňami. Po prestavbe mala v roku 1939 osem tried, 7 vyučujúcich, 300 žiakov a riaditeľa Jánosa Szúcsa.

Po viedenskej arbitráži 2.11.1938 pripadli Veľké Kapušany horthyovskému Maďarsku. Jednotky 18. armády IV. ukrajinského frontu počas novembrového útoku vstúpili 23.11.1944 do Veľkých Kapušian. Mestečko sa vrátilo do obnovujúcej sa Československej republiky. Bezprostredne po oslobodení sa rodila nová štátna správa a samospráva. Do roku 1960 boli Veľké Kapušany okresným sídlom. V roku 1960 bola pričlenená k Veľkým Kapušanom poľnohospodárska obec Veškovce.

V povojnových rokoch zostali Veľké Kapušany prevažne poľnohospodárskym mestečkom s menšími remeselníckymi a priemyselnými prevádzkami. V roku 1949 vzniklo Jednotné roľnícke družstvo, ktorého časť neskôr prevzal Štátny majetok. Až v rokoch 1961-1966 bolo vybudované v blízkych Vojanoch veľké energetické centrum, ktoré významne ovplyvnilo aj rozvoj Veľkých Kapušian. Ich ďalšie napredovanie súviselo s odovzdaním východného úseku tranzitného plynovodu ZSSR – západná Európa a tamojšej kompresorovej stanice začiatkom roku 1973.

Ďalšie pracovné príležitosti priniesol závod Slovnaft, ktorý bol uvedený do skúšobnej prevádzky v roku 1974 a do trvalého výrobného režimu roku 1978. Elektrárne Vojany II. začali vyrábať elektrickú energiu v roku 1975.

Rozsiahlu investičnú výstavbu sprevádzala koncentrácia pracovných síl. Mesto Veľké Kapušany zaznamenalo najvýraznejší demografický vývoj v rokoch 1961-1991, keď sa počet jeho obyvateľov zvýšil z 3588 na 9421. Dnes Veľké Kapušany majú 9105 obyvateľov. Sú centrom regiónu Použie.

Perspektíva ekonomického rozvoja mesta Veľké Kapušany je vo využití polohy mesta priamo na hranici s Ukrajinou a využitia územia okolo Železničnej prekládkovej stanice v Maťovciach, kde mesto plánuje výstavbu priemyselnej zóny a logistického centra.

Rozvojové plány mesta Veľké Kapušany sú presne stanovené a vyžadujú značné finančné prostriedky. V tomto môžu mestu do značnej miery pomôcť aj fondy EÚ.

Analýza vnútorného prostredia

Ľudské zdroje

V meste Veľké Kapušany bolo k sčítaniu ľudu, domov a bytov uskutočneného v roku 2001 trvalo žijúcich 9 760 obyvateľov, v roku 2017 trvalo žijúcich 9105 obyvateľov.

Aj v meste Veľké Kapušany podobne ako v celoslovenskom merítke dochádza ku postupnému spomaľovaniu demografického vývoja. Pre obdobie 1980-2001 je pre okres i mesto Veľké Kapušany charakteristickým rysom demografického vývoja znižovanie trendu celkových prírastkov obyvateľstva a to najmä poklesom prirodzených prírastkov. V roku 2001 žilo v meste Veľké Kapušany 9760 trvale bývajúcich obyvateľov, čo predstavuje 8,73% počtu obyvateľov okresu Michalovce.

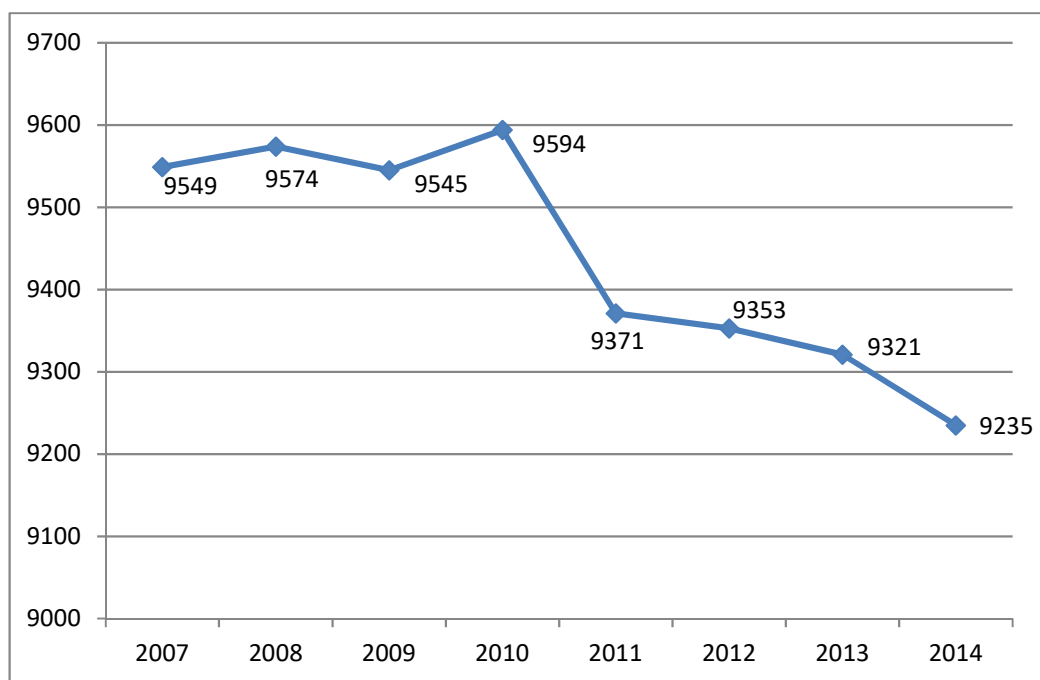
V čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 (SODB 2011) mesto Veľké Kapušany malo 9 406 trvale bývajúcich obyvateľov, čo znamenal pokles o 354 osôb v období 2001-2011. K 31.12.2014 mesto Veľké Kapušany malo 9 235 trvale bývajúcich obyvateľov.

Počet obyvateľov mesta Veľké Kapušany v rokoch 2007-2017 k 31.12.

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet obyv.	9549	9521	9545	9594	9406	9353	9321	9235	9281	9183	9105

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj počtu obyvateľstva vo Veľkých Kapušanoch

Základné demografické ukazovatele mesta Veľké Kapušany

Názov ukazovateľa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet živonarodených	109	103	31	65	83	75	75	75
Počet zomretých	74	97	74	85	84	84	84	84
Počet prisťahovaných spolu	146	110	116	134	112	111	111	111
Počet vystáňovaných spolu	132	175	151	146	197	209	209	209

Zdroj: Štatistický úrad SR

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Štruktúru obyvateľstva mesta Veľké Kapušany podľa pohlavia a národnosti za rok 2014

obsahuje nasledujúca tabuľka

Obyvateľstvo podľa pohlavia a národnosti

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
-----------	------	------	-------

Slovenská	1 387	1 457	2 844
Maďarská	2 700	2 904	5 604
Rómska	64	52	116
Rusínska	2	4	6
Ukrajinská	36	36	72
Česká	13	22	35
Poľská	1	4	5
Ruská	1	0	1
Moravská	1	0	1
Iná	4	2	6
Nezistená	347	369	716
Spolu	4 556	4 850	9 406

Zdroj: Štatistický úrad SR (SODB 2011)

V porovnaní s Košickým krajom v meste Veľké Kapušany obyvatelia slovenskej národnosti na celkovom počte obyvateľov majú menší podiel. Dôvodom je blízkosť maďarskej hranice, čo sa odráža aj v percentuálnych výkazoch o maďarskej národnosti, ktorá je podstatne vyššia ako v ostatných sledovaných územných jednotkách. Okrem rómskej národnosti, ktorá tvorí 1,2% z celkového počtu obyvateľov, v meste sú v menšej miere zastúpené nasledujúce národnosti: Rusínska (6 obyvateľov), Ukrajinská (72 obyvateľov), Česká (35 obyvateľov), Poľská (5 obyvateľov), Ruská (1 obyvateľ), Moravská (1 obyvateľ).

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania

K náboženskému vyznaniu sa podľa SODB v roku 2011 hlásilo 97,7% obyvateľov mesta Veľké Kapušany. Najviac obyvateľov sa prihlásilo k rímskokatolíckemu náboženstvu 44,76%, k reformovanému náboženstvu 24,77 % a ku gréckokatolíckemu náboženstvu sa hlásilo 10,70 %.

Štruktúra obyvateľstva mesta Veľké Kapušany podľa náboženského vyznania

Náboženské vyznanie/cirkev	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	4 210
Gréckokatolícka cirkev	1 006
Pravoslávna cirkev	105
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	59
Reformovaná kresťanská cirkev	2 330
Evanjelická cirkev metodistická	25
Apoštolská cirkev	1
Starokatolícka cirkev	3
Bratská jednota baptistov	-
Cirkev československá husitská	2
Cirkev adventistov siedmeho dňa	1
Cirkev bratská	4
Kresťanské zbory	15
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	182
Ostatné	4
Bez vyznania	388
Nezistené	1 086
Spolu	9 406

Zdroj: Štatistický úrad SR (SODB)

Prirodzený pohyb obyvateľstva

Údaje o prirodzenom pohybe obyvateľstva sa získavajú spracovaním štatistických hlásení o jednotlivých demografických javoch obyvateľstva (uzavreté, resp. rozvedené manželstvá, narodení a zomretí) tvoriacich obsah štatistických zisťovaní o obyvateľstve. Zisťujú sa za všetkých obyvateľov, ktorí majú na území mesta Veľké Kapušany trvalý pobyt a za občanov s trvalým pobytom vo Veľkých Kapušanoch pri ich prechodnom pobyte v zahraničí.

Prirodzený prírastok je jedným zo základných demografických ukazovateľov, vyjadrujúci zmenu v populácii, spôsobenú prirodzenou cestou. Je rozdielom medzi počtom živo narodených detí a počtom zomretých osôb v sledovanom roku. V prípade jeho záporného výsledku dochádza k prirodzenému úbytku obyvateľstva.

Úroveň pôrodnosti v meste Veľké Kapušany od roku 2007 charakterizuje mierny pokles, čo je výsledok reprodukčného modelu správania sa súčasnej mladej generácie.

Prirodený prírastok (úbytok) obyvateľov v rokoch 2009-2014

Územie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SR	8 304	6 965	8 910	3 098	2 734	3 687
Košický kraj	2 769	2 353	2 647	1 415	1 194	1 369
okres Michalovce	274	205	316	23	-54	-36
Veľké Kapušany	5	35	6	17	-20	-1

Zdroj: Štatistický úrad SR

K 31. decembru 2014 Veľké Kapušany malo 9 235 obyvateľov, z nich 4 769 bolo žien a 4 644 mužov. Narodilo sa 83 živých detí (o 18 menej ako v roku 2013) a zomrelo 84 osôb (o 1 menej ako v roku 2013). Rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých v danom území: v období 2007-2014 počet narodených bol 779, kým počet zomretých bol len 683.

Vývoj počtu narodených v meste Veľké Kapušany v období 2007-2014

Rok	Chlapci	Dievčatá	Spolu
2007	64	42	106
2008	55	56	111
2009	53	58	111
2010	48	61	109
2011	51	52	103
2012	46	45	91
2013	35	30	65
2014	38	45	83

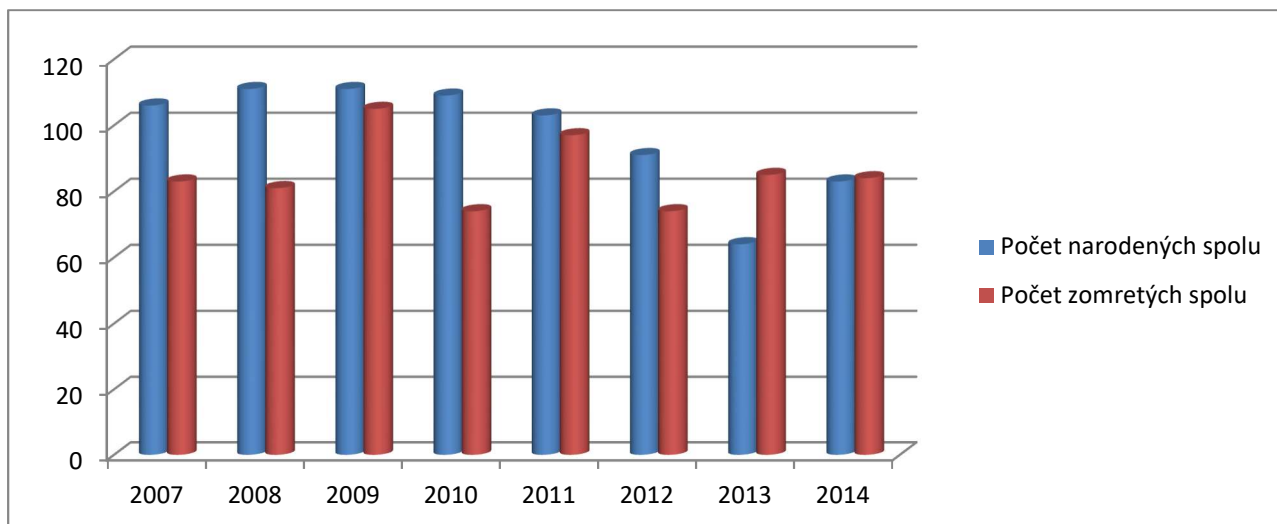
Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj počtu zomretých v meste Veľké Kapušany v období 2007-2014

Rok	Muži	Ženy	Spolu
2007	44	39	83
2008	45	36	81
2009	53	52	105
2010	36	38	74
2011	49	48	97
2012	38	36	74
2013	41	44	85
2014	39	45	84

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet narodených a zomretých v období 2007-2014

V období 2007-2014 uzavretých bolo 291 manželstiev a rozviedlo sa 192 manželských dvojíc. V porovnaní s rokom 2013 bol počet sobášov vyšší o 9 ako v roku 2014. V roku 2013 počet rozvedených manželstiev bolo 12, čo je v porovnaní s rokom 2014 o 9 viac.

Prehľad o sobášoch a rozvodoch

Rok	Sobáše	Rozvody
2007	40	31
2008	36	30
2009	43	28
2010	29	28
2011	30	23
2012	46	19
2013	38	12
2014	29	21

Zdroj: Štatistický úrad SR

Veková štruktúra obyvateľstva

Jedným z najdôležitejších demografických ukazovateľov je vekové zloženie populácie. Údaje o vekovej štruktúre obyvateľstva sú hodnotené v troch základných skupinách:

- predproduktívny vek 0-15 rokov- 1326
- produktívny vek -
 - ženy: 15-55 rokov- 2614
 - muži: 15-60 rokov- 2885
- poproduktívny vek -
 - ženy: 55 rokov- 1382
 - muži: 60 rokov- 898

Zmenšovanie podielu mladšej populácie a zvyšovanie podielu starších vekových skupín obyvateľstva (zhoršenie vekovej štruktúry obyvateľstva) môže mať za následok pokles reprodukčných schopností populácie. Pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva označený ako index vitality, môže okrem iného vypovedať aj o populačných možnostiach vo výhľade. Index vitality je pomer osôb v predproduktívnom veku k počtu osôb v poproduktívnom veku násobený sto.

Podľa dosiahnutej hodnoty indexu vitality sa obyvateľstvo zaraďuje do nasledujúcich typov populácie:

Hodnota indexu vitality	Typ populácie
nad 300	veľmi progresívna (rýchlo rastúca)
201 - 300	progresívna (rastúca)
151 - 200	stabilizovaná rastúca
121 - 150	stabilizovaná
101 – 120	stagnujúca
menej ako 100	regresívna (ubúdajúca)

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v období rokov 1996-2014

Rok	Počet obyvateľov				Index vitality
	Spolu	Vekové skupiny			
		predproduktívny	produktívny	poproduktívny	
1996 abs.	9 867	2 338	6 959	570	410,2
%	100	23,7	70,5	5,8	
2006 abs.	9 553	1 615	7 175	763	211,7
%	100	16,9	75,1	7,9	
2014 abs.	9 235	1 417	6 762	1 056	134,2
%	100	15,3	73,2	11,4	

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z uvedeného je vidieť, že veková štruktúra obyvateľstva mesta sa postupne mení v prospech starších vekových kategórií. Zmenšovanie podielu mladšej populácie a zvyšovanie podielu starších vekových skupín obyvateľstva (zhoršenie vekovej štruktúry obyvateľstva) môže mať za následok pokles reprodukčných schopností populácie. Pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva, označený ako index vitality, môže okrem iného vypovedať aj o populačných možnostiach budúcnosti.

Dosiahnutým indexom vitality 211,7 bodov v roku 2006 dostáva sa mesto do kategórie obcí s progresívnou populáciou. V roku 2014 sa dostáva mesto Veľké Kapušany indexom starnutia 134,2 do kategórie stabilizovanej populácie.

Migračný pohyb obyvateľstva

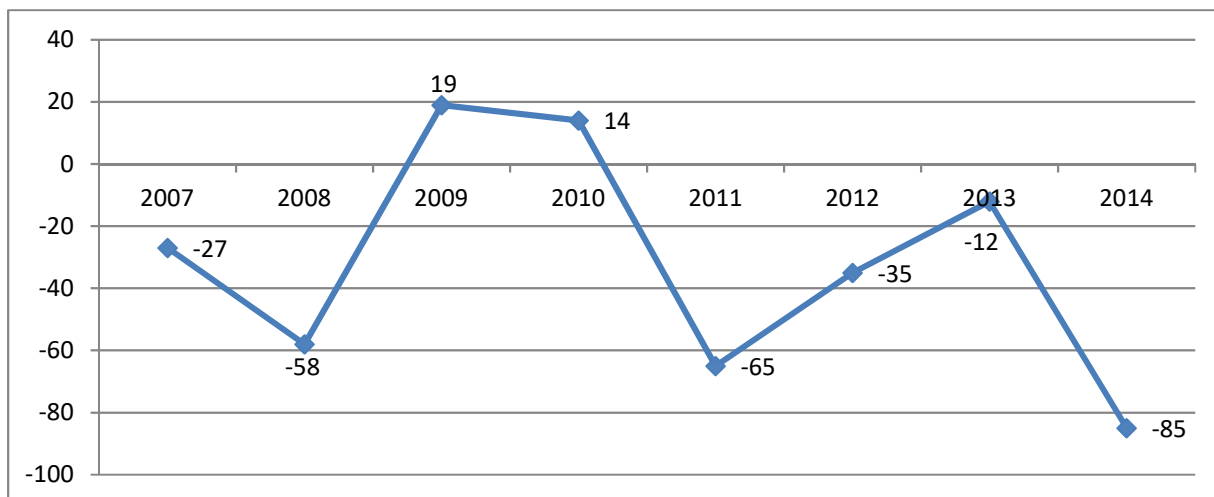
Migrácia obyvateľstva je taký pohyb obyvateľstva, ktorý sa viaže na zmenu trvalého bydliska. V období 2007-2017 sa do mesta prisťahovalo 1 455 osôb, pričom v tom istom období sa z mesta odsťahovalo 1 998 osôb. Migrácia obyvateľstva z mesta Veľké Kapušany je čím ďalej tým vyššia z dôvodu nedostatku pracovných príležitostí. Odchádzajú hlavne mladí ľudia a ľudia v produktívnom veku. Obvod Veľké Kapušany patrí k migračne stratovým regiónom.

Vývoj počtu prisťahovaných a odsťahovaných v období 2007-2014

Rok	Prisťahovalí	Vysťahovalí
2007	150	177
2008	150	208
2009	204	185
2010	146	132
2011	110	175
2012	116	151
2013	134	146
2014	112	197
2015	111	209
2016	111	209
2017	111	209
Spolu	1455	1998

Zdroj: Štatistický úrad SR

Migračný prírastok / úbytok obyvateľstva v meste Veľké Kapušany

Základné socioekonomické charakteristiky obyvateľstva

Z hľadiska vzdelanosti obyvateľstva riešené územie vykazuje dobrú vzdelanostnú úroveň, čo je dôsledkom toho, že hospodársko-ekonomický charakter polohy riešenej oblasti vyžaduje v mnohých oblastiach kvalifikovanú pracovnú silu.

Obyvatelia mesta Veľké Kapušany sú obyvateľstvom mestského typu s vysokým stupňom vzdelania. V posledných rokoch dochádza k pomerne značnému zvýšeniu podielu vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov.

Najnovšie dostupné údaje o vzdelaní obyvateľstva pochádzajú zo sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011.

Obyvateľstvo podľa pohlavia a stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Pohlavie		Spolu
	muži	ženy	
Základné	531	838	1 369
Učňovské (bez maturity)	526	422	948
Stredné odborné (bez maturity)	570	383	953
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	201	127	328
Úplné stredné odborné (s maturitou)	927	1 000	1 927
Úplné stredné všeobecné	203	384	587
Vyššie odborné vzdelanie	95	135	230
Vysokoškolské bakalárske	129	160	289
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	427	458	885
Vysokoškolské doktorandské	26	8	34

Vysokoškolské spolu		582	626	1 208
Študijný odbor	<i>prírodné vedy</i>	20	18	38
	<i>technické vedy a náuky I (baníctvo, hutníctvo, strojárstvo, informatika a VT, elektrotech., tech. chémia, potravinárstvo)</i>	150	79	229
	<i>technické vedy a náuky II (textilná v., sprac. kože, dreva, plastov, v. hud. nástrojov, archit., staveb., dopr., pošty, telekom., automatiz., špec. odb.)</i>	71	58	129
	<i>poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky</i>	51	24	75
	<i>zdravotníctvo</i>	24	29	53
	<i>spoločenské vedy, náuky a služby I (filozof., ekon., polit. a práv. vedy, ekonomika a manaž., obchod a služby, SŠ- OA, HA, praktická š., učeb. odb.)</i>	117	171	288
	<i>spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., pedag. a psych. vedy, publicistika a informácie, telových., učiteľstvo, SŠ - gym.)</i>	78	193	271
	<i>vedy a náuky o kultúre a umení</i>	6	6	12
	<i>vojenské a bezpečnostné vedy a náuky</i>	12	3	15
	<i>nezistený</i>	53	45	98
Bez školského vzdelania		764	782	1 546
Nezistené		157	153	310
Úhrn		4 556	4 850	9 406

Zdroj: Štatistický úrad SR (SODB 11)

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo zahŕňa všetky osoby staršie než je stanovená hranica (na SR 15 rokov) bez rozdielu pohlavia, ktoré spĺňajú požiadavky na zaradenie medzi zamestnaných a nezamestnaných. Je vlastne súčtom počtu zamestnaných a nezamestnaných. Obyvateľstvo v súčasnej dobe aktívne býva označované ako pracovné sily.

Miera súčasnej aktivity poskytuje adekvátnu predstavu o aktívnom obyvateľstve v referenčnom období. Je celkom postačujúca v situácii, keď prevažuje u osôb ročné zamestnanie so žiadnymi, alebo malými sezónnymi výkyvmi a s relatívne malými zmenami vstupov a výstupov v pracovných silách a ich zložkami.

Základné charakteristiky obyvateľstva mesta podľa ekonomických aktivít

Pohlavie			Muži	Ženy	Spolu
Osoby ekonomicky aktívne	spolu		2 427	2 076	4 503
	%		53,9	46,1	100,0
	z toho	osoby na materskej dovolenke	0	36	36
		pracujúci dôchodcovia	50	60	110
		nezamestnaní	699	657	1 356
	vypomáhajúci (neplatení) členovia domácností v rodinných podnikoch		5	10	15
Osoby na rodičovskej dovolenke			3	156	159
Nepracujúci dôchodcovia			681	1 077	1 758
Ostatní nezávislí			18	33	51
Osoby závislé	spolu		1 083	1 134	2 217
	v tom	deti do 16 rokov	816	835	1 651
		študenti stredných škôl	178	164	342
		študenti vysokých škôl	89	135	224
Ostatní závislí, nezistení			344	374	718
Úhrn obyvateľstva			4 556	4 850	9 406
Narodení v obci bydliska		spolu	1 670	1 660	3 330
		%	36,7	34,2	35,4

Zdroj: Štatistický úrad SR (SODB 2011)

Zamestnanosť

Elektrárne Vojany- Sloznaft Vojany a Eustream – preprava a.s. oblasť Veľké Kapušany zohrali rozhodujúcu úlohu pri rozvoji súčasných Veľkých Kapušian. Vďaka nim došlo v meste ku koncentrácii pracovných síl. Mesto Veľké Kapušany zaznamenalo najvýraznejší demografický vývoj v rokoch 1961-1991, keď sa počet obyvateľov zvýšil z 3588 na 9421.

Žiaľ, transformácia týchto podnikov a strata výrobného programu v prípade Sloznaftu Vojany zapríčinila útlm rozvojových impulzov a zdrojov, znižovanie počtu zamestnancov a následný rast nezamestnanosti.

Okrem spomínaného priemyslu je mesto významným centrom pestovania zeleniny, kde dôležitú úlohu zohráva Agroprodukta Veľké Kapušany a desiatky pestovateľov.

Zamestnanosť obyvateľov mesta Veľké Kapušany v odvetviach hospodárstva

<i>Odvetvie ekonomickej činnosti</i>	<i>Ekonomicky aktívne osoby</i>		
	<i>muži</i>	<i>ženy</i>	<i>spolu</i>
<i>Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace</i>	120	98	218
<i>Lesníctvo a ťažba dreva</i>	19	10	29
<i>Ťažba uhlia a lignitu</i>	4	4	8
<i>Iná ťažba a dobývanie</i>	3	0	3
<i>Pomocné činnosti pri ťažbe</i>	4	3	7
<i>Výroba potravín</i>	32	37	69
<i>Výroba nápojov</i>	6	4	10
<i>Výroba textilu</i>	5	11	16
<i>Výroba odevov</i>	27	23	50
<i>Výroba kože a kožených výrobkov</i>	9	24	33
<i>Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu</i>	20	15	35
<i>Výroba papiera a papierových výrobkov</i>	9	6	15
<i>Tlač a reprodukcia záznamových médií</i>	7	2	9
<i>Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov</i>	8	1	9
<i>Výroba chemikálií a chemických produktov</i>	8	8	16
<i>Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov</i>	1	2	3
<i>Výroba výrobkov z gumy a plastu</i>	16	13	29
<i>Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov</i>	18	13	31
<i>Výroba a spracovanie kovov</i>	18	19	37
<i>Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení</i>	75	20	95
<i>Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov</i>	19	13	32

<i>Výroba elektrických zariadení</i>	23	20	43
<i>Výroba strojov a zariadení i. n.</i>	23	13	36
<i>Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov</i>	83	62	145
<i>Výroba ostatných dopravných prostriedkov</i>	2	2	4
<i>Výroba nábytku</i>	9	15	24
<i>Iná výroba</i>	7	12	19
<i>Oprava a inštalácia strojov a prístrojov</i>	24	6	30
<i>Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu</i>	244	41	285
<i>Zber, úprava a dodávka vody</i>	15	3	18
<i>Čistenie a odvod odpadových vôd</i>	2	1	3
<i>Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov</i>	5	2	7
<i>Výstavba budov</i>	38	20	58
<i>Inžinierske stavby</i>	17	8	25
<i>Špecializované stavebné práce</i>	78	28	106
<i>Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov</i>	22	14	36
<i>Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov</i>	69	62	131
<i>Maloobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov</i>	89	211	300
<i>Pozemná doprava a doprava potrubím</i>	232	86	318
<i>Letecká doprava</i>	1	2	3
<i>Skladové a pomocné činnosti v doprave</i>	107	55	162
<i>Poštové služby a služby kuriérov</i>	6	22	28
<i>Ubytovanie</i>	13	19	32
<i>Činnosti reštaurácií a pohostinstiev</i>	30	55	85
<i>Nakladateľské činnosti</i>	3	1	4
<i>Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok</i>	0	1	1
<i>Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie</i>	2	0	2

<i>Telekomunikácie</i>	9	2	11
<i>Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby</i>	14	5	19
<i>Informačné služby</i>	3	1	4
<i>Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia</i>	8	20	28
<i>Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia</i>	5	4	9
<i>Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia</i>	6	8	14
<i>Činnosti v oblasti nehnuteľností</i>	15	15	30
<i>Právne a účtovnícke činnosti</i>	12	15	27
<i>Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia</i>	1	7	8
<i>Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy</i>	11	2	13
<i>Vedecký výskum a vývoj</i>	5	1	6
<i>Reklama a prieskum trhu</i>	5	3	8
<i>Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti</i>	7	5	12
<i>Veterinárne činnosti</i>	5	1	6
<i>Prenájom a lízing</i>	3	1	4
<i>Sprostredkovanie práce</i>	9	4	13
<i>Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti</i>	0	5	5
<i>Bezpečnostné a pátracie služby</i>	50	10	60
<i>Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou</i>	22	20	42
<i>Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti</i>	6	7	13
<i>Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie</i>	181	134	315
<i>Vzdelávanie</i>	89	228	317
<i>Zdravotníctvo</i>	38	85	123
<i>Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)</i>	22	83	105
<i>Sociálna práca bez ubytovania</i>	9	34	43

<i>Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti</i>	3	4	7
<i>Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení</i>	4	5	9
<i>Činnosti herní a stávkových kancelárií</i>	3	3	6
<i>Športové, zábavné a rekreačné činnosti</i>	3	5	8
<i>Činnosti členských organizácií</i>	9	18	27
<i>Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti</i>	1	2	3
<i>Ostatné osobné služby</i>	5	14	19
<i>Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení</i>	0	1	1
<i>Nezistené</i>	292	234	526
Spolu	2427	2076	4 500

Zdroj: Štatistický úrad SR (SODB 2011)

Z uvedených údajov vyplýva, že takmer 7,06 % ekonomicky aktívnych obyvateľov pracuje v odvetví *Pozemná doprava a doprava potrubím*. Okrem tohto odvetvia najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov, takmer 7,04 %, pracuje v odvetví *Vzdelávanie* a 7,03% v odvetví *Verejná správa a obrana*.

Nezamestnanosť a jej vývoj

Koncom decembra 2014 nezamestnanosť v okrese Michalovce dosiahla 9 486 osôb (stav evidovaných nezamestnaných - EN) a miera evidovaných nezamestnaných činila 16,78 %. Disponibilný počet evidovaných nezamestnaných dosiahol počet 8 413 osôb.

V medziročnom porovnaní (december 2013 – december 2014) sa znížila nezamestnanosť v okrese Michalovce o 742 osôb. Tento pokles je spôsobený v značnej miere členstvom v Európskej únii, pretože sa zvýšila pracovná mobilita ľudí, ktorí vo väčšej miere vyhľadávajú možnosti pracovného uplatnenia práve v krajinách Európskej únie.

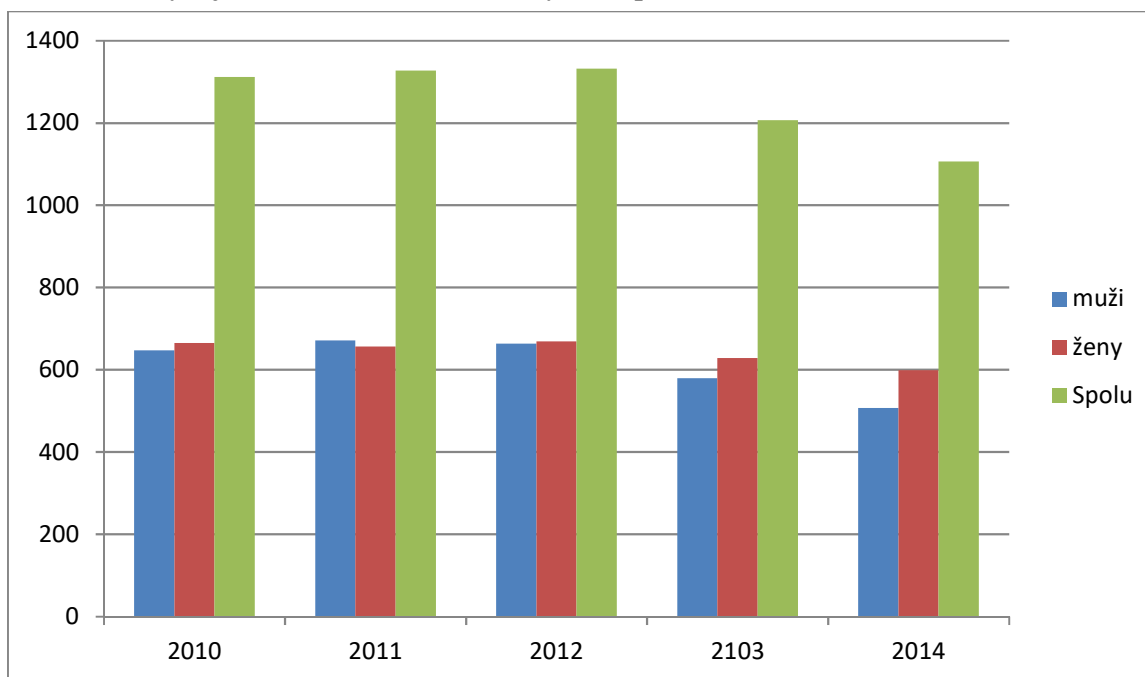
Vývoj nezamestnanosti vo Veľkých Kapušanoch v rokoch 2011 - 2014

Nezamestnaní	rok 2011	rok 2012	rok 2013	rok 2014
Ženy	656	669	628	599
Muži	671	663	579	507
Spolu	1 327	1 331	1 207	1 106

Zdroj: ÚPSVaR Michalovce, k 31.12.2014

Na základe informácií z posledných rokov je vidieť, že počet uchádzačov – žien o zamestnanie v meste Veľké Kapušany v menšej miere klesá. V roku 2014 počet evidovaných nezamestnaných – mužov je nižší, ako počet EN – mužov za rok 2013, čo bolo a je ovplyvnené transformáciou okolitých podnikov a znížením počtu nezamestnaných.

Vývoj nezamestnanosti vo Veľkých Kapušanoch v rokoch 2010 - 2014

Stav	UoZ	z toho ženy
k 31.12.2007	1 166	651
k 31.12.2008	1 200	650
k 31.12.2009	1 364	689
k 31.12.2010	1 328	684
k 31.12.2011	1 327	656
k 31.12.2012	1 331	671
k 31.12.2013	1 207	628
k 31.12.2014	1 106	599

Štruktúra UoZ mesta Veľké Kapušany podľa pohlavia

Zdroj: ÚPSVaR Michalovce, k 31.12.2014

Štruktúra UoZ podľa najvyššie dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ÚPSVaR Michalovce, k 31.12.2014

Stav	Bez školského vzdelania	Základné vzdelanie	Učňovské bez maturity	Stredné bez maturity	Učňovské s maturitou	Úplné stredné všeobecné	Úplné stredné odborné	Vyššie odborné a vysokoškolské bakalárske	Vš vzdelanie	Vedecká výchova	N/A - neurčené
31.12.2007	68	372	378	3	103	39	184	5	14	0	0
31.12.2008	66	375	395	4	93	56	187	7	17	0	0
31.12.2009	70	417	452	4	111	68	202	10	29	1	0
31.12.2010	60	391	405	5	119	80	218	7	42	1	0
31.12.2011	68	373	413	4	124	76	215	13	41	0	0
31.12.2012	63	364	403	4	133	68	246	10	40	0	0

V roku 2013 došlo k zmene číselníka stupňov vzdelania. Štruktúra uchádzačov o zamestnanie v období 2013-2014 podľa dosiahnutého vzdelania bola nasledovná:

Stav	k 31.12.2013	k 31.12.2014
Neukončené základné vzdelanie	275	268
Základné vzdelanie	1	3
Nižšie stredné odborné vzdelanie	392	334
Stredné odborné vzdelanie	346	323
Úplné stredné odborné vzdelanie	73	65
Úplné stredné všeobecné vzdelanie	2	2
Vyššie odborné vzdelanie	8	16
Vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa	54	34
Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa	0	0
Vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa	0	0
N/A - neurčené	56	61

Zdroj: ÚPSVaR Michalovce, k 31.12.2014

Stav	do 20 r.	20-24 r.	25-29 r.	30-34 r.	35-39 r.	40-44 r.	45-49 r.	nad 50 r.
k 31.12.2007	50	170	193	175	139	127	113	199
k 31.12.2008	67	173	176	174	142	118	115	235
k 31.12.2009	61	193	194	195	154	156	155	256
k 31.12.2010	57	197	182	183	159	134	140	276
k 31.12.2011	40	184	181	196	170	142	144	270
k 31.12.2012	41	185	167	187	163	151	146	291
k 31.12.2013	38	152	150	163	152	141	134	277
k 31.12.2014	27	152	121	150	134	132	122	268

Štruktúra UoZ podľa veku

Zdroj: ÚPSVaR Michalovce, k 31.12.2014

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vo Veľkých Kapušanoch podľa doby evidencie (v mesiacoch)

Stav	do 3 mes.	4-6 mes.	7-9 mes.	10-12 mes.	13-24 mes.	25-48 mes.	nad 48 mes.
k 31.12.2007	190	140	71	86	79	76	524
k 31.12.2008	166	169	96	66	126	61	516
k 31.12.2009	137	131	112	130	180	91	583
k 31.12.2010	178	145	76	87	110	112	620
k 31.12.2011	136	120	107	94	155	86	629
k 31.12.2012	119	134	95	86	226	260	411
k 31.12.2013	112	103	80	74	200	234	404
k 31.12.2014	112	97	75	73	144	196	409

Zdroj: ÚPSVaR Michalovce, k 31.12.2014

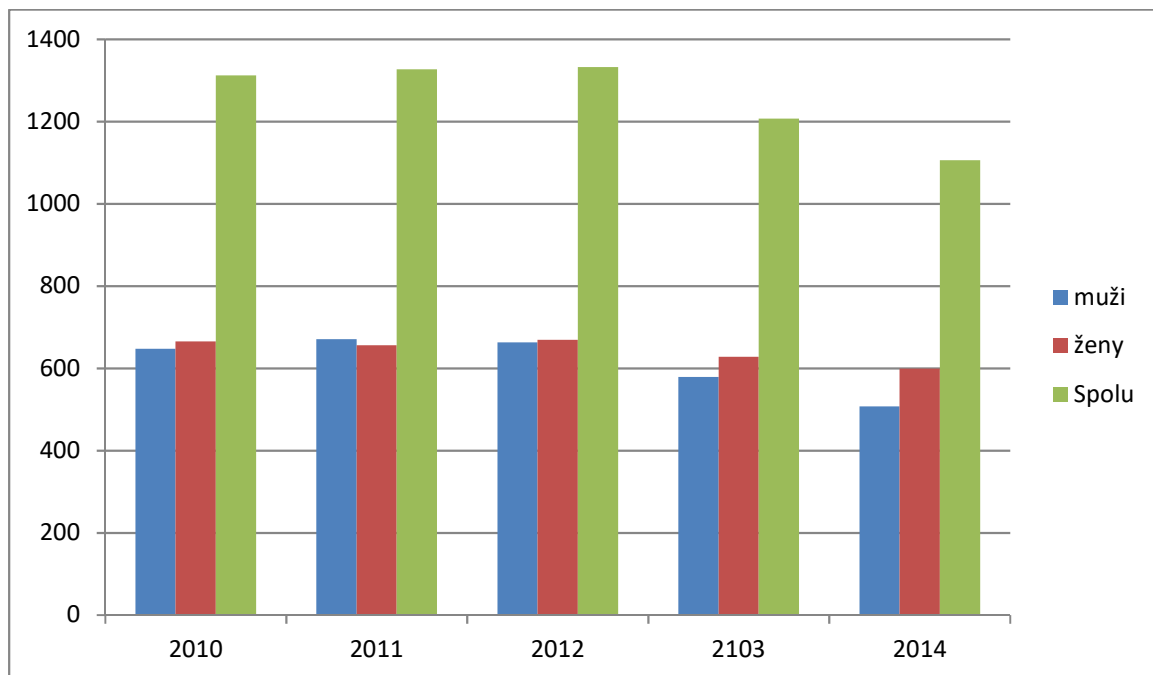
Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa rodinného stavu na úrovni obcí sleduje Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce od roku 2013.

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa rodinného stavu

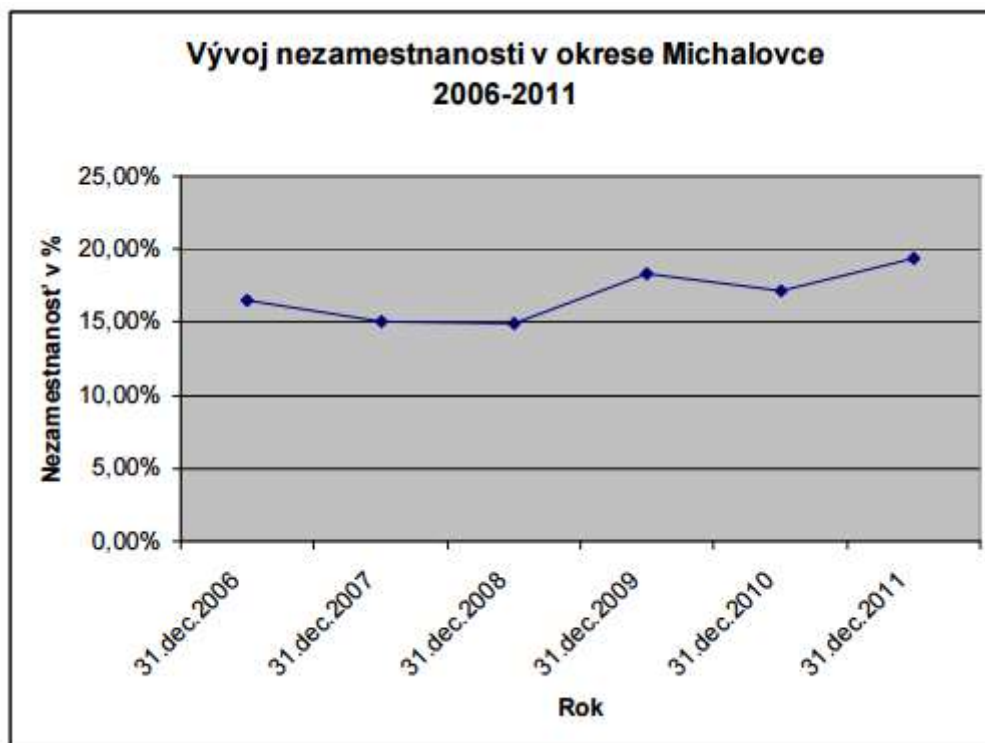
Stav	neurčené	nezistené	slobodný , slobodná	ženatý, vydatá	rozvedený , rozvedená	vdovec, vdova	registrované partnerstvo
k 31.12.2013	0	0	573	509	102	20	3
k 31.12.2014	0	0	526	450	104	21	5

Zdroj: ÚPSVaR Michalovce, k 31.12.2014

Vývoj nezamestnanosti vo Veľkých Kapušanoch v rokoch 2010 - 2014

Vývoj nezamestnanosti v okrese Michalovce od 31.12.2006 do roku 2011 bol nasledovný:

Zdroj: Štatistický úrad SR

Mzdy

Mzda je jedným z najdôležitejších ukazovateľov vyspelosti regiónu. Oblasť riešeného územia patrí na základe výšky priemerných mesačných miezd medzi priemerné regióny Slovenska: príjmy obyvateľov mesta i okresu sú pod celoštátnym a krajským priemerom.

Priemerná hrubá nominálna mzda zamestnanca v okrese Michalovce zaznamenala za posledných 5 rokov mierne stúpajúci charakter. Od sumy 681 € v roku 2010 na sumu 824 € v roku 2014. V roku 2014 priemerná mesačná nominálna mzda bola v Košickom kraji o 84 EUR vyššia ako v okrese Michalovce. Nízka úroveň nominálnej mzdy v záujmovom regióne je odrazom všeobecného postavenia ekonomiky okresu.

Štruktúra priemernej hrubej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v EUR

	2010	2011	2012	2013	2014
SR	769	786	805	824	858
Košický kraj	792	848	851	883	908
Okr. Michalovce	681	726	742	784	824

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ľudia ohrození rizikom sociálneho vylúčenia

Najpočetnejšou skupinou ľudí ohrozených rizikom sociálneho vylúčenia sú nezamestnaní. V uplynulých rokoch mesto Veľké Kapušany urobilo veľmi veľa, aby sa znížila nezamestnanosť. V období 2010-2014 poklesol počet nezamestnaných z 1 312 na 1 106 avšak globálna ekonomická kríza vyvolala silný tlak na miestny pracovný trh. V najbližších rokoch v riešenom území bude potrebné podporovať vytváranie nových pracovných miest.

Rizikám sociálneho vylúčenia sú vystavení najmä ľudia vo veku nad 50 rokov, ktorí majú väčšinou nízku adaptabilitu na meniace sa požiadavky pracovného trhu a majú zväčša nevyhovujúcu kvalifikáciu, čoho dôsledok je ich nízka atraktivita pre zamestnávateľa a majú malú šancu uplatniť sa na trhu práce.

Ďalšou skupinou ľudí ohrozených rizikom sociálneho vylúčenia sú starší obyvatelia, ktorí sú poberateľmi starobných dôchodkov a zdravotne, zmyslovo a duševne postihnutí občania. Takíto občania sú v prevažnej miere poberateľmi invalidných dôchodkov. Ďalšou významnou skupinou ľudí, ktorých možno zaradiť medzi ohrozených rizikom sociálneho vylúčenia, sú deti odkázané na pomoc cudzích a prípadne iné sociálne ohrozené skupiny obyvateľov.

Rómovia žijúci v meste Veľké Kapušany patria tiež medzi skupiny ohrozené sociálnym vylúčením. Táto komunita je diferencovaná sociálne a kultúrne. Ich sociálnu situáciu už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, závislosti na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania. Na základe uvedených skutočností je potrebné realizovať projekty zamerané na sociálnu inklúziu, podporu integrácie a elimináciu kultúrnych predsudkov. Aktivizáciou a mobilizáciou skupín rómskeho obyvateľstva, postupným realizovaním rôznych opatrení a programov je potrebné napomáhať týmto skupinám k menšej závislosti od sociálnej a finančnej podpory štátu, k ich väčšej ekonomickej samostatnosti a nezávislosti a k zamedzeniu prehľbovania spoločenského a sociálneho vylúčenia rómskeho etnika v meste.

Rovnosť príležitostí

Základné ľudské práva a slobody sú v našej republike podľa Ústavy SR zaručené všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, na politické a iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo k etnickej skupine, na majetok, pôvod alebo iné postavenie. Slovensko sa vstupom do EÚ zaviazalo zapracovať do svojich zákonov viacero smerníc EÚ v oblasti rovnosti príležitostí. Na monitorovanie dodržiavania rovnosti príležitostí tiež boli zriadené inštitúcie, na ktoré sa môžu občania obrátiť v prípade porušovania svojich ľudských práv. Napriek všetkým opatreniam i faktu, že Slovensko zaznamenalo v posledných rokoch ekonomický rast a nárast životnej úrovne, sociálne a regionálne rozdiely stále pretrvávajú. K najviac postihnutým skupinám obyvateľstva patria tie, ktoré sú nútené prekonávať bariéry nielen v osobnom, spoločenskom, ale aj v profesionálnom uplatnení.

Jedným z hlavných atribútov demokratického štátu je vybudovanie takého inštitucionálneho a legislatívneho rámca, ktorý zaručuje dôstojnosť občanov a dohliada na zabezpečenie ich základných práv. V rámci všetkých rozvojových programov

je odôvodnené, aby program zabezpečil rovnosť príležitostí znevýhodnených spoločenských skupín. Cieľom týchto projektov je zabezpečiť rovnosť príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce (Ústredie Veľké Kapušany) podporuje projekty zamerané na zvýšenie zamestnanosti osôb ohrozených sociálnym vylúčením z dôvodu príslušnosti ku skupinám, osobitne ohrozených diskriminujúcimi fenoménmi – rod, vek, zdravotné postihnutie. Hlavné aktivity sú zamerané na vytváranie pracovného prostredia, ktoré zvyšuje možnosť odstraňovania bariér brániacich vstupu týchto skupín na trh práce, pričom sa intenzívna pozornosť venuje odstraňovaniu rodových bariér, ktoré bránia realizácii ženám. Do realizácie týchto projektov sú preto zapojení nezamestnaní, zamestnávateľia z regiónu, sociálni partneri a zástupcovia samosprávy a verejnej správy, úrady práce a inšpektoráty práce na miestnej úrovni.

Ďalším spôsobom vytvárania rovnakých príležitostí (predovšetkým vytváraním vhodných podmienok pre postihnutých občanov) je zriaďovanie chránených dielní/pracovnísk. Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, na ktorých sú zamestnaní občania so zdravotným postihnutím v pracovnom pomere, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce, alebo pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu. Podľa dostupných údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny v Michalovciach v roku 2015 existovalo vyše 100 zriadených chránených dielní a chránených pracovísk.

Domový a bytový fond a domácnosti

Bývanie je základnou ľudskou potrebou, úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík hospodárskeho rozvoja územia a životnej úrovne obyvateľstva bývajúceho na danom území.

Retrospektívny vývoj počtu obývaných bytov a počtu bytov na 1000 obyvateľov v meste Veľké Kapušany bol nasledovný:

Rok sčítania	1970	1980	1991	2001	2011
Počet obyvateľov	5047	8459	9421	9760	9406
Počet bytov	1 730	2243	2691	3140	4055
Prírastok bytov	-	+ 513	+ 448	+ 452	+ 915
Počet bytov / 1000 obyvateľov	342,7	265,2	285,6	321,7	431,1

Zdroj: Štatistický úrad SR (SODB 2011)

Typ obydli v meste Veľké Kapušany

Typ obydli spolu	Obývané byty	Iné obytné jednotky	Kolektívne obydli	Nezistené
3028	2966	0	21	41

Zdroj: Štatistický úrad SR (SODB 2011)

Súkromné domácnosti podľa typu, veľkosti a právneho dôvodu užívania bytu

Typ súkromnej domácnosti (spolu)	3414
Nerodinné domácnosti	1071
Domácnosti, ktoré tvorí jedna rodina	1780
Domácnosti pozostávajúce z manželských párov	1227
Domácnosti párov žijúcich v konsenzuálnom zväzku	215
Domácnosti osamelých otcov	60
Domácnosti osamelých matiek	278
Domácnosti pozostávajúce z dvoch a viac rodín	449

Zdroj: Štatistický úrad SR (SODB 2011)

Na základe sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 na území Veľkých Kapušian podľa štatistického úradu SR mesto má 3232 bytov a z toho 3028 obývaných.

Obývané byty sa členia :

- **Podľa formy vlastníctva:**

Vlastne byty v bytových domoch	Byty vo vlastníctve rodinných domov	Obecné byty	Družstevné byty	Iné
1461	714	111	351	254

- **Podľa počtu obytných miestností:**

1	2	3	4	5+
194	455	1600	31	81

- **Podľa veľkosti obytnej plochy v m²:**

40	40-80	81-100	100+
5	65	33	48

Zdroj: štatistický úrad SR (2011)

Pohrebníctvo a cintoríny

V meste sa nachádza jedno pohrebisko, dva verejné cintoríny a jeden židovský cintorín.

Pohrebisko, ktoré sa nachádza na ulici Vojanskej, funguje od roku 2010. Je rozdelené pre viaceré typy pochovania. Nachádzajú sa tam hrobové miesta pre jedno, dvoj a trojhroby, hrobové miesta na americký štýl pochovania, rozptylová lúka a urnový háj. Dom smútku je pre približne 150 ľudí. Na pohrebisku je asi 2 000 miest na pochovanie.

Jeden verejný cintorín sa nachádza na sídlisku L. N. Tolstého, je to starý mestský cintorín. Tu sa pochováva už len do jestvujúcich hrobov. Dom smútku, ktorý sa na cintoríne nachádza sa nepoužíva, je potrebné ho zrekonštruovať. Na cintoríne je asi 2 000 pohrebných miest.

Druhý cintorín je v mestskej časti Veškovce. Je tam 195 hrobov a približne 100 voľných hrobových miest. Plánuje sa vybudovať dom smútku v budove vo vlastníctve mesta.

Židovský cintorín sa nachádza v severovýchodnej časti mesta. Od ulice je oddelený vysokým tehlovým múrom so železnou dvojkřídlovou bránou. V smere sever - juh sú štyri rady hrobov podľa pohlavia. Náhrobky sú z pieskovca, sivej žuly a mramoru. Majú bohatú ornamentiku a sú zhotovené na dobrej umelecko-remeselnej úrovni.

Hospodársko-ekonomický potenciál

Z pohľadu makroekonomickej štruktúry rozhodujúce postavenie má energetický priemysel, poľnohospodárstvo a maloobchod. Súčasná výkonnosť ekonomiky mesta i jeho mikropriestoru je mierne nižšia ako priemer Slovenska, čo naznačovali aj ukazovatele, ako priemerná mesačná nominálna mzda, miera nezamestnanosti. Mesto Veľké Kapušany sa snaží podnikateľské prostredie zlepšovať.

Pôdohospodárska výroba v riešenom území má veľký ekonomický význam. Výmera poľnohospodárskej pôdy celkom je 1522,2122 ha z toho: - orná pôda 1126,0266 ha - trvalý trávny porast 377,1267 ha - záhrada 15,178 ha - sad 3,3402 ha z toho: odvodnené plochy 556,78 ha

Najvýznamnejší priemysel:

- Elektráreň Vojany (výroba a rozvod energie)
- SPP (zabezpečuje rozvod plynu)
- SWS spol. s.r.o Vojany (prečerpávanie tovaru medzi širokým a európskym rozchodom železníc)
- Matex, s.r.o. (pestovanie sóje, služby pre rastlinnú a živočíšnu výrobu, práca špeciálnymi poľnohospodárskymi strojmi a zariadeniami, chemická ochrana, sušenie, morenie)
- Agroprodukta (spoločnosť je zameraná na hydroponické a klasické pestovanie zeleniny, kvetov a okrasných rastlín, produkcia zeleniny - uhoriek, paradajok, paprík, predaj letničiek a zeleninových priesad)
- Roľnícke družstvo Veľké Kapušany (výroba a predaj obilnín, olejnín a surového kravského mlieka, chov ošípaných a hovädzieho dobytku)
- Doprava, skladovanie

Najvýznamnejší poskytovatelia služieb v meste:

- Banky
- Poistovne
- Reštauračné zariadenia
- Ubytovacie zariadenia
- Dodávatelia internetového pripojenia

Na území mesta Veľké Kapušany sa nachádzajú banky:

- Všeobecná úverová banka, a.s. expositúra Veľké Kapušany

- Slovenská sporiteľňa a.s.
- Poštová banka a.s.

Na území mesta Veľké Kapušany sa nachádzajú komerčné poisťovne:

- Prvá stavebná sporiteľňa
- Allianz poisťovňa
- Kooperatíva poisťovňa
- Wüstenrot poisťovňa

Najvýznamnejšia poľnohospodárska výroba v meste:

- pestovanie zeleniny
- pestovanie kvetov

Podniky v meste

Úsek zdravotníctva	Ambulancie	26
	Očné optiky	2
	Zubné techniky	2
	Lekárne	3
	Iné	4
Úsek služieb		76
Úsek maloobchodu		127
Úsek veľkoobchodu, chránené dielne, STK		8
Úsek reštaurácií, herní, ubytovacích zariadení, stávkových kancelárií		40
Úsek hospodárstva		18

Fyzické osoby - Podnikatelia podľa právnych foriem

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet FO	359	367	367	386	387	384	389	375	383	417	417

Právnické osoby

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet PO	107	122	136	151	169	165	167	172	177	192	207

Na území mesta je dobre rozvinutá sieť obchodov a ostatných služieb. V riešenom území sa nachádza dostatok reštauračných a stravovacích zariadení, ale k dispozícii sú aj

rôzne špecifické predajne. V riešenom území sú zastúpené aj veľkokapacitné obchody s nadlokálnym charakterom – veľké obchodné reťazce s hypermarketmi Tesco, LIDL, COOP Jednota, ILAS Market.

V meste sa nachádza dobrá sieť ubytovacích zariadení: k dispozícii je jeden hotel Družba, jeden penzión Griff, tri turistické ubytovne a jeden vidiecky dom s možnosťou ubytovania v súkromí.

Cestovný ruch

Podľa Regionalizácie cestovného ruchu SR vypracovanej Ústavom turizmu Bratislava je územie štátu rozdelené do 21 regiónov. Mikroregión Použie je zaradený k subregiónu (územie menšieho rozsahu v rámci turistického regiónu) Medzibodrožie v rámci Dolnozemplínskeho regiónu, ktorý má:

- vysoký potenciál pre pobyt a rekreáciu pri vode (zo strednodobého aj dlhodobého hľadiska)
- priemerný potenciál pre pobyt v horskom a lesnom prostredí, pre pobyt na vidieku a vidiecky turizmus; pre poznávanie kultúrno-historických pamiatok.

Z hľadiska významu jednotlivých regiónov je Dolnozemplínsky región zo strednodobého horizontu zaradený k regiónom regionálneho významu, ale v dlhodobom horizonte má predpoklady na zaradenie sa k turistickým regiónom nadregionálneho významu.

Špecifikom polohy mikroregiónu je priamy dotyk katastrov obcí Maťovské Vojkovce, Ruská, Ptrukša a Veľké Slemence s hranicou Ukrajiny. Vo Veľkých Slemenciach je otvorený hraničný priechod pre peších a cyklistov, čím sa otvárajú nové možnosti pre návštevníkov mikroregiónu.

Veľké Kapušany hrajú dôležitú úlohu v rozvoji cestovného ruchu v Použia a to najmä v ubytovaní hostí a turistov prichádzajúcich do tohto regiónu.

Primárna ponuka vymedzeného územia

Z prírodných predpokladov sa vo vzťahu k rekreačným aktivitám uplatňuje predovšetkým reliéf, podnebie, vodstvo, živočíšstvo a rastlinstvo.

Oblasť mesta Veľké Kapušany je súčasťou Východoslovenskej nížiny. V severnej časti katastra je to celok zvaný Kapušianske pláňavy, v južnej časti katastra Latorická rovina. Reliéf je mierne zvlnený. Pre územie sú typické zmiešané a lužné lesy. V mikroregióne sa rozprestiera viacero vzácných prírodných lokalít. Nachádza sa tu Chránená krajinná oblasť Latorica, severná časť Chráneného vtáčieho územia Medzibodrožie, prírodné rezervácie: Ortov, Raškovský luh, Kopčianske slanisko a územia európskeho významu: Rieka Latorica, Čičarovský les, Bešiansky polder, Oborínsky les a Oborínske jamy.

Prírodné bohatstvo dáva regiónu šancu prilákať klientelu, ktorá vyhľadáva oddych a rekreáciu. Územie je vhodné pre milovníkov príjemného prostredia a vidieckej prírody, pre peších, cykloturistov i pre rybárov a poľovníkov. Riešená krajina vytvára vhodné podmienky pre rôzne turistické aktivity pre rodiny s deťmi, mladých ľudí a seniorov.

Kultúrno – historický potenciál územia

Mesto Veľké Kapušany bolo historicky obývané dlhé stáročia. Územie tohto regiónu patrí z archeologického hľadiska medzi najvýznamnejšie oblasti Košického samosprávneho kraja. Samotné mesto Veľké Kapušany je podľa historických záznamov najstarším mestom Košického kraja. Svedčia o tom početné archeologické nálezy potvrdzujúce prítomnosť roľníckych neolitických spoločenstiev v prvej polovici 5. tisícročia p. n. l.

V meste Veľké Kapušany sa nachádza viacero objektov, ktoré sú na zozname národných kultúrnych pamiatok a pamiatkových objektov. Ide konkrétne o nasledujúce pamiatky:

- **Kalvínsky kostol** bol postavený r. **1784 v barokovo - klasicistickom slohu**. Na jeho vstupnom priečelí je tabuľa s letopočtom a okolnosťami výstavby. Okrem mena **cisára Jozefa II.** sú na tabuli uvedené aj mená kňaza **Juraja Jánosiho** a kantora **Pavla Lászlóa**. Na východnej stene kostola je **mramorová pamätná tabuľa**, ktorú do bronzového rámu osadili r. **1894 na pamiatku J. Erdélyiho**.

- **Rímskokatolícky kostol sv. Šimona a Júdu** bol postavený r. **1807 v klasicistickom slohu**. Pred vchodom je umiestnená bronzová **busta Lászlóa Mécsa**, v kostole je pamätná tabuľa a Mécsov portrét pripomínajúci jeho tunajšie pôsobenie.

- V parčíku pred kalvínskym kostolom sa vyníma mohutný dubový obelisk z r. 1993, na ktorom je umiestnená bronzová tabuľa s menami obetí II. svetovej vojny. V hornej časti tohto diela, ktorého autorom je miestny umelecký rezbár Juraj Ferenc, sú tváre mučeníkov hľadiacich túžobne do diaľav.

- V posledných rokoch bol navrhnutý na zápis do Ústredného zoznamu kultúrnych pamiatok židovský cintorín. V smere sever - juh sú štyri rady hrobov podľa pohlavia. Náhrobky sú z pieskovca, sivej žuly a mramoru. Majú bohatú ornamentiku a sú zhotovené na dobrej umelecko-remeselnej úrovni. Na južnom konci cintorína je obel v ktorom je pochovaný posledný kapušiansky rabín Fried s rodinou.
- Na 1100. výročie usadenia sa starých Maďarov v Karpatskej kotline bol v roku 1996 postavený pred budovou mestského úradu pomník "**Turulmadár**".
- v miestnom parku umiestnená plastika Vojtecha Löfflera, ktorú miestni občania nazývajú Matka s dieťaťom.
- **Socha Ľudovíta Štúra** bola odhalená v roku 1997 na ulici Zelenej, ktorej autorom je akademický sochár Ladislav Berák.
- Na námestí **Istvána Dobóa** je umiestnená rovnomenná **busta**.
- **V parku** Základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským Jánosa Erdélyiho je umiestnená **socha Jánosa Erdélyiho**.
- Okrem týchto pamiatok v meste sa zachovalo niekoľko **meštianskych domov** zo začiatku 20. storočia, ktoré uchovávajú pôvodný ráz kapušianskych ulíc.

Zo známych osobností pôsobiach na území mesta treba spomenúť: Jána Erdélyiho - básnika, dramatika, filozofa, estetika a etnografa narodeného v roku 1814 v meste Veľké Kapušany a Lászlóa Mécsa - významného básnika a kňaza pochádzajúceho tiež z Veľkých Kapušian. Ďalšia veľká osobnosť, ktorej korene siahajú na územie regiónu je Robert Capa (vlastným menom Endre Friedmann) svetoznámy fotoreportér, „najväčší fotoreportér vojny“. Jeho matka Julianna Henrietta Berkovits pochádzala z Veľkých Kapušian. Pred jeho narodením sa rodina z politických dôvodov vysťahovala do Budapešti. Robert pôsobil v New Yorku s bratom Cornellom Capom, takisto uznávaným fotoreportérom.

Kultúrno - spoločenské inštitúcie Použia

V meste Veľké Kapušany pôsobí niekoľko kultúrnych inštitúcií, ktoré svojou činnosťou môžu pritiahnúť turistov:

Mestské Múzeum Veľké Kapušany

Mestské múzeum vo Veľkých Kapušanoch vzniklo v roku 2002. Múzeum sa nachádza v Mestskom kultúrnom stredisku. Stálu expozíciu tvoria: obydlia a bývanie, domáce

a poľnohospodárske náradia a nástroje, predstavenie remesiel z okolia – kováčstvo, tkáčstvo, včelárstvo, hrnčiarstvo, obuvníctvo.

Pamätná izba

Pamätná izba vo Veľkých Kapušanoch vznikla ako súčasť Turisticko-informačného centra. V izbe sa nachádza pôvodný nábytok a náradie, ktoré miestni obyvatelia používali k svojmu živobytíu.

Fotogaléria Róberta a Cornela Capa

Od roku 2003 sa v Mestskom kultúrnom stredisku vo Veľkých Kapušanoch nachádza fotogaléria svetoznámych fotografov Róberta a Cornella Capa. Základnou myšlienkou pre zriadenie galérie bola skutočnosť, že matka dvoch svetoznámych fotografov, Júlia Berkowitsová, pochádzala práve z tohto mesta. Robert Capa bol legendárny vojnový fotograf, ktorý pôsobil na mnohých bojiskách. Jeho povolanie sa mu stalo osudným vo vietnamskej vojne pri našliapnutí na mínu. Brat Cornell bol riaditeľom Medzinárodného fotografického múzea v New Yorku.

Expozícia fotogalérie prezentuje mladosť a rodinu Roberta a Cornella Capa, reprodukcie prác oboch fotografov, dejiny a vývoj fotografie, fotografických objektívov a prístrojov. Ďalšia časť galérie sa využíva ako výstavný priestor na prezentáciu diel súčasných fotografov.

Obecné domy tradícií, ktoré prezentujú životný štýl miestnych obyvateľov sa nachádzajú v obci Ptrukša, Malé Raškovce a Veľké Slemence.

Miestne zvyky a tradície

Územie užského regiónu sa vyvíjalo pod vplyvom viacerých historických udalostí a viacerých kultúr. Všetky vplyvy sa premietli do životného štýlu miestnych občanov, pričom niektoré osobitosti krajiny sa dodnes odzrkadľujú v miestnych špecifikách. Pozitívom územia je, že obyvatelia sa snažia udržať a oživovať miestnu kultúru, zvyky i tradície.

Nositelia tradície územia sú napr: Folklórny súbor Komócsa, Detský folklórny súbor Vánok, Citarová skupina Fobotó, Miešaný spevácky zbor Latoričan. Tradičným remeslám a výrobným technikám sa venujú klienti domova dôchodcov Domov, n.o. vo Veľkých Kapušanoch, ktorí sa zameriavajú hlavne na tkáčstvo. Ich tradičné výrobky sú prezentované na Veľkokapušíanskom jarmoku organizovanom každoročne v jeseni. Na dedičstvo ľudového drevorezbárstva nadviazal známy výtvarný umelec Juraj Ferencz, ktorý žije a tvorí i dnes v meste Veľké Kapušany.

Potenciál turistických trás

Ťažiskovými formami turizmu, pre ktoré má mikroregión Použie najlepšie predpoklady a ktoré je potrebné v budúcnosti skvalitňovať, podporovať a rozvíjať sú pešia turistika a cykloturistika.

Pešie turistické trasy

Územie ponúka široké možnosti peších túr vďaka výhodnej polohe a mnohorakým prírodným krásam. Rekreatanti, ktorí sa radi nechávajú unášať krásami prírody, si môžu vybrať zo širokého spektra rôzne náročných turistických trás. Všetky turistické trasy vychádzajú z Veľkých Kapušian alebo okolitých obcí. Orientáciu v teréne umožňujú iba mapy. Na viacerých bodoch jednotlivých turistických trás chýbajú smerovky, informačné a orientačné tabule.

V súčasnosti je v štádiu rozpracovania navrhovaná kultúrno-historická cesta Zeus, ktorá bude prezentovať najvzácnejšie historické pamiatky a najvýznamnejšie archeologické náleziská územia.

Cykloturistické trasy

Mikroregión je ideálnou oblasťou pre rozvoj cykloturistiky, zvlášť pre tvorbu trás vhodných pre menej zdatných cyklistov. Platí to hlavne pre jeho rovinnú časť, kde existuje relatívne hustá sieť ciest nižšej triedy (druhej, tretej triedy, spevnené a nespevnené poľné cesty) s malou frekvenciou cestnej premávky. V oblasti mikroregiónu Použie existuje taktiež sieť ochranných protipovodňových hrádzí so spevnenou korunou (resp. s cestou vybudovanou na korune hrádze) vhodných pre cykloturistiku.

Sekundárna ponuka územia

Sekundárna ponuka je prostriedkom na priblíženie a využitie primárneho potenciálu danej oblasti. Hlavným cieľom sekundárnej ponuky je poskytnúť návštevníkom možnosť využívať voľný čas aktívnou formou a tým prispieť ku komplexnému uspokojeniu jeho potrieb.

Sekundárny potenciál tvorí všeobecná infraštruktúra, ktorú využívajú obyvatelia daného územia ako aj návštevníci a infraštruktúra cestovného ruchu (ubytovacie a stravovacie

zariadenia, cestovné kancelárie, turistické informačné kancelárie), ktorú využívajú predovšetkým účastníci cestovného ruchu.

Turistické informačné centrum Veľké Kapušany

Turistické informačné centrum vo Veľkých Kapušanoch vzniklo v r. 2006. Výstavba budovy TIC bola financovaná zo štrukturálnych fondov v programovacom období 2004 – 2007, prostredníctvom programu INTERREG III/A – Názov projektu: Brány Zemplína – Integrovaný program rozvoja turizmu Zemplína Veľké Kapušany – Tokaj.

V budove TIC sa nachádza multimediálna miestnosť s kapacitou 40 miest na sedenie, galéria, pamätná izba, vyhliadková terasa a privítacia miestnosť.

Od roku 2014 Turistické informačné centrum je riadnym členom Asociácie informačných centier Slovenska a spĺňa minimálny štandard služieb.

Ubytovacie a stravovacie zariadenia

Vzhľadom na súčasnú návštevnosť mikroregiónu Použie (podiel zahraničnej návštevnosti nepresahuje 25%) je kapacita lôžok pomerne vysoká (30 lôžok na 1000 obyvateľov). Podľa kategorizácie ubytovacích zariadení sa potenciál mesta Veľké Kapušany radí k priemernému, ponuka lôžok je iba v troch kategóriách (penzión, hotel, turistická ubytovňa), absentujú ubytovacie kapacity triedy 3* a 4*. Iba penzión Grif je zaradený do tried podľa platnej vyhlášky, hotel Družba bol pred niekoľkými rokmi preradený do kategórie turistická ubytovňa. Chýbajú tu ubytovacie kapacity vo vidieckych domoch, resp. súkromných izbách.

Podľa jednotnej kategorizácie ubytovacích zariadení SR v meste sú dostupné ubytovacie zariadenia poskytujúce služby nízko štandardné (391 lôžok) a priemerne štandardné (20 lôžok). Je to dostatočné množstvo vzhľadom na región, ale úzko špecifikuje aj možné cieľové skupiny turizmu.

Prehľad UZ v meste Veľké Kapušany

Názov	Kategória	Kapacita	Adresa	Kontakt
Griff Panzió ***	penzión	10 lôžok (apartmány)	ul. Hlavná 3,	tel.: 056 638 2644

			079 01 Veľké Kapušany	
Hotel Družba	hotel	50 lôžok z toho 3/2 apartmány	ul. Zelená 1, 079 01 Veľké Kapušany	tel.: 056 638 5130, 0905 611 304,
Energosun	turistická/ robotnícka ubytovňa	162 lôžok z toho 8 trojposteľových apartmánov, a 6 štvorposteľovýc h hotelových izieb	ul. Vojanská 908/58, 079 01 Veľké Kapušany	tel.: 056 638 2581, 056 628 2241, fax: 056 628 2241
Domov mládeže	turistická ubytovňa	179 lôžok z toho hotelových izieb: 3 štvorposteľové, 2 trojposteľové, 1 dvojposteľová	ul. J. Kráľa 25, 079 01 Veľké Kapušany	tel.: 056 638 2641
Vidiecky dom-Árpád Pándy	ubytovani e v súkromi	10 lôžok, kuchyňa, záhrada, filagória, záhradný gril	ul. Orgovánová , 079 01 Veľké Kapušany	tel.: 0915 949 012 apandy@copusnet.net
Reformovan é centrum pre mládež	turistická ubytovňa	10 lôžok (3 izby)	Ul.Hlavná 68 079 01 Veľké Kapušany	Tel.: 0915949092 apandy.copusnet@gmail.co m
Spolu 421 ubytovacích kapacít				

Počet stravovacích zariadení v meste Veľké Kapušany môžeme považovať za pomerne uspokojivý. Pozitívnu stránkou je, že sa zameriavajú na domácu kuchyňu, a jedálne lístky v každom zariadení sú dvojjazyčné (slovenské, maďarské).

Problémom zostáva absencia zariadenia určené na rýchle a doplnkové stravovanie (bufety, rýchle občerstvenie). Zároveň je žiadúce zvýšiť podiel stravovacích zariadení poskytujúcich aj sortiment typickej národnej resp. regionálnej kuchyne.

Prehľad SZ v meste Veľké Kapušany

Názov	Kapacita	Adresa	Kontakty
GRIFF – Penzión	predná časť 40 stredná: 25 zadná časť:15 Spolu: 80 osôb	ul. Hlavná č.3, 079 01 Veľké Kapušany	tel.: 056 628 1022, 628 1021, 628 1020
ENERGOSUN	Reštaurácia: 20 osôb bar: 10 osôb	ul.Vojanská 54, 079 01 Veľké Kapušany	tel.: 056 638 2384, 056 638 2966
PYTLIACKA Reštaurácia	Reštaurácia: 120 Malý salónik: 20 Červený salónik: 50	ul. Hlavná 1, 079 01 Veľké Kapušany	tel.: 056 638 5130
Express Pizza	25 osôb	P.O.H. 56/97, 079 01 Veľké Kapušany	tel.: 0918 042 777
"40" FORTY restaurant&wine	60 osôb	ul. Zelená 49/285, 079 01 Veľké Kapušany	Tel.: 0918 293 520, 0918 511 214 info@forty.sk
CYPRIÁN Sladký svet – Cupika	30 osôb	Sídl.P.O.Hviezdoslava 079 01 Veľké Kapušany	Tel.: 0907 999 911
Reštaurácia a kaviareň LAMOUR	Reštaurácia: 130 osôb Kaviareň: 50	ul. Janka Kráľa 1112/46 079 01 Veľké Kapušany	Tel.: 0904 444 447
Spolu 595 kapacít na sedenie			

Analýza zdrojových trhov

Z analýzy návštevníkov regiónu vyplýva, že rozhodujúci podiel na turistickom ruchu tvorí kultúrny a prírodný CR. Osobitnú skupinu tvoria zahraniční a domáci návštevníci susednej Tokajskej oblasti, ktorí prichádzajú na územie regiónu kvôli jedinečnosti tokajských vín a možnostiam vidieckej turistiky.

Charakteristika návštevníkov na základe určitých kritérií:

1.Podľa národnosti:

- z Maďarskej republiky,
- z Ukrajiny,
- z Českej republiky,
- z Poľska.

2. Podľa motivácie:

- pešia turistika,
- poľovníctvo, rybárstvo,
- poznávacia a kultúrno-historická,
- návšteva podujatí,
- športové aktivity,

3. Podľa dĺžky pobytu:

- jednodňová návšteva,
- víkendové pobyty.

4. Podľa počtu účastníkov

- samostatní návštevníci,
- partnerské dvojice, priatelia,
- organizované skupiny (školy, záujmové spolky, kluby, športovci).

5. Podľa veku účastníkov

- mládež,
- rodiny,
- seniorský vek.

Súčasná štruktúra návštevníkov je tvorená z domácich turistov. Dôvodom je predovšetkým absentujúca ponuka komplexných produktov, nízka úroveň ubytovacích a stravovacích zariadení, slabá úroveň marketingu a nevyhovujúci pomer ceny a kvality poskytovaných služieb v oblasti cestovného ruchu.

Občianska vybavenosť mesta

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v meste charakterizujú zariadenia v oblasti kultúry a administratívy, športové zariadenia, školské a sociálne zariadenia. Vybavenosť mesta službami je rozmanitá a ich účel závisí od ľudských zdrojov, tradícií, podmienok a špecifických daností okolitého mikropriestoru.

Administratíva

V zmysle zákona o obecnom zriadení mesto má dva orgány: mestské zastupiteľstvo a primátor mesta. Každý z orgánov mesta má svoje samostatné postavenie dané ústavou a zákonmi. Obyvatelia mesta nepriamo, prostredníctvom týchto dvoch orgánov vykonávajú samosprávu mesta. Ďalšie orgány, ako je napr. mestský úrad, komisie, mestská polícia a pod. sú len odvodenými orgánmi mestského zastupiteľstva. Mestský úrad, ktorý je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora, je lokalizovaný v centre mesta.

Mestský úrad

Mestský úrad je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora mesta, zabezpečuje organizačné a administratívne činnosti, najmä písomnú agendu. Je zložený z pracovníkov mesta. Je podateľňou a výpravňou mestských písomností, zabezpečuje odborné podklady a iné písomnosti na rokovania mestského zastupiteľstva, vypracúva písomné vyhotovenia rozhodnutí mestskej samosprávy aj správnych konaní, vykonáva nariadenia mesta a uznesenia mestského zastupiteľstva. Prácu mestského úradu organizuje primátor mesta.

Orgány mesta

Základnými orgánmi mesta Veľké Kapušany sú:

- mestské zastupiteľstvo
- primátor mesta

Mestské zastupiteľstvo

Mestské zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor mesta Veľké Kapušany zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi mesta Veľké Kapušany na funkčné obdobie štyroch rokov. Mestské zastupiteľstvo vo Veľkých Kapušanoch má 12 poslancov. Funkčné obdobie poslancov končí zložením sľubu poslancov novozvoleného mestského zastupiteľstva.

Primátor mesta

Predstaviteľom mesta a najvyšším výkonným orgánom mesta je primátor, ktorého volia obyvatelia mesta v priamych voľbách na štyri roky. Je štatutárnym orgánom mesta v

majetkoprávných a pracovnoprávných vzťahoch a správnym orgánom v administratívnych vzťahoch.

Komisie mestského zastupiteľstva

Mestské zastupiteľstvo zriaďuje komisie ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány. Komisie sú zložené z poslancov mestského zastupiteľstva a z ďalších osôb zvolených mestským zastupiteľstvom.

Mesto má vytvorené nasledovné stále komisie:

- finančná komisia
- komisia výstavby, územného plánovania a majetkoprávna a životného prostredia
- komisia školstva, kultúry, mládeže a názvoslovnej
- komisia športu
- komisia sociálna, bytová a rómskej problematiky
- komisia na ochranu verejného záujmu
- komisia cezhraničnej spolupráce

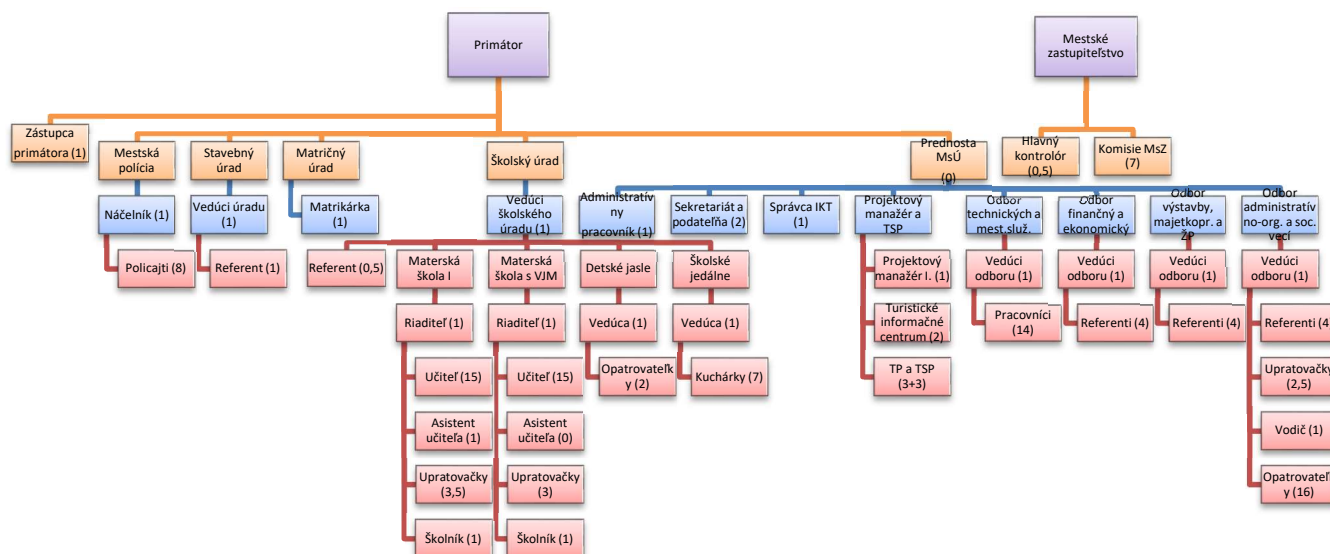
Služby obyvateľom

Mestský úrad Veľké Kapušany sa nachádza na adrese L. N. Tolstého 1. a má vytvorené tieto organizačné útvary:

- odbor ekonomický a finančný, odbor výstavby a majetkoprávny, odbor technických a mestských služieb, odbor organizačný a administratívny, matričný úrad a kancelária projektového manažéra.

Spoločné úradovne Mestského úradu:

- Spoločný stavebný úrad
- Spoločný školský úrad

Organizačná štruktúra orgánov mesta a odborov MsÚ Veľké Kapušany

Mestské organizácie

Mesto prevádzkuje nasledovné mestské zariadenia bez právnej subjektivity:

Materská škola L.N.Tolstého

Riaditeľka: Mgr. Ildikó Jecková

Ulica: L.N. Tolstého

PSČ: 07901

Mesto: Veľké Kapušany

Teléfono: 056-638-2142

Web stránka: <http://www.ovoda-nagykapos.wbl.sk>

Materská škola P.O.Hviezdoslava

Riaditeľka MŠ: Mgr. Alena Dančová

Email: mspoh@centrum.sk

Ulica: P.O.Hviezdoslava č. 65

PSČ: 07901

Mesto: Veľké Kapušany

Teléfono: 056-638-2761

Web stránka: <http://mspoh.vkapusany.sk>

Detské jasle L.N.Tolstého

Vedúca detských jaslí: Mgr. Mária Olexová

Email: olexovamonika@azet.sk

Ulica: L.N.Tolstého 89/20

PSČ: 07901

Mesto: Veľké Kapušany

Telefón: 056 638 2142, 0905 604294

Rozpočtové a príspevkové organizácie mesta so samostatnou právnou subjektivitou:

Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským J. Erdélyiho

Riaditeľka: Mgr. Lídia Fazekas

Email: zserdelyivkapusany@gmail.com

Ulica: Zoltána Fábryho č. 36 a ul. Komenského č. 1

PSČ: 07901

Mesto: Veľké Kapušany

Telefón: 056 / 628 48 70, 628 48 71, 638 23 93

Web stránka: <http://www.erdelyi.eu.sk>

Základná škola P. O. Hviezdoslava

Riaditeľka: Mgr. Henrietta Bereščiková

Email: zspohvk@stonline.sk

Ulica: P.O. Hviezdoslava č. 43

PSČ: 07901

Mesto: Veľké Kapušany

Telefón: 056 / 638 28 84, 638 24 14

Web stránka: <http://zs-pohvk.edupage.org/>

Základná umelecká škola

Riaditeľka: Ingrid Tóthová

Email: zuskapusany@zoznam.sk

Ulica: P.O. Hviezdoslava č. 43

PSČ: 07901

Mesto: Veľké Kapušany

Telefón: 056 / 638 22 43, 0918 456 917

Web stránka: <http://www.zusvkapusany.wbl.sk/>

Centrum voľného času

Ing. Zuzana Janičáková

Email: cvc@cvcvkapusany.edu.sk

Ulica: Komenského 1249/36

PSČ: 07901

Mesto: Veľké Kapušany

Telefón: 056 / 638 33 92, +421 918 651639

Web stránka: <http://www.cvcvkapusany.edu.sk/>

Mestské kultúrne stredisko

PhDr. Štefan Töviš

Email: msks.vk@stonline.sk

Ulica: Nám. I. Dobóa 2

PSČ: 07901

Mesto: Veľké Kapušany

Telefón: 056/638-2485

Web stránka: <http://www.copuskultura.szm.com>

V riešenom území sídli viac štátnych/verejných organizácií, čo je dôsledok administratívno-správneho postavenia mesta Veľké Kapušany.

Spádovosť mesta k vybraným administratívno-správnym službám

Ukazovateľ	Miesto
Matričný úrad	Veľké Kapušany
Daňový úrad	Veľké Kapušany
Obvodné oddelenie polície	Veľké Kapušany
Okresný súd	Michalovce
Hasiči	Veľké Kapušany
Úrad práce	Michalovce
Vojenská správa	Košice - Sever
Úradu životného prostredia	Michalovce
Spoločný stavebný úrad	Veľké Kapušany
Spoločný školský úrad	Veľké Kapušany

Školstvo

Koncepcia rozvoja školstva v pôsobnosti mesta Veľké Kapušany vychádza z platných zákonov č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení, ktoré boli schválené v súvislosti s reformou školstva v SR. Mesto Veľké Kapušany je sídlom škôl od predškolských zariadení až po stredné školy. Cieľom a úlohou rozvoja školstva je komplexná výchova a vzdelávanie, bezpečnosť a ochrana telesného a duševného zdravia žiakov, pedagógov a zamestnancov školy a školského zariadenia. Na všetkých vyučovacích stupňoch je zabezpečená dvojazyčná výchova detí.

Predškolské zariadenia

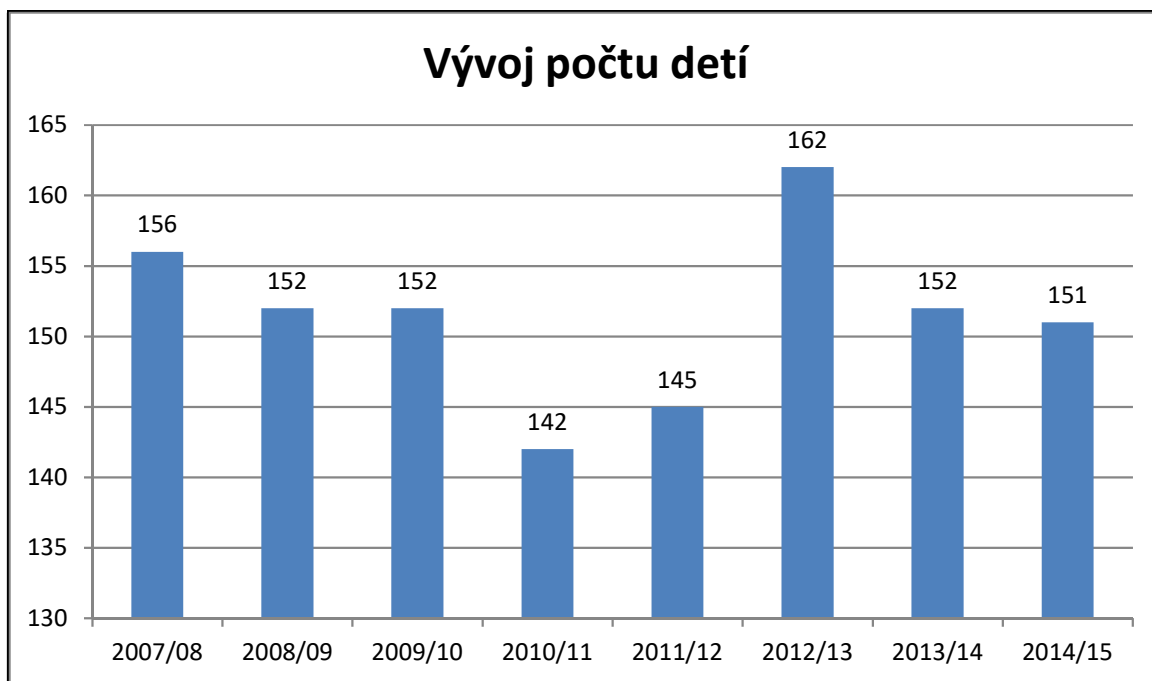
Z predškolských zariadení sa na území mesta Veľké Kapušany nachádzajú mestské materské školy a detské jasle.

Materská škola, P.O. Hviezdoslava 65/117, Veľké Kapušany

Materská škola je prvá výchovno – vzdelávacia inštitúcia a prvým spoločenstvom detí a dospelých, s ktorými sa dieťa stretáva mimo rodiny. Mala by byť pre každé dieťa príležitosťou zmysluplne, bohato a šťastne prežiť vlastné detstvo. V pedagogickej oblasti hlavným cieľom je napomáhať vyvážené rozvíjanie všetkých stránok, pripravenosti detí na ZŠ. V priamej práci vytvárať predpoklady pre zdravý, psychický, sociálny, emocionálny a estetický rozvoj detí.

V materskej škole je sedem tried. Pracuje tu 14 pedagogických a 9 nepedagogických zamestnancov.

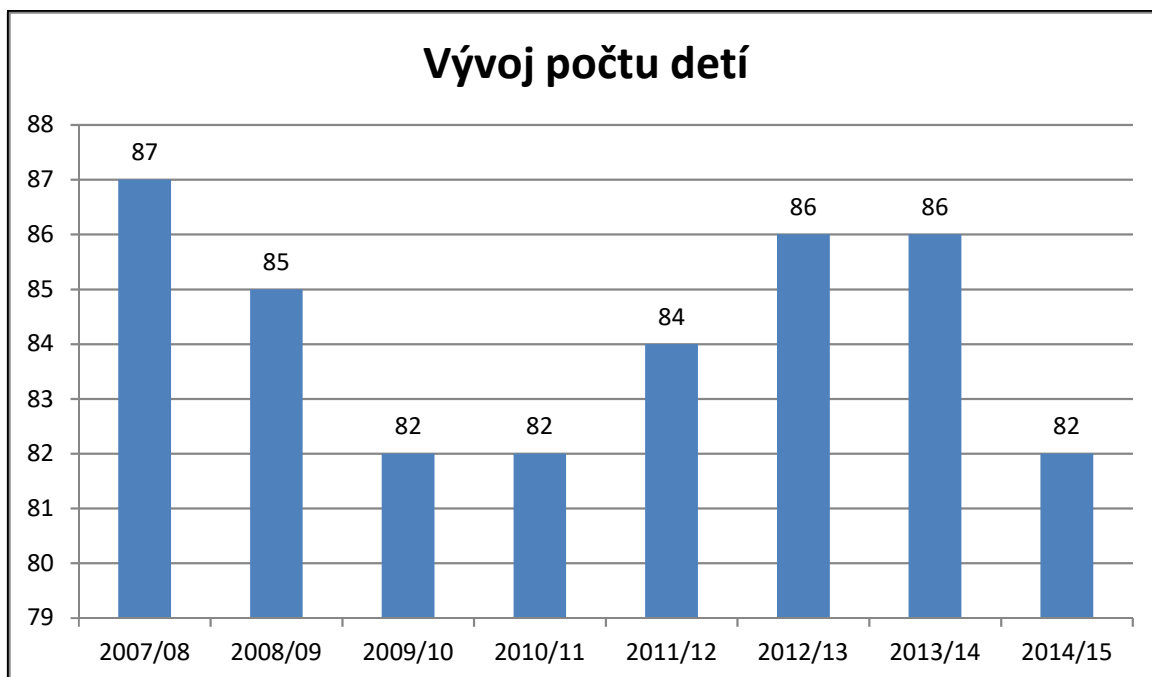
Školský rok	Celkový počet tried	Celkový počet detí
2007/08	7	156
2008/09	7	152
2009/10	7	152
2010/11	7	142
2011/12	7	145
2012/13	7	162
2013/14	7	152
2014/15	7	151

Materská škola, L. N. Tolstého 89/20, Veľké Kapušany

Materská škola s vyučovacím jazykom maďarským so štyrmi triedami bola zriadená 01.07.2005. Hlavným cieľom MŠ je vytvoriť podmienky pre sociálnu a jazykovú komunikáciu s uplatňovaním humánneho princípu.

V materskej škole pracuje 8 pedagogických a 7 nepedagogických zamestnancov.

Z grafu vyplýva, že najviac detí navštevovalo MŠ v roku 2007/08 a najmenej detí v šk. roku 2009/10, 2010/11, 2014/15.

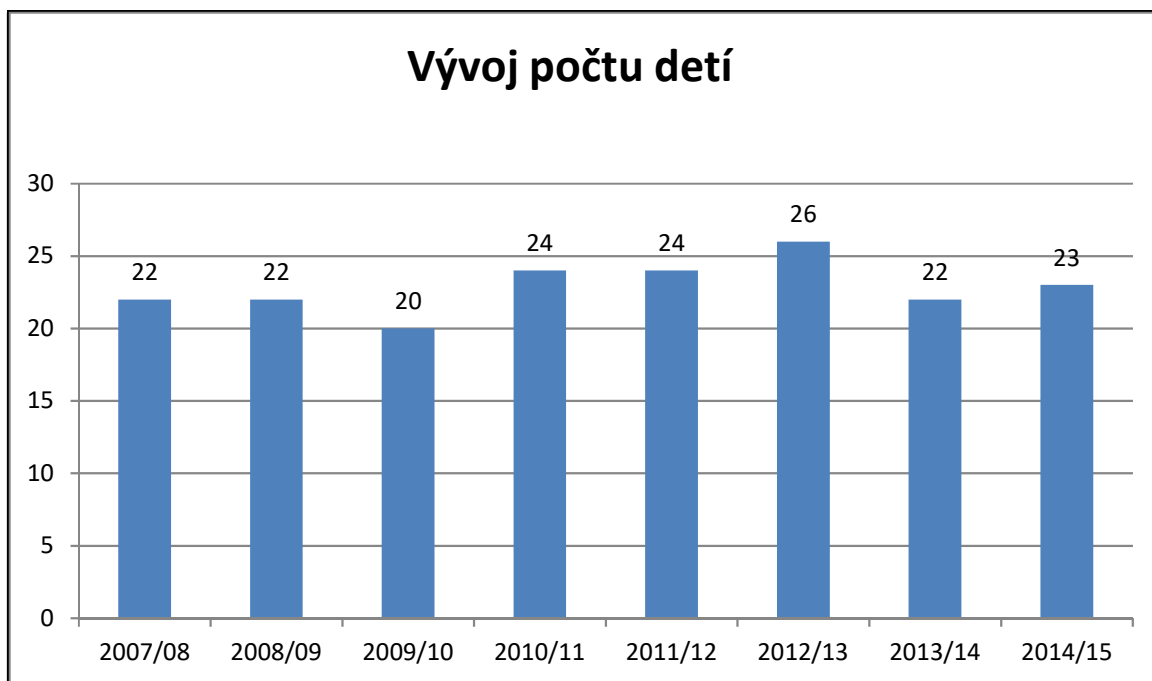
Detské jasle, L. N. Tolstého 89/20, Veľké Kapušany

Dve vychovávateľky zabezpečujú celodennú výchovnú starostlivosť deťom vo veku od

Školský rok	Celkový počet detí	ROKY			POHLAVIE	
		1	2	3	dievčatá	chlapci
2007/08	22	2	8	12	8	14
2008/09	22	2	10	10	6	16
2009/10	20	1	9	10	10	10
2010/11	24	3	6	11	10	10
2011/12	24	13	10	1	14	10
2012/13	26	2	4	20	16	10
2013/14	22	1	7	14	7	15
2014/15	23	-	9	14	5	18

1 do 3 rokov. Cieľom výchovnej starostlivosti v Detských jasliach je harmonický rozvoj telesných a duševných schopností detí. Pre dieťa je charakteristická prirodzená túžba po poznaní, chce preskúmať svoje prostredie, robiť to, čo vidí, že robia iní ľudia a na základe toho sa postupne orientovať vo svete. Stravovanie je zabezpečené zo školskej jedálne MŠ.

Školský rok	Počet detí	Počet tried
2007/08	87	4
2008/09	85	4
2009/10	82	4
2010/11	82	4
2011/12	84	4
2012/13	86	4
2013/14	86	4
2014/15	82	4

Z grafu vyplýva, že najviac detí navštevovalo jasle v šk. roku 2012/13 a najmenej detí v šk. roku 2009/10.

Základné školy a školské zariadenia

V roku 2014 v meste Veľké Kapušany sú celkom 2 mestské základné školy + 2 školské zariadenia (Základná umelecká škola a Centrum voľného času) + Špeciálna základná škola. Základné školy (ZŠ) v meste sú zamerané na štúdium jazykov, rôzne zameranie v športe a pod.

Zoznam ZŠ a počet žiakov v meste v rokoch 2014/2015

Názov	Počet tried	Počet detí
ZŠ P.O. Hviezdoslava (1-9. tr.)	21	517
ZŠ J. Erdélyiho s vyuč. jaz. maď. (1-9. tr.)	27	537
ZŠ umelecká	12	253
Centrum voľného času		418
Špeciálna ZŠ	28	207

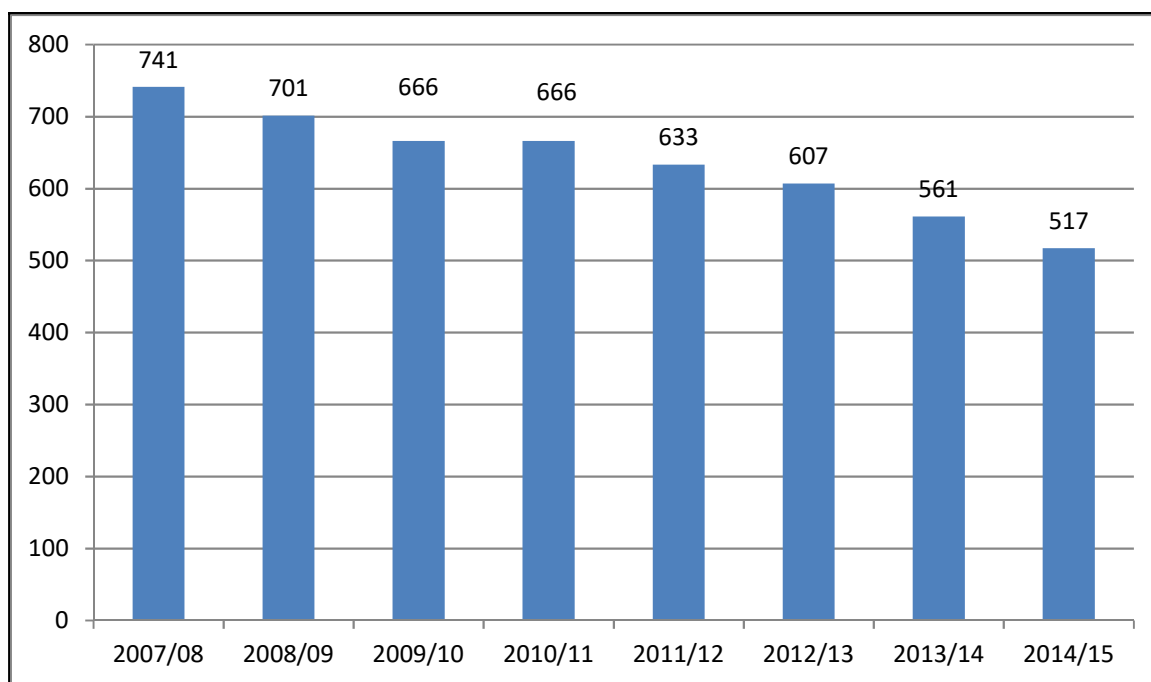
Základná škola P.O. Hviezdoslava, P.O.H. 43, Veľké Kapušany

V škole je 34 učební. Súčasný počet žiakov je 517. Pedagogických pracovníkov je 32, 7 oddelení ŠKD, 6 vychovateľov. Vo výchovno – vzdelávacom procese, športe a iných aktivitách škola dosahuje v rámci okresu, kraja a aj Slovenska dobré výsledky. Škola má vlastnú kuchyňu s jedálňou, telocvičňou a športové plochy. Nevýhodou objektu je, že vyučovanie prebieha v 8 pavilónoch, každý pavilón je samostatná budova a preto vyžaduje veľkú starostlivosť.

Školský rok	Celkový počet tried	Celkový počet žiakov	1-4 ročník		5-9 ročník		Pedagógovia		
			Triedy	Žiaci	Triedy	Žiaci	Učitelia	Vychovávateľia	Asistenti
2007/08	27	741	11	264	16	427	40	7	3
2008/09	28	701	11	275	17	426	42	7	3
2009/10	27	666	11	274	16	392	43	7	2
2010/11	26	666	11	262	15	404	41	7	2
2011/12	27	633	11	230	16	403	41	7	2
2012/13	25	607	10	220	15	387	39	5	2
2013/14	24	561	10	215	14	346	35	6	2
2014/15	21	517	9	199	12	318	32	6	1

Školský rok	Počet prvákov	Počet deviatakov
2007/08	81	82
2008/09	53	89
2009/10	62	73
2010/11	69	76
2011/12	60	57
2012/13	53	77
2013/14	64	72
2014/15	47	73

Vývoj počtu žiakov

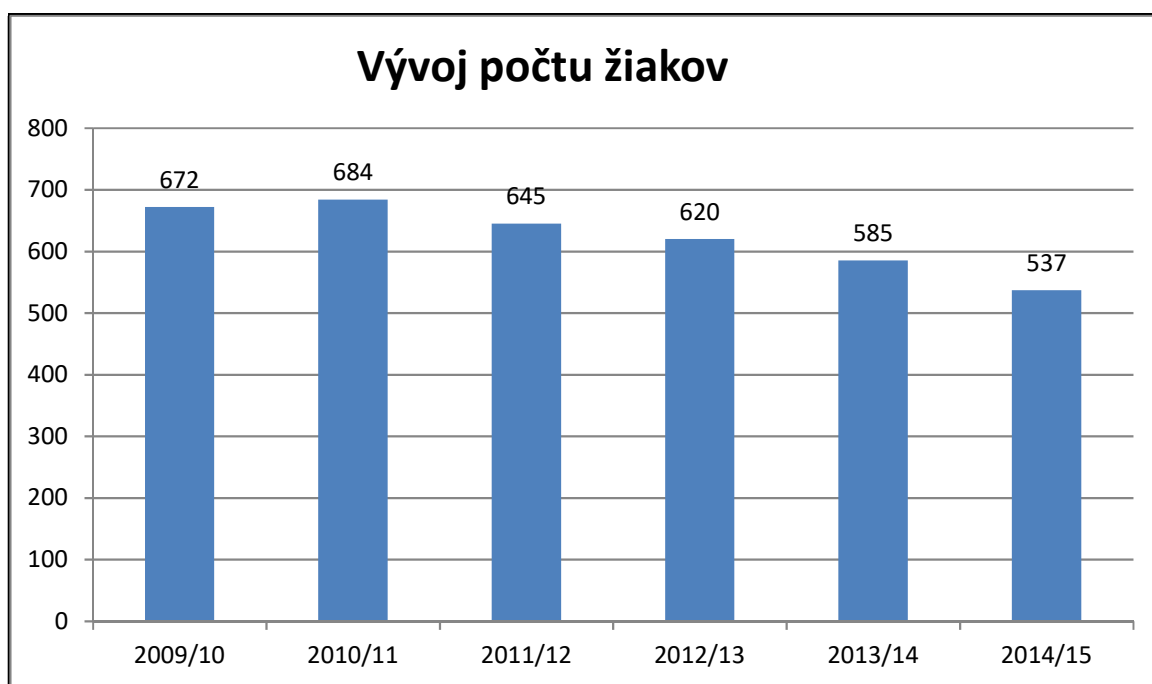

Z grafu vyplýva, že najviac žiakov navštevovalo školu v šk. roku 2007/08 a najmenej žiakov v šk. roku 2014/15

Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským Jánosa Erdélyiho, ul. Komenského a ul. Z. Fábryho, Veľké Kapušany

Škola sa nachádza v dvoch areáloch. Na ul. Komenského sa nachádzajú ročníky 1-4. s celkovým počtom tried 15. Na ul. Z. Fábryho sa nachádzajú triedy ročníkov 5-9. s celkovým počtom tried 14. Celkový počet v ZŠ oboch areáloch je 29 tried. Súčasný počet žiakov je 657 z celkovej kapacity 750 žiakov. Škola má vlastnú kuchyňu s jedálňou, telocvičňu a športové plochy. Pedagógovia školy kladú veľký dôraz komplexnej výchove a vzdelávaniu, bezpečnosti pedagógov a zamestnancov školy.

	spolu	z toho:		spolu	z toho:	
školský rok :	počet žiakov	1.-4. roč.	5.-9. roč.	počet tried	1.-4. roč.	5.-9. roč.
2009/10	672	270	402	29	12	17
2010/11	684	268	416	29	12	17
2011/12	645	242	403	30	13	17
2012/13	620	219	401	30	13	17
2013/14	585	203	382	28	11	17
2014/15	537	209	328	27	11	16

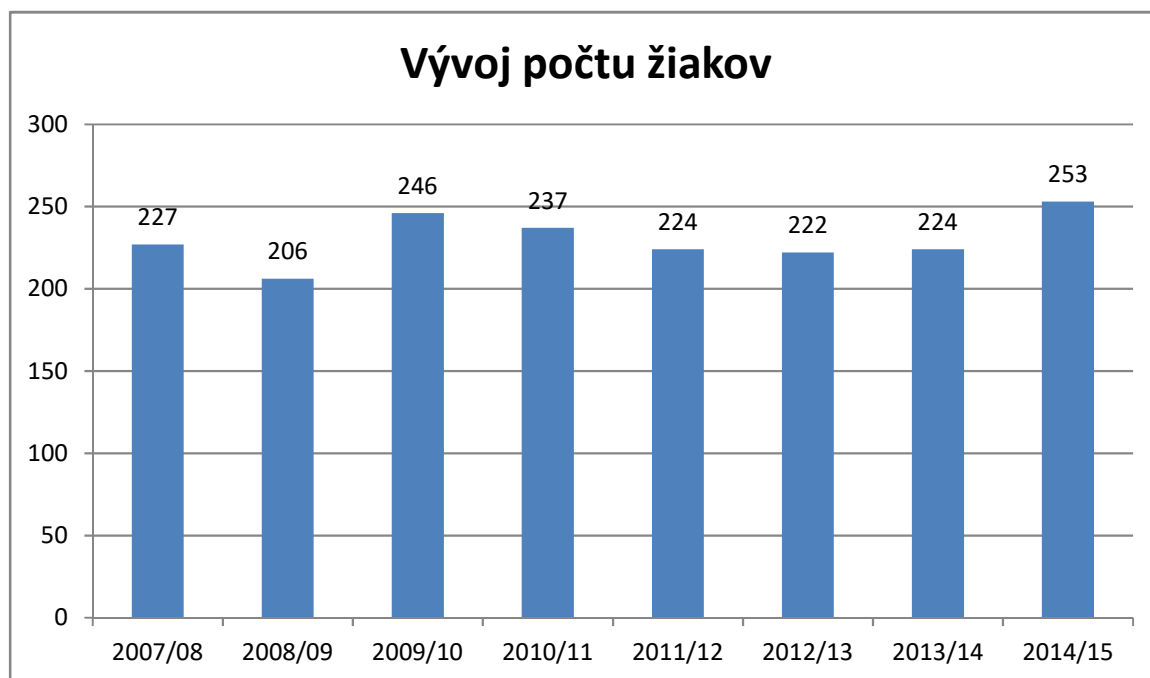
Ostatné školy a školské zariadenia

Základná umelecká škola, P.O.H. 43, Veľké Kapušany

Rozvíja a zabezpečuje umelecké cítenie a racionálne využívanie voľného času detí a mládeže. Poskytuje umelecké vzdelanie v odboroch – hudobnom, výtvarnom, tanečnom a

literárno-dramatickom. Kapacita školy je 12 tried s počtom žiakov 253. Pracuje tu 10 pedagogických pracovníkov a 1 nepedagogický zamestnanec.

Školský rok	Celkový počet tried	Celkový počet žiakov	Učitelia
2007/08	12	227	10
2008/09	12	206	10
2009/10	14	246	12
2010/11	14	237	10
2011/12	11	224	10
2012/13	9	222	9
2013/14	12	224	10
2014/15	12	253	11

Z grafu vyplýva, že najviac detí navštevovalo ZUŠ v šk. roku 2014/15 a najmenej detí v šk. roku 2008/09.

Centrum voľného času, J. A. Komenského 1249/36, Veľké Kapušany

Centrum voľného času vytvára podmienky na neformálne vzdelávanie, organizuje a zabezpečuje výchovno-vzdelávaciu činnosť prostredníctvom rozvoja záujmov detí, mládeže ich rodičov a širokej verejnosti vo voľnom čase a v čase vedľajších a hlavných prázdnin. Kapacita je cca. na 120 miest. Centrum voľného času zabezpečuje výchovno-vzdelávaciu činnosť, ktorá pozostáva z:

- pravidelnej činnosti v záujmových útvaroch formou krúžkov, klubov, súborov a pravidelne sa opakujúcich dlhodobých podujatí,
- príležitostnej činnosti formou jednorazových alebo pravidelne sa opakujúcich dlhodobých podujatí,
- individuálnej práce s talentovanou mládežou, so zdravotne postihnutou mládežou a s mládežou s výchovnými problémami,
- spontánnej činnosti formou ponuky rekreačného, relaxačného a záujmového pobytu,
- prázdninovej činnosti formou letných táborov a odborných sústredeí,
- výchovných podujatí rodičov s deťmi a ďalšími záujemcami,
- organizovania a účasti na prehliadkach a súťažiach,
- spolupráce so záujmovými zväzmi, úradom životného prostredia, neziskovými organizáciami, školami, metodickým centrom, luventou a i.

Základné funkcie centra

Centrum voľného času vo vzťahu k deťom a mládeži plní tieto základné funkcie:

- **rekreačno-oddychový, relaxačný** - na odbúranie stresu a psychickej záťaže,
- **výchovný** - na formovanie vzťahu k pozitívnym hodnotám /vlastenectvo, citová, estetická a environmentálna výchova/,
- **sebarealizačný** - na rozvoj tvorivosti, poznávacích záujmov, estetického cítenia, osvojovanie etiky a zásad komunikácie v sociálnej skupine,
- **preventívnu** - na účelné vyžívanie voľného času, s cieľom predchádzať negatívnym javom.

	Školský rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Oddelenie umenia a tvorivosti	Šikovné ruky pre SZŠ	10	10	-	-	-	-
	Výtvarný krúžok pre SZŠ	10	10	-	-	-	-
	Výtvarno umelecká výroba	20	17	-	-	-	-
	Hravá komunikácia v SJ	-	--	31	15	-	-
	Komunikujem v AJ	-	-	-	25	69	78
	Hravo s PC	10	16	24	10	-	-
	Digi foto	-	5	-	-	-	-
	Ľudové tance	-	-	-	-	-	38
	Mládežnícky klub	15	16	16	23	18	17
	Prázdninový klub	-	34	7	13	5	8
	Tvorivý relax	-	-	-	14	-	-
	Projektový manažment	-	-	-	9	-	-
	TPH ZŠ	-	-	-	-	-	24
Oddelenie športu a turistiky	Futbal	86	57	38	60	58	103
	Stolný tenis SZŠ	16	18	16	-	-	-
	Floorball	23	22	30	36	21	17
	Šachový krúžok	5	8	10	12	16	17
	Akrobatické tance a mode. tance	15	-	-	-	26	26
	Hip-Hop Dance	18	-	-	-	-	-
	Tricking	-	-	21	15	-	14
	Škola tenisu	-	-	-	16	-	-

	Volejbal	-	-	-	10	-	-
	Relax pohybom ŠZŠ	-	-	-	10	12	-
Oddelenie informatik y	Hravo s PC	46	33	24	10	15	
	Práca s internetom		12	18	31	70	51
	Surfovanie po nete pre ZŠ, SŠ a ostatnú mládež	21	-	-	-	-	-
	PC GAMES	31	35	36	37	28	25
	Mladý web dizajner	4	5	-	-	-	-
	Pracujeme s multimediam i	6	-	-	-	-	-
	Práca s OP, Zaklady práce s OS MW	-	7	31	-	-	-
	SPOLU	336	305	278	336	338	418

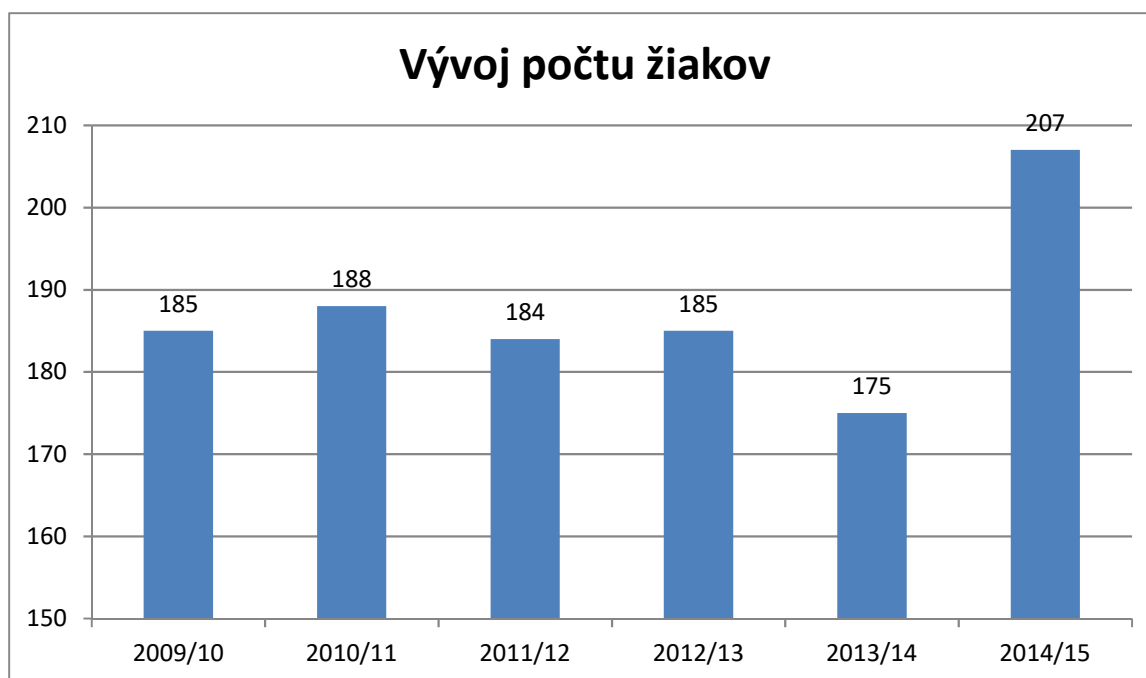
Z grafu vyplýva, že najviac detí navštevovalo CVČ v šk. roku 2013/14 a najmenej detí v šk. roku 2010/11.

Špeciálna základná škola, ul. J. Dóžu, Veľké Kapušany

Kapacita školy je cca. 210 žiakov, počet tried je 28. Pracuje tu 33 pedagogických pracovníkov a 7 nepedagogických pracovníkov. Poslaním školy je vychovávať a vzdelávať žiakov, ktorí budú chápať seba a iných, budú schopní tvorivo a kriticky myslieť. Vo vyučovacom procese prevláda individuálny prístup k dieťaťu vo všetkých organizačných formách denného poriadku.

Škola je zapojená do projektu PHARE a v tomto školskom roku funguje tranzitívna trieda v prvom ročníku. Cieľom tejto triedy je podchytiť deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, zaškoliť ich a poskytnúť im možnosť ďalšieho vzdelávania na ZŠ. Nedostatkom školy je malý počet miestností, ktoré by mohli využiť v rámci vyučovacieho procesu.

Školský rok	Celkový počet tried	Celkový počet žiakov
2009/10	23	185
2010/11	24	188
2011/12	23	184
2012/13	23	185
2013/14	26	175
2014/15	28	207

Z grafu vyplýva, že najviac žiakov navštevovalo školu v šk. roku 2014/2015 a najmenej v šk. roku 2013/2014.

Detský domov Lienka

Detský domov „Lienka“ Veľké Kapušany má vytvorené priestorové podmienky pre starostlivosť o deti, mladých dospelých, matky s deťmi, maloleté matky. Starostlivosť je poskytovaná deťom v 16 samostatných skupinách, v siedmich rodinných domoch a v jednom byte. V kmeňovej budove DeD sa nachádzajú tri samostatné skupiny, tri špecializované samostatné skupiny pre deti s poruchami správania, jedna samostatná skupina pre maloleté matky s deťmi a skupina pre mladých dospelých. Starostlivosť o deti je poskytovaná aj v desiatich profesionálnych rodinách.

V kmeňovej budove sú vytvorené podmienky pre plnoleté matky s deťmi v zmysle §57 zákona č.305/2005 Z. z. Pre rodičov a príbuzných dieťaťa sú určené priestory na ambulantnú a pobytovú formu.

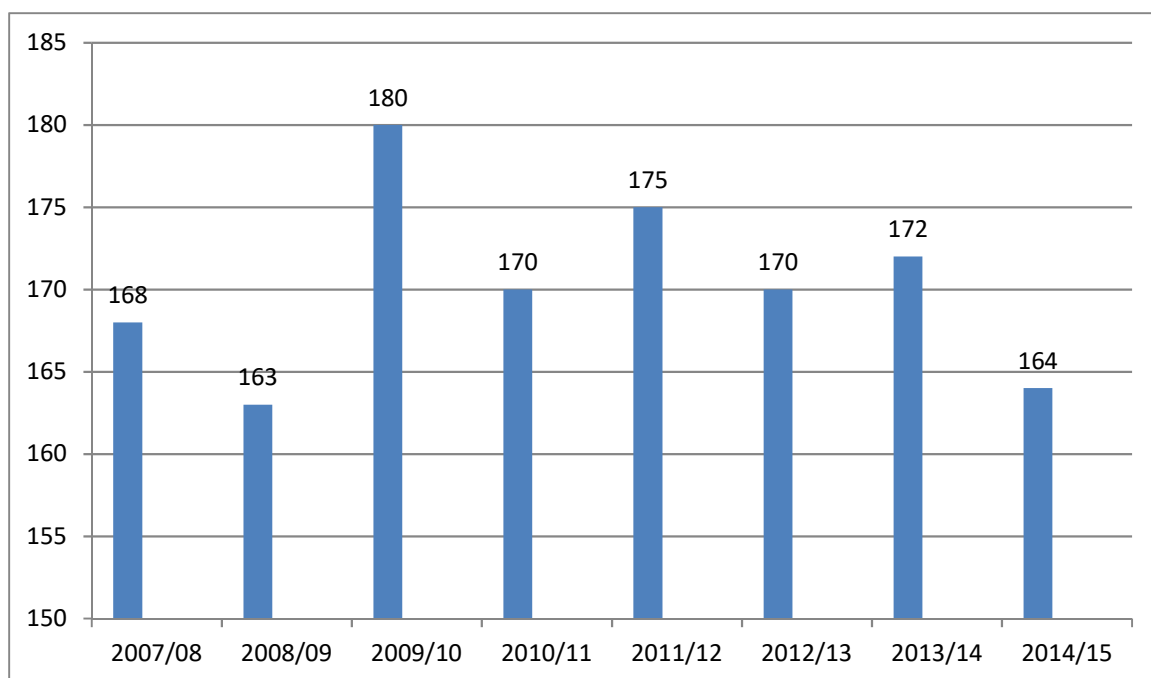
V kmeňovej budove DeD sa nachádzajú priestory na denné a voľnočasové aktivity detí, posilňovňa, relaxačná miestnosť, priestory pre krúžkovú činnosť, priestory pre interaktívne vzdelávanie. Na dvore kmeňovej budovy sú vytvorené podmienky na oddych, športové aktivity ako futbal, volejbal. Pre menšie deti detské ihrisko s preliezačkami, hojdačkami a pieskoviskom a altánok s priestorom na sedenie.

V priestoroch kmeňovej budovy sa nachádza kancelária riaditeľky DeD, administratíva a priestory pre odborný tím. Sociálni pracovníci, psychológovia a špeciálni pedagógovia poskytujú poradenstvo, intervencie a pomoc deťom rodičom, pedagógom, profesionálnym rodičom, spolupracujú s partnermi DeD. Prioritou odborného tímu je včas identifikovať charakter, druh, intenzitu, rozsah, príčiny a dôsledky postihnutia, resp. špeciálnych vzdelávacích potrieb. Na základe výsledkov komplexnej diagnostiky sú navrhnuté odporúčania pre ďalšiu prácu s každým jednotlivým dieťaťom, popr. zaradenie do špecializovanej skupiny pre deti s poruchami správania. Odborný tím DeD je v pravidelnom kontakte s partnermi, s CPPPaP, s Centrom špeciálno-pedagogického poradenstva, so školami, s psychiatrom a pod.

K posledným organizačným zmenám došlo v septembri 2013 – znížila sa kapacita DeD na 165 detí a bola vytvorená samostatná skupina pre mladých dospelých, následne v apríli 2014 došlo i k ďalšiemu zníženiu počtu zamestnancov na súčasných 123.

Vývoj počtu detí a zamestnancov od roku 2007

Rok	Počet detí	Počet zamestnancov
2007	168	129
2008	163	127
2009	180	130
2010	170	130
2011	175	132
2012	170	132
2013	172	127
2014	164	123

Z grafu vyplýva, že najviac žiakov navštevovalo Detský domov v šk. roku 2009/10 a najmenej v šk. roku 2013/14.

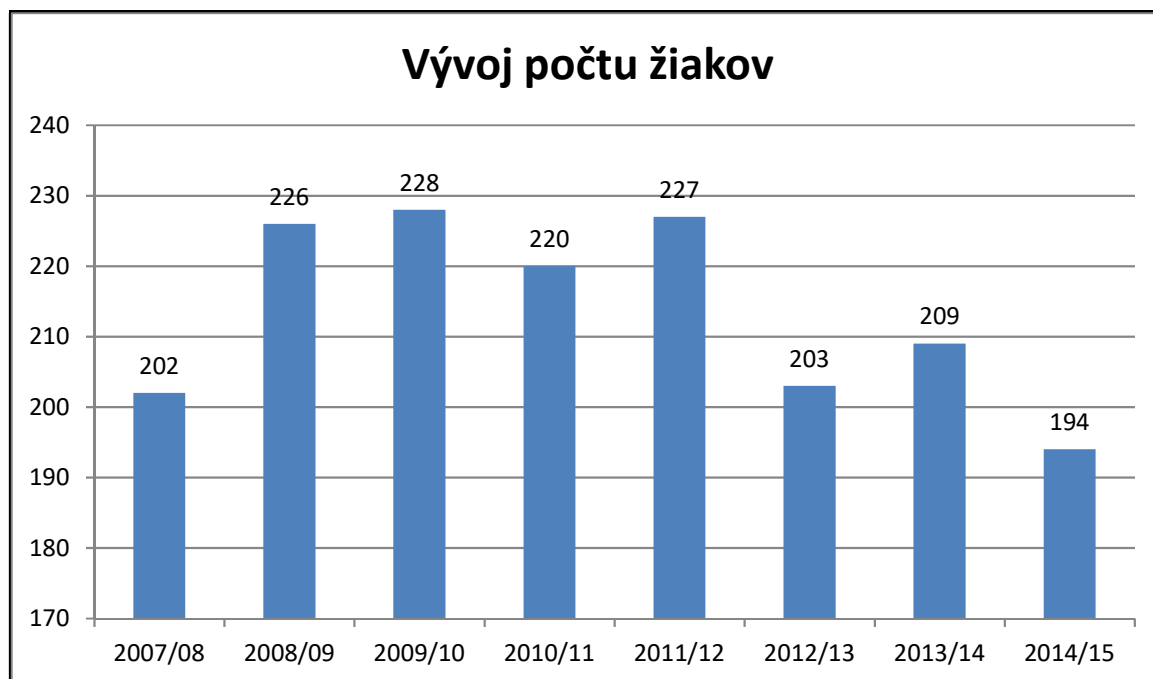
Stredné školstvo

Gymnázium, ul. Z. Fábryho, Veľké Kapušany

Gymnázium vo Veľkých Kapušanoch je dvojazyčné. V každom školskom roku sa otvára jedna trieda s vyučovacím jazykom slovenským a jedna trieda s vyučovacím jazykom maďarským. V priebehu štúdia majú žiaci možnosť voľby predmetov podľa svojho záujmu a v rámci tejto voľby sa môžu zamerať na predmety, ktoré budú potrebovať v ďalšom štúdiu na vysokých školách. Súčasná kapacita Gymnázia je 8 tried s počtom 194 žiakov. Pracuje tu 16 pedagogických pracovníkov a 1 externý pracovník.

Školský rok	Počet tried	Celkový počet žiakov	Vyučovací jazyk		Pedagógovia
			Slovenský	Maďarský	
2007/08	8	202	87	115	17
2008/09	9	226	93	133	16+4
2009/10	9	228	103	125	16
2010/11	9	220	102	118	16

2011/12	10	227	96	131	15+7
2012/13	9	203	90	113	16+2
2013/14	9	209	90	119	15+4
2014/15	9	194	84	110	16+1

Z grafu vyplýva, že najviac žiakov navštevovalo školu v šk. roku 2009/10 a najmenej v šk. roku 2014/15.

Školský rok	Slovenské oddelenie			Maďarské oddelenie			Spolu		
	Absolventi	Uchádzači o VŠ štúdium	%	Absolventi	Uchádzači o VŠ štúdium	%	Absolventi	Uchádzači o VŠ štúdium	%
2006/07	25	24	96	35	32	91	60	56	93
2007/08	22	21	95	25	19	76	47	40	85
2008/09	18	16	89	28	25	89	46	41	89
2009/10	26	24	92	39	29	85	60	53	88
2010/11	22	19	86	30	28	93	52	47	90
2011/12	25	22	88	40	34	85	65	56	86

Škola bola otvorená v roku 1973 a jej zameranie na elektrotechniku a strojárstvo vyplynulo z úzkej spolupráce s Elektrárnou Vojany. Prví absolventi pre túto elektráreň boli pripravovaní v Učňovskom energetickom stredisku v Žiline. V súčasnosti je Stredná odborná škola – Szakközépiskola vo Veľkých Kapušanoch právnickou osobou, ktorej zriaďovateľom je Košický samosprávny kraj. Od 1.9.2010 bola v zmysle racionalizácie siete škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK vyradená zo siete škôl a školských zariadení.

Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku (bývalá Stredná poľnohospodárska škola)

Škola sa stala jej právnym nástupcom a jej aktívne odbory v oblasti agropodnikania – agroturistiky a agropodnikania - poľnohospodárskeho manažmentu boli pridružené k nástupníckej škole. Vychováva žiakov pre robotnícke povolania, ale takisto ich pripravuje na štúdium na vysokých školách. Prioritou školy je vychovať vynikajúcich odborníkov, o ktorých je záujem na trhu práce, sú jazykovo zdatní, zruční pri práci s počítačom, schopní pracovať v tíme a rešpektovať iných. Rozhodnutím MŠVV a Š SR k 31.8.2010 Stredná odb. škola poľnohospod. a služieb bola vyradená zo siete škôl a školských zariadení, nástupnícka škola je vo vlastníctve školy od 1.9.2010.

Študijné odbory

Študijné odbory :

4 - ročné	2697 K	mechanik elektrotechnik
	2413 K	mechanik strojov a zariadení

Nadstavbové študijné odbory :

2 - ročné	2414 L 01	strojárstvo – výroba, montáž a oprava, prístrojov, strojov a zariadení
	2675 L 01	elektrotechnika - energetika
	6421 L	spoločné stravovanie

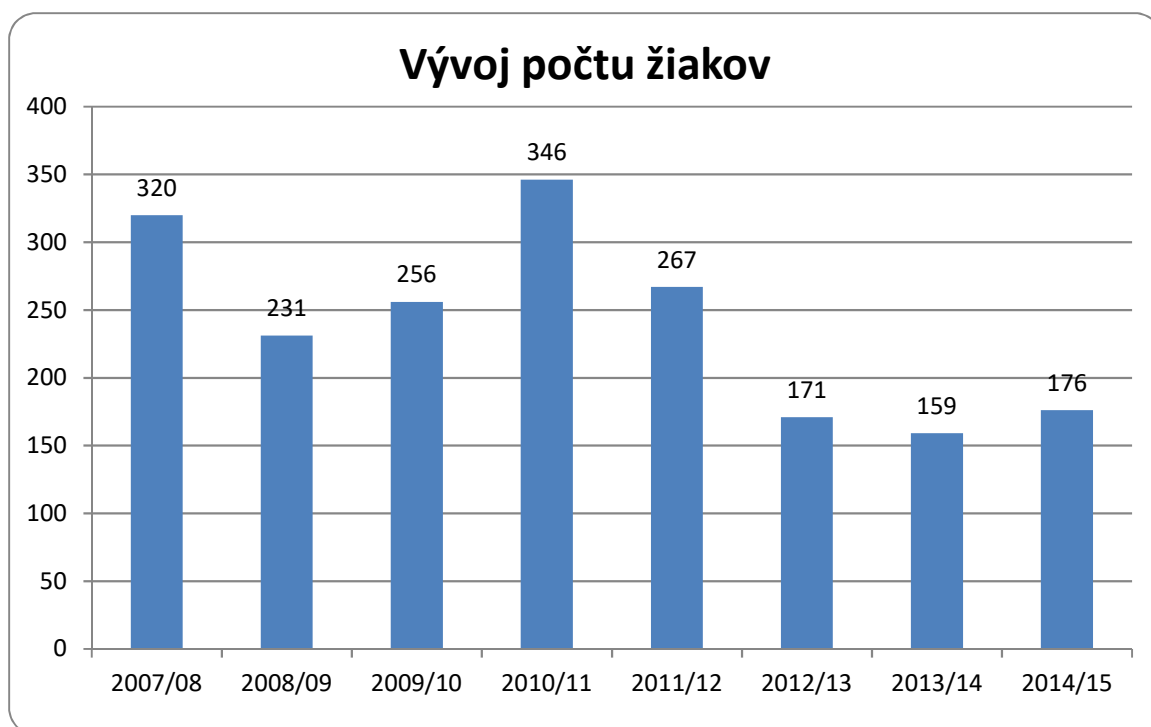
Učebné odbory :

3 - ročné 2466 H 02 mechanik opravár – stroje a zariadenia
 2683 H 11 elektromechanik - silnoprúdová technika
 6489 H hostinský/ hostinská
 6456 H kaderník / kaderníčka

2 - ročné učebné odbory :

3686 F stavebná výroba
 2982 F potravinárska výroba

Školský rok	Počet tried	Celkový počet žiakov	Vzdelávanie dospelých ŠJP	Z toho nadstavbové štúdium forma externá
2007/08	10	320	118	-
2008/09	12	231	68	-
2009/10	13	256	93	-
2010/11	19	346	96	-
2011/12	15	267	74	-
2012/13	13	171	-	-
2013/14	10	159	-	15
2014/15	9	176	-	19

Z grafu vyplýva, že najviac žiakov navštevovalo školu v šk. roku 2010/11 a najmenej v šk. roku 2013/14.

Zdravotníctvo

Zdravotnícka starostlivosť sa realizuje v štátnych, neštátnych a súkromných zariadeniach. V riešenom území sa nachádza viac lekární a viac zariadení zdravotníctva.

Hlavným poskytovateľom zdravotníckych služieb v meste Veľké Kapušany je Poliklinika n.o., ul. Zoltána Fábryho č.20, ktorá prenájíma priestory súkromným lekárom (e-mail: poliklinika-vk@stonline.sk, www.polikap.sk, tel.č.: 056/638 24 44).

Poliklinika Veľké Kapušany n. o. vznikla 1.7.2002 rozhodnutím MZ SR vydaním v súlade s uznesením Vlády SR, na základe tzv. transformačného zákona. Na poliklinike sa nachádzajú NZZ - všeobecné a špecializované ambulancie v celkovom počte 21, oddelenie SValZ, ambulancia LSPP pre dospelých, stanica ZZS - Rýchla lekárska pomoc, a od 1.9.2010 aj Dom ošetrovateľskej starostlivosti (DOS). V súčasnosti Poliklinika Veľké Kapušany n. o. zabezpečuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti v troch budovách - v panelovej budove (rekonštruovaná v rokoch 2006 - 2007), a v hlavnej budove pozostávajúcej z pavilónu A (postavený v 90-tich rokoch minulého storočia) a pavilónu B (postavený v 50 - tich rokoch minulého storočia), ktoré sú navzájom prepojené.

Poliklinika n.o. poskytuje pohotovostnými lôžkami a ordináciami zdravotnú starostlivosť pre región s počtom obyvateľov cca 18 747 a pre zamestnancov organizácií nachádzajúcich sa v spádovom území. Ambulancie lekárov boli na 95% odštátnené. Poliklinika zabezpečuje spoločné vyšetrovacie a liečebné zložky, izbu urgentnej medicíny, ambulantnú liečebno-preventívnu starostlivosť, lôžka hospice, lôžka denného stacionára a ošetrovateľské lôžka.

Dom ošetrovateľskej starostlivosti

Dom ošetrovateľskej starostlivosti (DOS) sa nachádza na prvom poschodí v pavilóne B - hlavnej budovy Polikliniky „Veľké Kapušany n. o.“. DOS je zdravotnícke zariadenie ústavnej zdravotnej starostlivosti, v ktorom sa poskytuje nepretržitá ošetrovateľská starostlivosť, ošetrovateľská rehabilitácia a služby s nimi súvisiace osobám, ktorých zdravotný stav vyžaduje nepretržité poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín, pričom si nevyžaduje sústavnú zdravotnú starostlivosť poskytovanú lekárom a nie je možné ju poskytovať v prirodzenom sociálnom prostredí. Kapacita DOS je 25 lôžok.

Cieľom ošetrovateľskej starostlivosti v DOS je poskytnúť komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť metódou ošetrovateľského procesu zameranú na udržanie a zlepšenie kvality života, pooperačné a post hospitalizačné obdobie a predchádzanie zdravotným komplikáciám.

Ošetrovateľská starostlivosť sa poskytuje osobám so zmeneným zdravotným stavom súvisiacim s imobilizačným syndrómom, s chronickým dekompenzovaným ochorením, po operačnom výkone, po úraze s obmedzenou hybnosťou, s narušenou integritou kože alebo s iným zdravotným problémom.

Štruktúra zdravotníckych služieb:

--	--

praktický lekár pre dospelých	7 ambulancií
praktický lekár pre deti a dorast	3 ambulancie
stomatológ	6 ambulancií
gynekológ	1 ambulancia

Odborní lekári: internista, pľúcny lekár, chirurg, ortopéd, očný lekár, neurológ, psychiater, kožný lekár, krčný lekár, diabetológ, endokrinológ, urológ a logopéd.

Spoločné vyšetrovne a liečebné služby: oddelenie klinickej biochémie, RTG, fyziatrisko-rehabilitačné oddelenie, rýchla zdravotná pomoc a izba urgentnej medicíny, lekárska služba prvej pomoci.

Služby súvisiace s poskytovaním zdravotníckej starostlivosti: očná optika, zubné laboratórium, reflexná masáž, dopravná-zdravotná služba, zhotovovanie ortopedických pomôcok.

Zoznam lekární v meste Veľké Kapušany:

Lekáreň Heliaanthus	L.N. Tolstého 90, tel: 056/638 22 82
Lekáreň Fortis	Z. Fábryho 20, tel: 056/628 41 40
Lekáreň Ľubica	Z. Fábryho 106, tel: 056/638 41 40

Zdravotnícke potreby zabezpečuje:

Zdravotnícke potreby Sanita	Z. Fábryho 21, tel: 056/638 50 55
Výdajňa ortopedicko – protetických pomôcok Medicpro	Z. Fábryho 20, tel: 056/638 44 64

Sociálne služby

Sociálne služby chápeme ako rôznorodú činnosť, určenú na pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, nevedia si sami zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných závažných dôvodov.

Sociálna služba je odborná, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie osoby a rodiny (t. j. ohrozenia života alebo zdravia osoby a rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie),
- prevenciu sociálneho vylúčenia osoby a rodiny.

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb (t. j. ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, obuvi a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny),
- pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- z dôvodu, že dovŕšila dôchodkový vek,
- pre výkon opatrovania osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- pre ohrozenie správaním iných osôb alebo
- z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Pôsobnosť mesta Veľké Kapušany v rámci zabezpečovania sociálnych služieb svojim občanom - klientom definuje Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona o živnostenskom podnikaní.

Podmienky k poskytovaní sociálnych služieb v meste zaistuje:

- ADOS opatrovateľská služba
- Zariadenie pre seniorov Domov n.o.
- Súcit n.o.:
 - Zariadenie pre seniorov
 - Zariadenie opatrovateľskej služby
 - Domov sociálnych služieb

Zariadenia sociálnej starostlivosti vo Veľkých Kapušanoch

Zariadenie	Zoznam a zameranie	Počet klientov
Jasle		20
Materské centá		0
Opatrovateľská služba v teréne	Mestský úrad Veľké Kapušany Opatrovateľská služba v rodinách	9
Kluby dôchodcov	Klub dôchodcov	302
Domovy dôchodcov a domovy sociálnych služieb pre dospelých a deti	<i>Domov n.o.</i> (ul. P.O.Hviezdoslava 58/102)	40
	<i>Domov dôchodcov n.o. „Súcit“</i> (ul. Zelená – budova Agrostavu)	63
	DD a ZOS <i>Jesienka</i> , ul. Zelená	
	<i>Detský domov „Lienka“</i> (ul. Dóžová)	29
		166
Zariadenie	Zoznam a zameranie	Počet organizácií

Občianske združenia a nadácie	<i>RÓMSKE informačné a poradenské centrum</i> <i>Organizácie, združenia a kluby zdravotne postihnutých občanov (Únia nevidiacich, SZ sluchovo postihnutých)</i> <i>Mimovládne organizácie</i> Nadácia Neziskové organizácie Občianske združenia: z toho rómske	
-------------------------------	--	--

Jasle a materské školy

Detské jasle, sídl. L.N.Tolstého 89/20, Veľké Kapušany

Riaditeľka: Mgr. Mária Olexová

Kontakt: 056/638 2142, 0905 604 294

Detské jasle sa nachádzajú na sídlisku L.N.Tolstého 89/20, Veľké Kapušany. Celodenná výchovná starostlivosť deťom vo veku od 1 do 3 rokov je zabezpečovaná denne, prostredníctvom dvoch vychovávateľiek. Cieľom pôsobenia tohto zariadenia na najmenšie deti, je harmonický rozvoj ich telesných a duševných schopností.

Materská škola s výchovným jazykom maďarským, sídl. L. N. Tolstého 89/20, Veľké Kapušany

Riaditeľka: Mgr. Ildikó Jecková

Kontakt: 056/638 2142

Materská škola na sídlisku L. N. Tolstého 89/20, Veľké Kapušany, s vyučovacím jazykom maďarským so štyrmi triedami, bola zriadená v roku 2005. Jej hlavným cieľom je vytvoriť podmienky pre sociálnu a jazykovú komunikáciu s uplatňovaním humánneho princípu.

Materská škola, sídl. P. O. Hviezdoslava 1644/117, Veľké Kapušany

Riaditeľka: Mgr. Alena Dančová

Kontakt: 056-638-2761, 0908 036 349

Materská škola na sídlisku P. O. Hviezdoslava 1644/117, Veľké Kapušany, je škola, ktorej vznik sa viaže k roku 1970. Poskytuje predprimárne vzdelávanie cez Školský vzdelávací systém Slniečko na hojdačke, s cieľom zabezpečiť podmienky pre získanie elementárnych komunikatívnych kompetencií, vytvárať predpoklady pre zdravý, psychický, sociálny, emocionálny a estetický rozvoj detí. Kladie dôraz na oboznamovanie sa so štátnym slovenským jazykom v hovorenej podobe.

Opatrovateľská služba v teréne

Opatrovateľská služba, sídl. L.N.T. č. 1, Veľké Kapušany

Odbor organizačný, administratívny a sociálnych vecí

Kontakt: 056/638 2631

Opatrovateľská služba sa na území mesta Veľké Kapušany poskytuje ako terénna sociálna služba fyzickej osobe s trvalým pobytom v meste Veľké Kapušany, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 zákona o sociálnych službách. Opatrovateľská služba sa poskytuje prednostne v byte fyzickej osoby a môže byť poskytovaná prostredníctvom opatrovateľskej služby mesta Veľké Kapušany (opatrovateľky), či prostredníctvom iného verejného alebo neverejného poskytovateľa. K dnešnému dňu mestský úrad Veľké Kapušany zamestnáva 9 opatrovateľiek.

Ošetrovateľská a opatrovateľská služba-starostlivosť

Dom ošetrovateľskej starostlivosti, ul. Z. Fábryho 20, Veľké Kapušany

Riaditeľ: MUDr. Ferko Barnabáš

Kontakt: 056/6382225, 056/6382227

Dom ošetrovateľskej starostlivosti sídli na ulici Fábryho 20, priamo na prvom poschodí v pavilóne B - hlavnej budovy miestnej polikliniky vo Veľkých Kapušanoch. Zdravotnícke zariadenie ústavnej zdravotnej starostlivosti poskytuje nepretržitú ošetrovateľskú starostlivosť, ošetrovateľskú rehabilitáciu a služby s nimi súvisiace osobám, ktorých zdravotný stav si vyžaduje nepretržité poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín,

ale nevyžadujú si sústavnú zdravotnú starostlivosť poskytovanú lekárom a tiež v takom prípade, ak nie je možné ju poskytovať v prirodzenom sociálnom prostredí klienta. Z toho dôvodu sa poskytuje osobám so zmeneným zdravotným stavom súvisiacim s imobilizačným syndrómom, s chronickým dekompenzovaným ochorením, po operačnom výkone, po úraze s obmedzenou hybnosťou, s narušenou integritou kože či inými zdravotnými problémami. Kapacita tohto zariadenia je 25 lôžok.

Cieľom starostlivosti v DOS je poskytnúť komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť zameranú na:

- udržanie a zlepšenie kvality života
- pooperačné a post hospitalizačné obdobie
- predchádzanie zdravotným komplikáciám

Domovy dôchodcov a domovy sociálnych služieb pre dospelých a deti

Domov n.o., ul. P.O.Hviezdoslava 58/102, Veľké Kapušany

Riaditeľka: Ing. Katarína Ószová

Kontakt: 056/638 3114

Organizácia Domov n.o. vznikla v roku 2001. Poskytovanie sociálnych služieb v DD Veľké Kapušany začala v roku 2004 na sídl. P.O.H. 58/102, kde pôsobí doteraz. Keďže disponuje zdravotným a sociálnym personálom, poskytuje komplexnú sociálnu starostlivosť pre svojich klientov - obyvateľov zariadenia a to formou a metódami aktivizácie v rámci pracovnej terapie, pričom sa zameriavajú na:

- udržiavanie fyzických a psychických schopností klientov
- vytváranie vhodných podmienok na seberealizáciu klientov
- zabezpečenie plnohodnotného života pre klientov zariadenia
- podpora účelovej pracovnej činnosti
- prihliadanie na ľudové tradície mesta – resp. regiónu s využitím získaných zručností a vedomostí klientov

Účelom tejto organizácie je poskytovanie všeobecne prospešných služieb v súlade so Zákonom č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a to najmä poskytovanie starostlivosti pre občanov, sociálneho poradenstva a sociálnej prevencie, poskytovanie humanitnej pomoci,

a v neposlednom rade komplexných služieb pre klientov s dennou, týždennou i celoročnou starostlivosťou (ubytovanie, stravovanie 5x denne, upratovanie) a poskytovanie pomoci na zabezpečenie nevyhnutných životných úkonov, teda bežných úkonov súvisiacich s osobnou hygienou, kúpaním, podávaním jedla a iných.

Domov dôchodcov Súcit, n.o., ul. Zelená 275, Veľké Kapušany

Riaditeľ: František Balogh

Kontakt: 056/638 2514

Zariadenie sociálnych služieb Súcit n. o. poskytuje sociálnu službu podľa Zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení Zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov, ktorého kapacita je 87 miest v dvoch budovách, ktoré sa nachádzajú na ulici Zelenej č. 275 a č. 54.

Ide o kombinované zariadenie, nakoľko poskytuje sociálne služby pre osoby ťažko zdravotne postihnuté a seniorov, ktorí sú odkázaní na pomoc inej osoby a nachádzajú sa v ťažkej životnej situácii: a to formou ambulantnou (DS) a pobytovou (DSS, ZpS, ŠZ, ZOS). Svojim klientom poskytuje nasledujúce sociálne služby:

Špecializované zariadenie poskytuje sociálnu službu takej fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, jej stupeň odkázanosti je najmenej V a má zdravotné postihnutie, ktorým je najmä skleróza multiplex, schizofrénia, Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, demencia rôzneho typu etiológie, hluchoslepota, pervazívna vývinová porucha, AIDS alebo organický psychosyndróm ťažkého stupňa. – Uskutočňuje sa celoročná, pobytová forma.

Zariadenie opatrovateľskej služby poskytuje sociálnu službu na určitý čas plnoletej fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, ak jej nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu - pobytová forma.

Zariadenie pre seniorov sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV. Tiež fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov. Uskutočňuje sa celoročná, pobytová forma.

Domov sociálnych služieb poskytuje sociálnu službu fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V, alebo fyzickej osobe, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III. Poskytuje celoročnú, pobytovú formu pre občanov s ťažkým zdravotným postihnutím.

Denný stacionár poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa.

Zámerom zariadenia je poskytnúť a zabezpečiť rôznorodú pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby ako sociálne poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu, opatrovateľskú a ošetrovateľskú starostlivosť, pracovnú terapiu, záujmovú činnosť ako aj úschovu cenných vecí. Zahŕňa i ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie, údržbu šatstva a osobnej bielizne. Personál sa po profesionálnej stránke venuje terapeutickému činnosti, konkrétne formou arteterapie, biblioterapie, validačnej terapie, kanisterapie, muzikoterapie, bazálna stimulácie a mnohým ďalším. Venuje sa tiež činnostiam, ktoré uspokojujú potreby obyvateľov zariadenia formou zabezpečenia pravidelných nákupov, či organizovania výletov, zábavných programov... Dôraz kladú aj na naplnenie spirituálnych potrieb každého vierovyznania klientely.

Domov Jesienka n.o., Zelená 54, Veľké Kapušany

Riaditeľ: Balogh František

Kontakt: 056/638 3344

Nezisková organizácia prevádzkuje zariadenie pre klientov sociálnej služby na ulici Zelenej č. 275 vo Veľkých Kapušanoch. Od 1.11.2008 sa rozšírila o ďalšiu prevádzku s kapacitou pre 28 klientov sociálnej služby na ulici Zelenej č. 54 vo Veľkých Kapušanoch. Nachádza sa vo veľmi príjemnom prostredí mesta. Dvojpodlažná budova s výťahom má k dispozícii 27 lôžok. Jej súčasťou je aj vlastná kaplnka, v ktorej sa pravidelne konajú omše. Domov je obklopený parkom, ktorý poskytuje priestor na oddych a relaxáciu.

Detský domov Lienka, ul Dózsu 927/32, Veľké Kapušany

Riaditeľka: Mgr. Mária Fetyková

Kontakt: 056/638 2259

Výchova detí a mládeže, náhrada lásky rodičov či najbližších rodinných príslušníkov, vytváranie podmienok pripomínajúcich prirodzené rodinné prostredie sú prioritou Detského domova Lienka, fungujúce na ulici Dózsova 927/32, Veľké Kapušany. Detský domov „Lienka“ Veľké Kapušany je najväčší detský domov na Slovensku. Od roku 1992 zariadenie dostalo právnu subjektivitu a v roku 1994 štatút detského domova s názvom Lienka. O tri roky neskôr sa zariadenie rozdelilo pod 2 rezorty: rezort sociálny a rezort školstva a tak vznikajú dve organizácie pod jedným vedením – DeD „Lienka“ a Špeciálna základná škola. V roku 2003 došlo k rozdeleniu zariadenia pod dve riaditeľstvá. A napokon v roku 2000 sa v časti detského domova začína s celkovou „premenou“ na detský domov rodinného typu. V súčasnosti poskytujú zamestnanci detského domova starostlivosť a výchovu okrem mimo priestorov hlavnej budovy DeD aj v 4 rodinných domoch a v 1 byte. Kapacita DeD je 165 detí, ktoré sú umiestnené v 16 samostatných skupinách a 10 profesionálnych rodinách. Ak ústavná starostlivosť končí dosiahnutím plnoletosti, mladý dospelý môže požiadať detský domov o poskytnutie starostlivosti, najdlhšie do 25 roku veku. Pod nevyhnutnou starostlivosťou rozumieme bývanie, stravovanie, zaopatrenie, výchovnú, poradenskú starostlivosť, záujmovú, kultúrnu alebo rekreačnú činnosť.

Klub dôchodcov, ul. Zelená č. 68, Veľké Kapušany

Vedenie: Magdaléna Danyiová

Kontakt: 056/638 2550

Je účelovým zariadením, ktorého poslaním je uspokojovanie kultúrnych a spoločenských záujmov staršej vekovej kategórie nášho mesta. Klub dôchodcov vznikol v roku 1975, jeho stále sídlo sa nachádza na ulici Zelenej pod číslom 68. Počet členov sa z roka na rok mení, ale ročne združuje 302 členov. Jeho prioritou sú tradičné podujatia organizované klubom dôchodcov ako

posedenie pri jedličke pre osamelých členov klubu, spoločné jubilejné oslavy, posedenie pri príležitosti MDŽ, literárne popoludnia alebo i výstava ručných prác. Klub zabezpečuje tiež aktivity, kultúrne programy, vystúpenia a organizuje zájazdy pre dôchodcov. Priestory sú pre členov klubu a záujemcov otvorené každý pondelok, stredu a piatok od 13:30 hod.

Slovenský červený kríž je vládou Slovenskej republiky uznaná ako jediná národná spoločnosť Červeného kríža, pôsobiaca na celom území Slovenskej republiky podľa Ženevských dohovorov, ich dodatkových protokolov a zákona č. 460/2007 Z. z. Ako pomocná organizácia orgánov verejnej správy pôsobí v humanitárnej oblasti, plní úlohy ustanovené medzinárodnými zmluvami a týmto zákonom. Mesto Veľké Kapušany v spolupráci s SČK sprostredkovane zabezpečuje ubytovanie, stravovanie, prenocovanie v akútnych, resp. krízových situáciách klientov. Zúčastňuje sa tiež charitatívnej činnosti formou zbierky, resp. rozdávania šiat.

„Sociálna problematika v meste“

K ohrozeným, bezbranným, ekonomicky závislým, odkázaným na pomoc najbližších rodinných príslušníkov patria nepochybne bezdomovci, azyľanti, týrané matky s deťmi, odchovanci detských domovov, prepustení z výkonu trestu... Často sa však stretávajú s nevôľou a neochotou pomôcť práve zo strany rodiny. V takom prípade sa Mesto snaží poskytnúť pomocnú ruku prostredníctvom terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov, ktorí hľadajú najlepšie a najdostupnejšie formy pomoci pre odkázaných. Uskutočňujú sa tak aktivity formou vyhľadávania a kontaktovania členov rodiny z dôvodu možného prichýlenia – aspoň dočasného, poskytujú sa doprovody do zdravotníckych zariadení, vedú sa konzultácie s vedením zariadení v záujme umiestnenia klientov, oslovujú sa mimovládne organizácie alebo priamo vláda SR, ale i formou poskytnutia jednoduchého poradenstva v oblasti hygieny, zdravia, v oblasti nezamestnanosti, sociálneho zabezpečenia atď. Mesto k 13.11.2015 eviduje 157 bezdomovcov, na základe registra obyvateľstva, nakoľko noví vlastníci bytov neodhlásili – nezrušili trvalý pobyt starých vlastníkov bytov. T.z., že 98 % evidovaných bezdomovcov nežije priamo v uliciach mesta. Reálny počet bezdomovcov je 2 % z celkového počtu 157 bezdomovcov. Nepriaznivú situáciu bezdomovca či akéhokoľvek klienta v odpore, teda takého, ktorý si sám zvolil životný štýl samotára na ulici, obeť tyrana, nie sú schopní vyriešiť ani

odborníci práve pre nedodržanie podmienok, požívanie alkoholických, príp. omamných látok, neochotu spolupracovať a zlepšiť svoju celkovú situáciu.

Sociálne služby podľa druhu sú:

a) sociálne služby **na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach**, ktorými sú:

1. nocľaháreň,
2. útulok,
3. domov na pol ceste,
4. nízkoprahové denné centrum,
5. zariadenie núdzového bývania,

b) sociálne služby **na podporu rodiny s deťmi**, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu,

c) sociálne služby **na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia**, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
2. opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok,

d) sociálne služby **s použitím telekomunikačných technológií**, ktorými sú:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,

e) **podporné služby**, ktorými sú:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práci,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

Forma sociálnej služby

Sociálna služba sa poskytuje **ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou** podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava.

Ambulantná forma sociálnej služby (ďalej len "**ambulantná sociálna služba**") sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby. Miestom poskytovania ambulantnej sociálnej služby môže byť aj zariadenie.

Terénna forma sociálnej služby (ďalej len "**terénna sociálna služba**") sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí. Terénnu sociálnu službu možno poskytovať aj prostredníctvom **terénnych programov**, ktorých cieľom je predchádzať sociálnemu vylúčeniu fyzickej osoby, rodiny a komunity, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii. Terénne programy sa vykonávajú odbornými činnosťami alebo ďalšími činnosťami podľa tohto zákona.

Pobytová forma sociálnej služby v zariadení (ďalej len "**pobytová sociálna služba**") sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje

ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba. Pobytovú sociálnu službu možno maloletému dieťaťu poskytnúť len s písomným súhlasom zákonného zástupcu, osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony len s písomným súhlasom fyzickej osoby, ktorú súd ustanovil za opatrovníka.

Poskytovanie terénnej sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou. Ak terénna sociálna služba alebo ambulantná sociálna služba nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu fyzickej osoby, poskytuje sa pobytová sociálna služba. Pri pobytovej sociálnej službe má prednosť týždenná pobytová sociálna služba pred celoročnou pobytovou sociálnou službou. Sociálnu službu možno poskytovať aj inou formou, najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

Rozsah poskytovania sociálnej služby

Sociálna služba sa poskytuje na neurčitý čas alebo na určitý čas. Poskytovateľ sociálnej služby je povinný vykonávať **odborné činnosti, obslužné činnosti a ďalšie činnosti**, zabezpečovať vykonávanie týchto činností alebo utvárať podmienky na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, pre druh sociálnej služby, ktorý poskytuje.

Odborné činnosti sú najmä:

- základné sociálne poradenstvo,
- špecializované sociálne poradenstvo,
- pomoc pri odkázanosti osoby na pomoc inej osoby,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- sociálna rehabilitácia,
- ošetrovateľská starostlivosť v zariadení,
- pracovná terapia,
- tlmočenie,
- sprostredkovanie tlmočenia a osobnej asistencie,
- pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností.

Obslužné činnosti sú ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva.

Ďalšie činnosti sú:

- utváranie podmienok na
 - prípravu stravy, výdaj stravy a výdaj potravín,
 - vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny,
 - poskytovanie nevyhnutného ošatenia a obuvi,
 - úschovu cenných vecí,
 - vzdelávanie,
 - záujmovú činnosť,
 - osobného vybavenia,
 - nevyhnutného ošatenia a obuvi,
 - prepravy,
-
- poskytovanie
-
- donáška stravy,
 - požičiavanie pomôcok,
 - zabezpečenie záujmovej činnosti.

Oblasť sociálnych služieb upravuje **zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení

Kultúra, šport, mimovládne organizácie, ostatné služby

Kultúra

Kultúra je dôležitou sférou spoločenského života aj v meste Veľké Kapušany, kde miestna kultúrna politika prispieva nielen k duchovnému rozvoju mesta, ale aj k celkovému rozvoju Použia. Mesto je významné stredisko kultúry východného Slovenska, o čom svedčia mnohé podujatia. Kultúru v meste reprezentuje pomerne široká škála kultúrnych inštitúcií, združení a mimovládnych organizácií.

Na území mesta Veľké Kapušany sa nachádzajú kultúrne organizácie viacerých zriaďovateľov.

Široké spektrum inštitúcií a združení každoročne organizuje desiatky zaujímavých podujatí, formálnych aj neformálnych, každý rok k tradičným podujatiam pribúdajú aj nové. V meste pôsobí v kultúrnom dianí množstvo organizácií a inštitúcií. V meste je kultúra organizovaná rôznymi organizáciami a inštitúciami. Sú to organizácie a inštitúcie patriace pod samosprávu (mesto, vyšší územný celok), ale aj súkromné agentúry, mimovládne organizácie.

Rozvoj miestnej kultúrnej činnosti, organizovanie umeleckej činnosti, kultúrnych podujatí, záujmových činností a súťaží, výstav, divadelných predstavení a koncertov zabezpečuje najmä miestna samospráva - tieto aktivity sú najčastejšie organizované v Mestskom kultúrnom stredisku (príspevková organizácia mesta so samostatnou právnou subjektivitou), v Galérii Turistického informačného centra (spravuje ju Mestský úrad), v Maďarskom komunitnom dome (spravuje ho Združenie Veľké Kapušany a okolie), v Centre voľného času (príspevková organizácia mesta so samostatnou právnou subjektivitou) a v Dennom centre (spravuje ho Mestský úrad), ale veľkú aktivitu vyvíjajú aj mnohé mimovládne organizácie v oblasti kultúry.

Na organizovanie kultúrnych podujatí sa využívajú nielen kultúrne objekty, ale aj amfiteáter, futbalové ihriská, ulice, námestia, parky.

Mesto podporuje viaceré **kultúrne súbory**:

- Spevácky zbor Latoričan
- Erdélyi János miešaný zbor
- Komorný spevácky zbor Cantabile
- Apáti Miklós reformovaný miešaný zbor
- Spevácky zbor Őszirózsa
- Detský folklórny súbor Vánok
- Citarová skupina Fabotó
- Divadelný súbor Hajnalka (ZŠ J. Erdélyiho)
- Divadlo z MŠ P.O.H.
- Tanečný klub Energosun
- Hudobná skupina CSAK

- Hudobná skupina Young strings
- Hudobná skupina Simply Band
- Hudobná skupina Balogh Live Band
- Hudobná skupina Encore
- Hudobná skupina Southern Comfort

Popri činnosti miestnej samosprávy v organizovaní kultúrnych podujatí v meste nezastupiteľnú úlohu majú mimovládne organizácie, ktoré sú aktívne v riešenom priestore. S cieľom zabezpečiť komunikáciu medzi obyvateľmi mesta a miestnou samosprávou v riešenom území - ako aj informovať obyvateľov o dianí v riešenom území - osobitné postavenie majú nasledovné informačné kanály: Copus (štvrtročník oficiálnych novín samosprávy mesta Veľké Kapušany), oficiálna internetová stránka mesta a oficiálna stránka mesta na sociálnej sieti facebook.

Mesto Veľké Kapušany je významným priestorom periodicky sa opakujúcich kultúrnych podujatí, ktoré umocňujú zviditeľnenie mesta a zároveň sú tieto podujatia významným akcelérátorom kultúrno-spoločenského života v meste a výrazne podporujú navštevovanosť mesta: Lečo festival, Beh kapušianskou pláňavou, Súťaž vo varení halászlé, Jesenný Veľkokapušíansky Jarmok, Kapušianske pero, Kapušianska paleta, Capa photo, Copus art, Copus foto, film, art fest, Snow Film Fest, Expedičná kamera, Pamätné dni Jánosa Erdélyiho, **Pamätné dni Lászlóa Mécsa**, Výročie uhorskej revolúcie z rokov 1848/49, **Výročie založenia maďarského štátu**, **Súťaž** v prednese poézie, prózy, spievaných básní a divadiel poézie **Mihály**a Tompu, Spomínanie na „Malenkij robot“.

Mestské kultúrne stredisko
Turistické informačné centrum
Združenie Veľké Kapušany a okolie
Oblasťný výbor Csemadoku Jánosa Erdélyiho
Gordius Plus n.o.
Mestské galérie a knižnica
Kultúrohistorická cesta a Amfiteáter
Csemadok
Fabotó
Občiansky klub Apátiho
Miestny odbor Matice slovenskej
Tanečný klub Energosun
Deťský folklórny súbor Vánok
Patrónus
Luminosus, n.o.
Občianske združenie Latoričan
Via Nova –Veľké Kapušany

Zdroj: Mestský úrad Veľké Kapušany, 2015

V strednodobom horizonte bude potrebné zvýšiť objem financií určený na podporu kultúry z rozpočtu mesta a využiť aj prostriedky z mimorozpočtových zdrojov.

Šport

Šport má pre rozvoj spoločnosti kľúčový význam, športovanie prispieva k rozvoju osobnosti, rozvíja fyzické a duševné zdravie, vôľové vlastnosti a charakter človeka.

V zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov obec vykonáva okrem iného výstavbu, údržbu a správu športových zariadení, utvára podmienky pre telesnú kultúru a šport. V zmysle zákona č. 288/1997 Z.z. o telesnej kultúre obec utvára podmienky pre rozvoj telesnej kultúry, najmä na rozvoj športu pre všetkých a podporuje organizovanie telovýchovných, turistických a športových podujatí.

Veľké Kapušany sú mestom s dlhoročnými športovými tradíciami. Základná športová vybavenosť je súčasťou areálov škôl a voľných priestranstiev obytných súborov, technický stav a údržba týchto zariadení sú však nevyhovujúce a spôsob ich využitia občanmi nedostatočný. Najrozšírenejší šport v meste je futbal, ale veľké úspechy dosahuje mesto aj v ostatných športoch (napr. členka šachového klubu Veľké Kapušany bola majsterkou Slovenska v roku 2013).

Vybavenosť mesta športovými plochami je relatívne dobrá, športovej činnosti dopomáhajú popri školských športových zariadeniach aj iné zariadenia, ako je Dom športu, mestské futbalové ihrisko, moderný skatepark a multifunkčné športové ihriská v areáloch základných škôl. Zámerom mesta je rozšíriť ich počet, zmodernizovať ich a zabezpečiť ich údržbu a financovanie.

Popri vyššie spomenutých zariadení v športovom živote riešeného územia majú veľký význam aj menšie zariadenia športu, ako tenisové ihriská, fitnes centrá, posilňovne atď.

Najaktívnejšie športové kluby v meste Veľké Kapušany

<i>Mestský futbalový klub Veľké Kapušany</i>
<i>Šachový klub ENERGETIC</i>
<i>Mestský bežecký klub</i>
<i>Mestský bežecký klub</i>
<i>KALOKAGATHIA</i>
<i>Mestský klub stolného tenisu</i>
<i>Florbalový klub Veľké Kapušany</i>
<i>Turistický klub GÁBOR</i>
<i>IN LINE KLUB</i>
<i>Tanečný klub ENERGETIK</i>
<i>Tenisový klub DELFÍN</i>
<i>Airsoft klub Veľké Kapušany</i>

Zdroj: Mestský
Kapušany, 2015

<i>Volejbalový klub</i>
<i>AIKIDO klub</i>
<i>Alternatív bázis club</i>
<i>Basketbalový klub</i>
<i>Club karate</i>
<i>FA KAPI</i>
<i>Lukostrelecký klub - NIMRÓD</i>

úrad Veľké

V strednodobom horizonte je potrebné podporovať modernizáciu športovísk, rozvoj športu pre všetkých, vrátane školskej telesnej a športovej výchovy a samozrejme aj miestny vrcholový a výkonnostný šport, ako aj motivačné športové podujatia pre rodiny.

V danom časovom horizonte je potrebné zo strany samosprávy mesta sa zamerať aj na zlepšenie podmienok na poskytovanie voľnočasových a záujmových aktivít (vybudovaním verejných priestorov pre aktívny pohyb obyvateľov, poskytnutím priestorov na realizáciu klubových aktivít).

Mimovládne organizácie a občianske združenia

Mimovládne organizácie, občianske združenia a ďalšie formy neziskových združení sú dôležitou súčasťou občianskej spoločnosti, so svojimi činnosťami prispievajú k výraznému zlepšeniu kvality života.

Podmienky vzniku a právne postavenie občianskych združení upravuje zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, v znení neskorších predpisov. K 12.11.2015 v meste sídlilo 55 občianskych združení.

Rovnako významnú spoločenskú funkciu zabezpečujú aj neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, nadácie a neinvestičné fondy. Založenie, vznik, zrušenie, zánik, postavenie orgánov a hospodárenie neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby upravuje zákon č. 213/1997 Z.z., v znení neskorších predpisov. K 12.11.2015 v meste sídlilo 11 neziskových organizácií.

Na ochranu svojich záujmov alebo na dosiahnutie iného účelu môžu právnické osoby vytvárať záujmové združenia právnických osôb. Podmienky o vzniku upravuje Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. K 12.11.2015 v meste sídli jedno záujmové združenie právnických osôb.

Zoznam občianskych združení so sídlom v meste Veľké Kapušany k 12.11.2015

copusnet.net"
AIKIDO klub Veľké Kapušany
Akadémia COPUS
Alternatív bázis club
Basketbalový klub Veľké Kapušany
Club karate Veľké Kapušany
Copus - kultúra
Detský folklórny súbor Vánok
FABOTÓ
Florbalový klub Veľké Kapušany, o. z.
Futbalový klub Energetik Veľké Kapušany
Gránit
Ificlub mladých
Iniciatíva 21
Klub angažovaných kresťanov miestnych cirkví
Klub technických potápačov - TECDIVE CLUB MANATEE
Klub žiakov, absolventov a sympatizantov Gymnázia vo Veľkých Kapušanoch
Komoča - Komócsa
Laborecká NIVA o.z.
LATORCA
Lukostrelecký klub - NIMRÓD Veľké Kapušany
MASLOMEDIA
Mestský bežecký klub Veľké Kapušany
Mestský futbalový klub Veľké Kapušany
Mestský klub stolného tenisu Veľké Kapušany
Mestský tenisový klub, o.z.
Občianske združenie Boh je Láska
Občianske združenie LATORIČAN
Občianske združenie MOST - HÍD
Občianske združenie pre Mladé Čierne Očká
Občianske združenie Rómov mesta Veľké Kapušany
Občianske združenie Všetci spolu
Občiansky klub Apátiho
Odborník budúcnosti
Organizácia pre rozvoj medzinárodných partnerstiev

OZ - NOVÁ ŠANCA V MEDZIBODROŽÍ
OZ Šport club Relax
Partner - združenia Použie
PARTNERSTVO NÁDEJ ZEMPLÍNA
Pomoc psíkom na východnom Slovensku
Šachový klub ENERGETIK Veľké Kapušany
Slovenské združenie maďarskej maltskej charitatívnej služby
SPÁSA
Športový klub "Róma fitness"
Športový klub Slovtransgaz Veľké Kapušany
Tanečný klub ENERGOSUN
TJ Energetik Veľké Kapušany - v likvidácii
Turistický klub 96
Turistický klub GÁBOR
Volejbalový klub Veľké Kapušany, o. z.
Zdravie a Šport
Združenie mladých na východe - Keleti Ifjúsági Társulás - KIT
Združenie ochranárov prírody Veľké Kapušany a okolie
Združenie pre rozvoj regiónu - Régiófejlesztési Társulás
Združenie rodičov pri súkromnej strednej odbornej škole s vyučovacím jazykom maďarským mostová odlúčené pracovisko veľké kapušany
Združenie Veľké Kapušany a okolie /Nagykapos és vidéke társulás/

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR, 2015

Zoznam neziskových organizácií so sídlom v meste Veľké Kapušany k 12.11.2015

Agency of Works and Education, n. o.
Cognitio Nova, n.o.
Domov n.o.
DORKAS n.o.
GORDIUS plus nezisková organizácia
Luminosus, n.o.
Our Roma Future n.o.
Poliklinika " Veľké Kapušany n.o."
Pro traditio, n.o.
SÚCIT n. o., Veľké Kapušany
ÚSVIT n.o., Veľké Kapušany

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR, 2015

Zoznam záujmových združení právnických osob so sídlom v meste Veľké Kapušany

k 12.11.2015

Záujmové združenie právnických osôb pre rozvoj podnikania v regióne

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR, 2015

Ostatné služby

Okrem vyššie uvedených zariadení občianskej vybavenosti sa v meste nachádzajú cirkevné spoločenstvá.

Kostoly:

- Kostol rímskokatolíckej cirkvi - Farský kostol sv. Šimona a Júdu
 - Kaplnka sv. Františka a sv. Kláry
- Kostol reformovanej kresťanskej cirkvi,
- Kostol gréckokatolíckej cirkvi
- Kostol evanjelickej cirkvi metodistickej
- Kostol pravoslavnej cirkvi

Ochrana a bezpečnosť

Mestská polícia vo Veľkých Kapušanoch (ďalej len MsP) je poriadkový útvar mesta zriadený Mestským zastupiteľstvom (MsZ) v zmysle Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení. Tento poriadkový útvar pôsobí pri zabezpečovaní obecných záležitostí verejného poriadku, ochrane životného prostredia v meste a plnení úloh vyplývajúcich zo Všeobecne záväzných nariadení mesta, ďalej z uznesenia mestského zastupiteľstva a z rozhodnutí primátora mesta Veľké Kapušany, v zmysle Zákona SNR č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v platnom znení. Sídlo MsP je v budove Mestského úradu na adrese L. N. T. 1 vo Veľkých Kapušanoch.

Personálne zloženie je v súlade s organizačnou štruktúrou MsP a do 15. augusta 2014 ju tvorilo 5 príslušníkov. V priebehu mesiaca august v roku 2014 boli na MsP prijatí do pracovného pomeru štyria ďalší zamestnanci, ktorí po absolvovaní odbornej prípravy príslušníkov obecnej polície v Košiciach získali odbornú spôsobilosť na výkon uvedeného

povolania. Toho času je na MsP zamestnaných 8 príslušníkov MsP. MsP vo Veľkých Kapušanoch má pridelené jedno osobné motorové vozidlo zn. ŠKODA – Fábia EVČ MI 720 BY.

Hliadkovanie v meste sa prevádza kombinovane pešou, alebo motorizovanou hliadkou.

MsP vo Veľkých Kapušanoch zabezpečuje verejný poriadok a poskytuje služby obyvateľom mesta a iným osobám na území mesta v zmysle zákona č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v platnom znení, najmä v nasledujúcich oblastiach: ochrana zdravia, ochrana majetku, ochrana pred kriminalitou, čistota verejných priestranstiev, ochrana životného prostredia, ochrana verejnoprospešných zariadení. Výkon služby je plánovaný a orientovaný podľa aktuálnej operatívnej a bezpečnostnej situácie do jednotlivých častí mesta, ale predovšetkým tých, kde dochádza k častému páchaniu priestupkov a inej protispoločenskej činnosti. Príslušníci MsP sa pri pracovnej činnosti zameriavajú aj na odhaľovanie nedostatkov technického charakteru v meste, ako napr. poškodené mestské komunikácie, chýbajúce kanalizačné poklopy, nefunkčné verejné osvetlenie, chýbajúce alebo poškodené dopravné značenie, pričom zistené nedostatky oznamujú iným orgánom, kompetentným v zistenej veci konať.

V meste Veľké Kapušany najčastejšie dochádza k páchaniu priestupkov:

- Proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 zákona 372/1990 Zb., neuposlušnosť príkazu vyplývajúceho z dopravného značenia,
- Proti verejnému poriadku podľa § 48 zákona 372/1990 Zb. – porušenie VZN mesta Veľké Kapušany,
- Proti verejnému poriadku podľa § 47, písm. a, zákona 372/1990 Zb. – rušenie nočného klľudu, znečisťovanie verejných priestranstiev,
- Proti majetku podľa § 50 zákona 372/1990 Zb.,
- Proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 zákona 372/1990 Zb.

Celkový počet vybavených priestupkov v meste Veľké Kapušany za obdobie 2011-2014 :

Rok	Počet priestupkov napomenutím	Počet priestupkov v blokovom konaní	Uložená pokuta
2011	85	111	941 €
2012	132	254	2 160 €
2013	50	206	2 225 €
2014	125	208	1 930 €

MsP Veľké Kapušany má kamerový systém mesta Veľké Kapušany v prevádzke od januára 2006. Personálne zloženie tvoria 4 zamestnanci, ktorí sú zamestnaní v rámci operačného programu ÚPSVaR v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti. Dôležitý faktor, ktorý rozhodoval pri umiestnení kamier bol ich preventívny účinok. Pri umiestnení sa vychádzalo z vyhodnotenia bezpečnostnej situácie v meste v spolupráci s OOPZ Veľké Kapušany. Kamery snímajú:

- 1 – križovatka L.N.T. – POH – (Gymnázium, MsÚ)
- 2 – ul. Hlavná
- 3 – ul. Z. Fábryho
- 4 – ul. Malokapušíanska
- 5 – ul. Vojanská, križovatka POH
- 6 – ul. Čičarovská
- 7 – sídl. LNT (cintorín)
- 8 – detské ihrisko (sídl. POH)

Záznam obrazu je účinným prostriedkom pri objasňovaní trestnej činnosti a vyhľadávaní páchatelia. Výstupy z kamerového systému sú poskytované na základe písomnej žiadosti, predovšetkým príslušným útvarom PZ. Týkajú sa hlavne šetrení vo veci krádeží, alebo poškodení motorových vozidiel, poškodenia majetku, lúpežného prepadnutia, výtržníctva, ublíženia na zdraví, vlámaní.

Aby nedochádzalo k zneužitiu kamerového systému, boli prijaté viaceré bezpečnostné opatrenia. Predovšetkým monitorovacie stredisko MsP je pracoviskom, kde je zákaz vstupu nepovolaným osobám. Zamestnanci, ktorí tento systém obsluhujú, sú viazaní mlčanlivosťou.

Analýza vonkajšieho prostredia

Mesto Veľké Kapušany je centrom mikroregiónu Použie. Vymedzené územie je geograficky ohraničené z východu ukrajinskou hranicou, na juh riekou Latoricou, na sever riekou Uh a na západe riekou Ondava. Povrch je prevažne rovinatý, spestrený pieskovými dunami a sprašovými pokrovmi. Východná časť súčasného Použia od 11. storočia patrila do župy Uh, západná časť do župy Zemplín. Po roku 1918 bola súčasťou okresu Veľké Kapušany, od roku 1960 okresu Trebišov. V súčasnosti patrí do obvodu Michalovce v rámci Košického samosprávneho kraja.

O bohatstve prírodných hodnôt svedčí že južná pätina patrí do Chránenej krajiny oblasti Latorica, je tu jedno Ramsarské územie, 5 území NATURA 2000 a južná časť patrí do Chráneného vtáčieho územia Medzibodrožie.

Ukazovateľ	Hodnota
Počet obcí [LAU 2]	16
z toho so štatútom mesta	1
Počet obyvateľov	19035
Výmera územia	26161 ha

Mikroregión Použie tvorí 6 obcí s počtom do 500 obyvateľov, 8 obcí s počtom od 500 do 1 000 obyvateľov a len v Drahňove žije 1243 obyvateľov. V mikroregióne dominuje mesto Veľké Kapušany kde žije 51% obyvateľov Použia.

Obce - Beša, Budince, Čičarovce, Drahňov, Ižkovce, Kapušianske Kľačany, Krišovská Liesková, Malé Raškovce, Maťovské Vojkovce, Oborín, Ptrukša, Ruská, Veľké Raškovce, Veľké Slemence, Vojany, Zemplínske Kopčany a mesto Veľké Kapušany sú združené v Regionálnom združení miest a obcí Použia.

Ďalším združením na podporu rozvoja regiónu je Združenie mesta a obcí Použia (ZMOP), ktoré bolo zaregistrované v roku 2007. Združenie sa zakladalo, ako základná akčná skupina pre realizáciu programu Leader, za predpokladu, že sa postupne doplní o ďalšie sektory potrebné pre výkon práce miestnej akčnej skupiny.

V mikroregióne pôsobí ešte aj Združenie obcí časti Použia, ako neregistrované mikroregionálne združenie obcí Beša, Čičarovce, Drahňov, Ižkovce, Krišovská Liesková a Vojany.

Štruktúra osídlenia mikroregiónu Použie

Obec	Rozloha katastra	Počet obyvateľov	Hustota obyvateľstva počet/km¹
Beša	1954 ha	351	18
Budince	196 ha	228	105
Čičarovce	2663 ha	852	33
Drahňov	1755 ha	1336	71
Ižkovce	422 ha	99	24
Kapušianske Kľačany	2030 ha	851	41
Krišovská Liesková	1557 ha	911	56
Malé Raškovce	873 ha	244	26
Maťovské Vojkovce	1228 ha	624	49
Oborín	4378 ha	705	16
Ptrukša	694 ha	502	73
Ruská	1190 ha	611	49
Veľké Kapušany	2961 ha	9594	323
Veľké Raškovce	1200 ha	325	28
Veľké Slemence	996 ha	629	61
Vojany	1092 ha	873	78
Zemplínske Kopčany	966 ha	363	30
Spolu	26161 ha	19098	71

Demografické údaje mikroregiónu Použie

Na území mikroregiónu Použie bolo k 31.12.2013 evidovaných 19 098 obyvateľov čo predstavuje 2,47 % obyvateľstva Košického kraja. Mikroregión Použie z hľadiska národnostného zloženia je multietnické územie. Najväčšie zastúpenie má maďarská národnostná menšina. Občania slovenskej národnosti v regióne žijú v pomere 26.5% z celkového počtu obyvateľov. Spolužitie národností v riešenej oblasti je bezproblémové.

Druhú početne významnú skupinu tvoria občania hlásiaci sa k rómskej národnosti. Najväčšie zastúpenie rómskej etnickej skupiny je v obci Kapušianske Kľačany (19,06%) v obci Budince (23,43%). Vo Veľkých Kapušanoch žije aj početne menšia skupina obyvateľov

ukrajinskej a českej národnosti. Neidentifikovaná národnostná skupina tvorila len 1,2 % obyvateľov.

Z celkového pohľadu demografický vývoj v záujmovom území vykazuje iba mierny rast. V obciach ležiacich na okrajoch mikroregiónu ako Beša, Ižkovce, Malé Raškovce, Ptrukša, Veľké Raškovce a Veľké Slemence dochádza k poklesu počtu obyvateľov. Nárast počtu obyvateľov bol zaznamenaný iba v blízkosti centra okolo mesta Veľké Kapušany.

Migrácia obyvateľstva z regiónu je čím ďalej tým vyššia z dôvodu nedostatku pracovných príležitostí. Odchádzajú najmä mladí ľudia a obyvatelia v produktívnom veku. Oblasť Použia teda patrí k migračne stratovým regiónom.

Národnostné zloženie trvale bývajúceho obyvateľstva

Obce	Trvale bývajúce obyvateľstvo	národnosť						
		slovenská	maďarská	rómska	ukrajinská	česká	ostatné	nezistená
Beša	363	44	298					21
Budince	230	10	162	54				4
Čičarovce	891	53	827	6		1		4
Drahňov	1352	284	299	627	1	6	2	133
Ižkovce	105	10	88					7
Kapušianske Kľačany	880	79	507	267			1	26
Krišovská Liesková	903	103	733	16	4			47
Malé Raškovce	246	136	98					12
Maťovské Vojkovce	626	57	522	2		1		44
Oborín	719	265	413			1		40
Ptrukša	512	60	441				2	9
Ruská	610	60	477	67				6
Veľké Kapušany	9406	2844	5604	116	72	35	19	716
Veľké Raškovce	334	62	244	0		3		25
Veľké Slemence	616	26	529	40		1		20
Vojany	863	189	524	124	1	2		23
Zemplínske Kopčany	379	274	85	16		1	1	2
Spolu	19035	4556	11851	1335	78	51	25	1139
%	100,00%	23,93%	62,26%	7,01%	0,41%	0,27%	0,13%	5,98%

Mikroregión Použie z hľadiska národnostného zloženia je multietnické územie. Najväčšie zastúpenie má maďarská národnostná menšina, 63%. Občania slovenskej

národnosti v regióne žijú v pomere 24% z celkového počtu obyvateľov. Spolužitie národností v riešenej oblasti je bezproblémové.

Tretiu početne významnú skupinu tvoria občania hlásiaci sa k rómskej národnosti. Najväčšie zastúpenie rómskej etnickej skupiny je v obci Drahňov (46%), v obci Kapušianske Kľačany (30%) v obci Budince (23%). Vo Veľkých Kapušanoch žije aj početne menšia skupina obyvateľov ukrajinskej a českej národnosti. Neidentifikovaná národnostná skupina tvorila len 5,98 % obyvateľov.

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania/ Obce	Základné	Učňovské (bez maturity)	Stredné odborné (bez maturity)	Úplné stredné učňovské (s maturitou)	Úplne stredné odborné (s maturitou)	Úplne stredné všeobecné	Vyššie odborné	Vysokoškolské bak.	Vysokoškolské mag., inž., dokt.	Vysokoškolské doktorandské	Bez vzdelania	Nezistené
Beša	55	52	39	18	73	26	4	3	15	0	55	23
Budince	69	15	22	9	44	10	0	0	1	1	55	4
Čičarovce	192	89	87	29	183	41	10	14	33	2	184	27
Drahňov	447	105	70	19	91	40	11	30	45	3	450	41
Ižkovce	14	12	14	2	20	12	2	3	7	1	9	9
Kapušíanske Kľačany	174	71	83	26	166	32	17	13	23	0	220	55
Krišovská Liesková	245	73	93	25	147	40	8	11	35	1	204	21
Malé Raškovce	46	41	30	10	44	12	4	7	10	1	28	13
Maťovské Vojkovce	123	86	74	17	89	26	8	13	16	1	120	53
Oborín	215	57	100	17	106	25	11	13	22	1	120	32
Ptrukša	99	71	32	25	145	35	1	11	28	3	52	10
Ruská	126	77	48	37	98	40	5	12	26	0	113	28
Veľké Kapušany	1 369	948	953	328	1 927	587	230	289	885	34	1 546	310
Veľké Raškovce	52	34	48	14	84	18	6	6	28	2	33	9
Veľké Slemence	164	77	69	18	98	31	9	8	25	2	105	10
Vojany	244	90	100	26	95	33	13	14	19	1	189	39
Zemplínske Kopčany	111	38	19	5	15	5	0	1	4	0	148	33
Spolu	3745	1936	1881	625	3425	1013	339	448	1222	53	3631	717

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva Použia

Najviac obyvateľov mikroregiónu má len základné alebo žiadne vzdelanie (19%). Vysokoškolské vzdelanie má približne iba 9% obyvateľstva. Podľa údajov v tabuľke je evidentný rozdiel v oblasti stupňa vzdelania medzi jednotlivými obcami. Z tabuľky je možné vysloviť tieto závery:

- z celkového počtu obyvateľov je podiel obyvateľov so základným vzdelaním najvyšší v obciach: Drahňov, Krišovská Liesková a Vojany;
- z celkového počtu obyvateľov je podiel najviac stredoškolsky vzdelaných obyvateľov s maturitou v obciach: Veľké Kapušany, Čičarovce, Oborín;
- z celkového počtu obyvateľov je podiel najviac vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov obciach: Veľké Kapušany, Drahňov, Čičarovce, Krišovská Liesková, Veľké Raškovce, Ptrukša;

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v mikroregiónu Použia: 8 841 (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011).

Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo v mikroregiónu Použia: 10 194 (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011).

Základné charakteristiky obyvateľstva Použia podľa ekonomických aktivít

Obce	Pracujúci (okrem dôchodcov)	Pracujúci dôchodcovia	Osoby na materskej dovolenke	Osoby na rodičovskej dovolenke	Nezamestnaní	Študenti stredných škôl	Študenti vysokých škôl	Osoby v domácnosti	Dôchodcovia	Príjemcovia kapitálových príjmov	Deti do 16. rokov	Iná	Nezistená	Z toho ekonomicky aktívny
Beša	71	4	1	4	85	10	9	1	101	0	57	1	19	161
Budince	44	0	0	2	70	4	3	1	45	0	61	0	0	114
Čičarovce	231	7	4	18	160	37	17	3	199	1	196	6	12	402
Drahňov	242	7	14	30	304	24	6	1	171	0	468	6	79	567
Ižkovce	30	1	0	1	17	4	2	1	32	0	9	1	7	48
Kapušíanske Kľačany	209	9	4	14	174	19	19	4	177	2	223	2	24	396
Krišovská Liesková	204	8	7	28	189	17	11	3	190	1	210	1	34	408
Malé Raškovce	87	2	0	3	21	12	5	0	72	0	33	2	9	110

Maťovské Vojkovce	162	2	6	12	112	14	8	2	148	0	128	3	29	282
Oborín	216	1	3	22	106	24	12	3	173	1	128	8	22	326
Ptrukša	190	4	3	8	59	27	19	2	131	1	55	7	6	256
Ruská	167	8	1	12	106	25	24	1	137	0	118	4	7	282
Veľké Kapušany	3001	110	36	159	1356	342	224	45	1758	9	1651	42	673	4503
Veľké Raškovce	125	6	0	0	32	7	7	1	97	0	38	0	21	163
Veľké Slemence	174	4	6	18	99	25	13	1	151	0	113	1	11	283
Vojany	197	11	6	30	204	23	10	1	151	0	197	5	28	418
Zemplínske Kopčany	41	1	3	7	77	6	1	39	43	0	150	7	4	122

Od r. 2008 v dôsledku globálnej ekonomickej krízy a krízy ekonomiky Slovenska úroveň miery nezamestnanosti v mikroregióne Použie výrazne vzrástla. Vymedzené územie v rámci Košického kraja, (kde miera evidovanej nezamestnanosti je 15,92 %) patrí medzi regióny s vysokou mierou nezamestnanosti. Okres Michalovce na základe výšky priemerných miezd patrí medzi priemerné regióny Slovenska, príjmy tunajších obyvateľov sú výrazne pod krajským a celoslovenským priemerom.

V obvode Veľké Kapušany sa nenachádza žiadny kľúčový zamestnávateľ. V minulosti takýmto priemyslom boli SE a.s., lokalita Vojany, a Slovtransgaz a.s., závod Veľké Kapušany, avšak aj u týchto zamestnávateľov došlo za posledné tri roky k značnému uvoľňovaniu zamestnancov.

Značne zhoršená dopravná dostupnosť a odľahlosť obvodu vytvára nevýhodné lokalizačné podmienky pre priemyselnú výrobu. Dopravné napojenie na hlavné cestné ťahy je nedostatočné a preto nie je zaznamenaný príliv investorov do nášho obvodu. V poslednom čase je útlm poľnohospodárskej výroby a stavebnej produkcie, ale aj nízkej podnikateľskej aktivity.

Pretrvávajúcim nedostatkom je malá finalizácia výroby. K vývojovým zmenám došlo aj v organizačnej štruktúre firiem, ich veľkosti, v počte zamestnancov a vlastníckych vzťahov.

Nezamestnanosť v obciach Použia, vývoj v rokoch 2007 -20014

Obce	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Beša	61	61	79	91	82	83	82	72
Budince	41	34	49	53	51	47	48	46
Čičarovce	119	134	148	136	137	153	143	131
Drahňov	275	267	315	296	314	340	271	227
Ižkovce	10	12	15	17	17	14	16	10
Kapušíanske Kľačany	134	136	139	132	141	138	127	137
Krišovská Liesková	129	125	168	160	162	168	153	161
Malé Raškovce	23	18	23	20	24	22	21	17
Maťovské Vojkovce	79	95	87	105	102	107	96	94
Oborín	82	88	96	97	101	121	105	91
Ptrukša	53	58	56	54	57	60	61	60
Ruská	84	89	109	105	115	136	127	115
Veľké Kapušany	1185	1197	1359	1322	1327	1332	1207	1106
Veľké Raškovce	37	34	43	36	33	36	40	36
Veľké Slemence	78	87	99	110	102	96	96	92
Vojany	167	194	209	198	190	184	175	168
Zemplínske Kopčany	49	42	48	59	68	48	51	51
Spolu:	2606	2671	3042	2991	3023	3085	2819	2614

Z pohľadu stratégie rozvoja mikroregiónu je najdôležitejší činiteľ podiel obyvateľstva v produktívnom veku, ktorý je v záujmovom území približne 12 000 osôb (je to 64 % z celkového počtu obyvateľov). Nezamestnanosť v regióne sa už dlhodobo pohybuje okolo počtu 5 000 osôb. Pomer medzi zamestnanosťou a nezamestnanosťou je 3 : 2. To znamená, že z piatich ľudí v produktívnom veku sú dvaja bez práce. Z celkového priemerného počtu 5 000 nezamestnaných osôb je dlhodobo bez práce okolo 1 800 občanov.

Mikroregión by mohlo byť príťažlivým miestom pre potenciálnych investorov v budúcnosti v dôsledku dobrej geografickej polohy územia (blízkosť hraníc susedných štátov Maďarsko, Ukrajina), kvalitnej pracovnej sily a infraštruktúrnej vybavenosti.

Súkromní podnikatelia – fyzické osoby zohrávajú dôležitú úlohu v hospodárskom živote a vo vývoji konkurencieschopnosti každého regiónu. Vzhľadom na počet súkromných podnikateľov - postavenie fyzických osôb v regióne je v celoštátnom pomere silnejšie, než v oblasti podnikov (právnických osôb). Z pohľadu štatistickej klasifikácie ekonomických činností

SK NACE najviac fyzických osôb - živnostníkov pôsobilo v poľnohospodárstve, väčšie zastúpenie bolo aj v maloobchode, a v priemyselnej výrobe.

Vývoj počtu fyzických a právnických osôb na území mikroregiónu Použie v období 2007-2014 bol nasledovný.

Štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa SK NACE

Obce	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Beša	7	8	8	8	8	7	8	8
Budince	7	6	8	8	10	7	9	9
Čičarovce	28	28	28	29	32	27	33	34
Drahňov	23	20	18	22	21	21	23	24
Ižkovce	3	4	3	2	2	3	1	2
Kapušianske Kľačany	57	65	62	64	60	56	59	59
Krišovská Liesková	20	19	22	24	21	21	22	19
Malé Raškovce	3	4	4	8	5	5	4	7
Maťovské Vojkovce	13	17	18	16	14	13	14	18
Oborín	27	28	27	27	21	18	21	21
Ptrukša	12	12	11	10	12	15	14	12
Ruská	24	25	28	26	27	23	22	25
Veľké Kapušany	386	387	384	389	375	383	417	417
Veľké Raškovce	18	18	16	16	16	15	15	18
Veľké Slemence	16	16	15	15	13	17	16	17
Vojany	22	23	28	30	28	30	33	27
Zemplínske Kopčany	4	5	6	3	4	4	4	5
Spolu:	670	685	686	697	669	665	715	722

Počet PO v jednotlivých obciach mikroregiónu

Obce	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Beša	4	4	5	5	5	5	5	5
Budince	2	2	2	3	3	3	3	3
Čičarovce	9	10	11	11	11	11	13	13
Drahňov	13	15	15	19	19	21	22	25
Ižkovce	3	4	4	5	5	5	5	5
Kapušianske Kľačany	10	10	10	10	12	13	12	10
Krišovská Liesková	7	8	8	8	8	9	9	10
Malé Raškovce	7	7	7	9	8	9	9	9
Maťovské Vojkovce	9	9	10	10	10	11	12	11

Oborín	10	10	10	9	11	9	13	14
Ptrukša	6	6	6	6	6	6	6	7
Ruská	5	6	7	7	6	9	9	9
Veľké Kapušany	151	169	165	167	172	177	192	207
Veľké Raškovce	9	9	9	8	9	9	8	7
Veľké Slemence	8	8	9	10	10	12	11	12
Vojany	11	13	14	14	17	18	20	20
Zemplínske Kopčany	5	5	5	5	2	2	2	2
Spolu:	269	295	297	306	314	329	351	369

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé obce ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou), resp. predpokladov vytvorenia kvartérnej obslužnosti. Na základe vyhodnotenia jednotlivých skupín zariadení občianskej vybavenosti bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí, ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie. Prvé tri skupiny sú členené na dve podskupiny.

Na základe zastúpenia vybraných druhov zariadení sociálnej infraštruktúry je mesto Veľké Kapušany v zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 zaradené do miest štvrtej skupiny– sú to mestá, ktoré v zásade plnia funkciu regionálneho významu.

Rozvojové osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych súvislostí. Rozvojové osi tak efektívne plnia požiadavky trvalej udržateľnosti a vytvárania zdravého a environmentálne vhodného obytného i pracovného prostredia.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- **rozvojová os prvého stupňa** – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, pričom zahŕňa minimálne jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu rýchlostného typu,
- **rozvojová os druhého stupňa** – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne

medzi sebou, pričom zahŕňa minimálne jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,

- **rozvojová os tretieho stupňa** – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Okrem vyššie charakterizovaných rozvojových osí sa v koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001 evidujú aj tzv. komunikačno-sídelné osi. Tieto osi nedosahujú hustoty sídiel na rozvojovej osi ani počet a hustotu obyvateľov v obciach prepojených rozvojovou osou ako vymedzené rozvojové osi, ale sú dôležité z hľadiska zabezpečenia kontinuity prepojenia medzi dvoma sídelnými centrami v smere rozvojových osí. Komunikačno-sídelné osi sú tak predovšetkým charakteru dopravných systémov, zabezpečujúcich prepojenie centier a podporujúcich fungovanie rozvojových osí v celej ich dĺžke. Na týchto komunikačno-sídelných osiach môžu ležať, ale nemusia ležať žiadne sídla.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 odporúča sa na riešenom území prednostne podporovať územný rozvoj v smere tejto osi:

- **juholaborecká rozvojová os** (patriaci do osi tretieho stupňa): Michalovce – Veľké Kapušany – Kráľovský Chlmec (v úseku Veľké Kapušany – Kráľovský Chlmec ako komunikačno-sídelná os)

Mesto Veľké Kapušany aktívne spolupracuje aj s okolitými obcami z mikroregiónu, ale aj so vzdialenejšími obcami z iných okresov SR. V posledných rokoch sa aktívne zapojilo do spolupráce s aktérmi regionálneho rozvoja zo zahraničia.

V mikroregióne existuje:

Združenie miest a obcí Použia, od roku 21.02.2006

Zakladatelia (Obce):

- Veľké Kapušany
- Budince
- Ruská
- Čičarovce
- Krišovská Liesková

- Kapušianske Kľačany

Cieľom zoskupenia je iniciovanie hospodárskej a sociálnej súdržnosti a zároveň bezprostredne i sprostredkovaným spôsobom zachovávanie a udržiavanie krajiny CHKO Latorica ako ekologického systému prostredníctvom realizácie programov alebo projektov územnej spolupráce spolufinancovaných Európskou úniou a taktiež rozvíjanie sociálnej a technickej infraštruktúry a jej prvkov.

Družobné a partnerské mestá

Družobné mestá	Partnerské mestá
Svaljava - Ukrajina	Tokaj- Maďarsko
Sebiş - Rumunsko	Vásárosnamény – Maďarsko
Radymno - Poľsko	Arenas de San Pedro - Španielsko

Mesto Veľké Kapušany má ambície byť jedným z lídrov užského regiónu, rozvoj mesta a okolitých vidieckych sídel má vzájomnú súvislosť, mesto koordinuje svoje aktivity s okolitými obcami (túto úlohu plní ako neformálny líder, aj ako člen v niektorých združeniach).

STEEP analýza (analýza externého prostredia)

Súčasťou analýzy vonkajšieho prostredia je tzv. analýza STEEP faktorov, ktorá sleduje vplyv faktorov v sociálnej, technologickej, ekonomickej, environmentálnej a politickej oblasti. Sú to rôzne faktory, ktoré pôsobia na vyššej ako miestnej úrovni, pričom majú vplyv na miestny rozvoj. Všetky faktory sú vzájomne späté a nie je možné ich posudzovať oddelene.

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Pokles počtu obyvateľstva, starnutie, migrácia	Dostupná technológia a využívaná technológia	Dopady ekonomickej krízy	Zhoršujúca sa kvalita ovzdušia vplyvom znečistenia	Administratívna pripravenosť na čerpanie finančných prostriedkov z EÚ	Zmena postojov obyvateľstva a ich zapájanie do rozvojových aktivít
Zmeny správania klientov	Akcelerácia vývoja techniky a technológií	Vplyv daňovej politiky	Zvyšovanie environmentálneho zaťaženia	Sociálna politika pre sociálne ohrozené skupiny: dôchodcovia, študenti	Rasizmus, kriminalita

Vzrastajúci nezájum mladých ľudí o umiestnenie sa na domácom, slovenskom trhu práce	Možnosti kontaktu samospráv s obyvateľmi prostredníctvom technológií	Využívanie štrukturálnych fondov EÚ pre spolufinancovanie projektov	Zmena klímy - celkové oteplenie, extrémne zrážky, extrémne teplé letné obdobia	Neustále meniac sa a komplikovaná legislatíva a výkon v oblasti verejného obstarávania	Znižovanie úrovne organizačnej kultúry, tolerancia negatívnych korupčných vzťahov.
Nedostatočná kapacita a kvalita pracovnej sily	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Nárast vysokoškolsky vzdelaných ľudí bez adekvátneho uplatnenia	Podpora tvorby a ochrany životného prostredia	Zhoršovanie podnikateľského prostredia v SR	Zdravý životný štýl
Zájum časti verejnosti o aktívne trávenie voľného času	Využívanie sociálnych sietí na vytváranie komunít s rovnakými záujmami, na reklamu a public relations	Nové trhy a nové príležitosti pre kľúčových zamestnávateľov mimo územia mesta.		Neustále sa meniace legislatívne podmienky v oblasti školstva, sociálnej, zdravotnej a daňovej sféry	Zmeny v myslení a správaní ľudí (meniace sa hodnoty – komunitné, rodinné, spoločenské).

Integrovaný regionálny operačný program (IROP)

Prioritná os 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov a infraštruktúrou TNE-T vrátane multimodálnych uzlov

Špecifický cieľ č. 1.1: Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. tried s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok ako vlastník ciest II. a III. triedy
- hlavné mesto SR Bratislava ako vlastník ciest II. a III. triedy
- mesto Košice ako vlastník ciest II. a III. triedy

Príklady aktivít:

- rozvoj miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility ako predpokladu pre všetky nasledujúce navrhované intervencie do dopravného systému
- rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy (výnimočne ciest III. triedy)
- výstavba nových úsekov ciest II. triedy (výnimočne ciest III. triedy)
- vypracovanie štúdií uskutočniteľnosti a vykonanie bezpečnostného auditu alebo inšpekcie

Výber projektov (úsekov) potenciálne vhodných pre podporu z IROP na úrovni výstavby, rekonštrukcie a modernizácie vzíde z priorit a opatrení určených na úrovni miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility. Niektoré projekty/intervencie zadefinované v Regionálnom Master pláne (zamerané na bezpečnosť, nehodové lokality a pod.) možno posunúť na úroveň projektov určených na realizáciu v prípade, že predstavujú „bezpečné/isté“ projekty pre akýkoľvek komplexný strategický plán pre oblasť dopravy, ktorý sa bude rozvíjať.

Investičná priorita č. 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Špecifický cieľ č.1.2.1: Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy

Oprávnení prijímatelia: mestá, obce, združenia obcí, vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, subjekty organizujúce integrované dopravné systémy (pozn. vztahuje sa na subjekty vo vlastníctve objednávateľov dopravy)

Cieľové územie: ťažiská osídlenia prvej a druhej úrovne (košicko - prešovské)

Príklady aktivít:

- spracovanie komplexných strategických dokumentov pre oblasť dopravy vrátane nemotorovej dopravy
 - spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (plány mobility, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy)
- zabezpečenie moderných tarifných, informačných a dispečerských systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému
 - modernizácia existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov - technická podpora softvérového zabezpečenia ako aj hardvérového vybavenia
 - podpora informovanosti verejnosti s cieľom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy
 - zavádzanie doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy
- zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy tak, ako je uvedené v miestnych/regionálnych plánoch udržateľnej dopravy, ktoré budú vyvinuté
 - obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prestupných uzlov, okrem uzlov so zásahom do železničnej infraštruktúry
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy a integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej osobnej dopravy
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba záchytných parkovísk Park & Ride (P+R), Kiss & Ride (K+R), Bike & Ride (B+R) a inštalácia systému chytrého parkovania v atraktívnych oblastiach miest
 - zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy
- zlepšenie kvality vozidlového parku autobusovej dopravy
 - nákup autobusov mestskej hromadnej dopravy a/alebo prímestskej autobusovej dopravy vysokoenvironmentálnymi nízkopodlažnými autobusmi spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry

Špecifický cieľ 1.2.2: Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb

Oprávnení prijímatelia: mestá, obce, združenia obcí, vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, mimovládne organizácie

Cieľové územie: ťažiská osídlenia prvej a druhej úrovne (košicko - prešovské)

Príklady aktivít:

- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu:
 - cyklistické komunikácie - obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových cyklistických komunikácií, cyklokoridorov na existujúcich miestnych komunikáciách a komunikáciách medzi sídlami,
 - doplnková cyklistická infraštruktúra (chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, systémy automatickej požičovne bicyklov, hygienické zariadenia apod.);
 - budovanie prvkov upokojujúcej dopravy (pešie zóny, shared space, vylúčenie dopravy z ulíc okrem mestskej hromadnej dopravy a cyklistov apod.);
 - zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky - odstraňovanie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní, apod.;
- propagácia a zvyšovanie atraktivity cyklistickej dopravy vo verejnosti;
 - webové portály, mobilné aplikácie apod.;

Projekty podpory cyklistickej infraštruktúry musia plne korešpondovať s príslušnými strategickými dokumentmi pre oblasť dopravy, spájať centrá osídlenia KURS s priemyselnými zónami a centrami hospodárskeho významu (uzly, ktoré generujú minimálne 300 pracovných miest) a v prípade projektov realizovaných na území sídel vytvárať prepojenia zlepšujúcich dostupnosť k občianskej infraštruktúre s cieľom zvýšenia podielu cyklistickej dopravy na celkovej deľbe prepravnej práce.

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu

k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.

Špecifický cieľ č. 2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

Oprávnení prijímatelia:

- v sociálnych službách:
 - obec,
 - vyšší územný celok,
 - právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou,
 - právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom a
 - iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby, neverejný zriaďovateľ sociálnej služby),
- v sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele:
 - zriaďovatelia zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately:
 - obec,
 - vyšší územný celok,
 - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
 - akreditované fyzické a právnické osoby.

Príklady aktivít:

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze

- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej aj „SPOaSK“) vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOaSK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Špecifický cieľ 2.1.2: Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti

Oprávnení prijímatelia: neziskové organizácie zriadené MZ SR v spolupráci so samosprávnymi krajmi a obcami, ktoré sú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry)

Príklady aktivít:

Budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti:

- výstavba nových budov
- modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov
- zabezpečenie materiálno - technického vybavenia
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia
- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia
- budovanie bezbariérových prístupov

- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov

Špecifický cieľ 2.1.3: Modernizovať infraštruktúru ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti

Oprávnení prijímatelia: všeobecné nemocnice - iba v rámci zracionalizovanej siete poskytovateľov akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti

Príklady aktivít:

Modernizácia infraštruktúry nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť za účelom zlepšenia ich produktivity:

- vypracovanie transformačného plánu zdravotníckeho zariadenia
- výstavba nových budov
- modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov
- zabezpečenie materiálno - technického vybavenia
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia
- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia
- budovanie bezbariérových prístupov
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov

Investičná priorita č. 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej výcvikovej infraštruktúry

Špecifický cieľ 2.2.1: Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Oprávnení prijímatelia:

- obec ako zriaďovateľ školy
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ školy

- právnická osoba
- fyzická osoba
- mestská časť mesta Košice ako zriaďovateľ školy
- mestská časť mesta Bratislava ako zriaďovateľ školy
- okresný úrad

Príklady aktivít:

- výstavba nových objektov MŠ vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov
- stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužívané priestory ZS)
- stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti - uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- obstaranie materiálno-technického vybavenia materských škôl
- zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl

Špecifický cieľ 2.2.2: Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok ako zriaďovateľ základnej školy
- obec ako zriaďovateľ základnej školy mestská časť hlavného mesta SR Bratislava ako zriaďovateľ základnej školy
- mestská časť mesta Košice ako zriaďovateľ školy
- okresný úrad ako zriaďovateľ školy
- ústredný orgán štátnej správy ako zriaďovateľ subjektov výchovy a vzdelávania
- nezisková organizácia ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy
- nezisková organizácia založené ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy

- združenie ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- fyzická osoba
- právnická osoba

Príklady aktivít:

- obstaranie jazykových učební na výučbu slovenského jazyka a cudzích jazykov, vrátane slovenského jazyka pre osoby vyrastajúce v inom jazykovom prostredí
- obstaranie školských knižníc vrátane priestorov pre ďalší rozvoj kľúčových kompetencií žiakov
- obstaranie prírodovedných učební
- obstaranie polytechnických učební
- obstaranie IKT učební
- stavebno-technické úpravy pre potreby obstarania učební

Špecifický cieľ 2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok
- ústredný orgán štátnej správy
- nezisková organizácia ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- nezisková organizácia ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ školy
- združenie ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania
- stredná odborná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti vyššieho územného celku
- stredná odborná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti právnickej osoby
- fyzická osoba
- právnická osoba

Príklady aktivít:

- obstaranie a modernizácia materiálo - technického vybavenia odborných pracovísk pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných školách, centrách odborného vzdelávania a prípravy, strediskách odbornej praxe, strediskách praktického vyučovania a školských hospodárstvach a s tým súvisiace stavebné úpravy,
- obstaranie a modernizácia materiálo-technického vybavenia internátov a s tým súvisiace stavebné úpravy vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania,
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania a školského hospodárstva, súvisiacich okrem iného aj so zabezpečením prvkov inkluzívneho vzdelávania a vybavenosťou pre širšiu komunitu centier odborného vzdelávania a prípravy,
- vytvorenie podnikateľského inkubátora - prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a nákup materiálo-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a IKT,
- zvýšenie energetickej hospodárnosti budov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe

Prioritná os č. 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch

Investičná priorita č. 3.1: Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasti územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov

Špecifický cieľ 3.1: Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu, netechnologických inovácií

Oprávnení prijímatelia:

- štátna a verejná správa, samospráva
- neziskové organizácie, občianske združenia
- fyzické osoby - podnikatelia podľa osobitných právnych predpisov - Slobodné povolania podľa § 3 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní. Týka sa písmena b) využívanie výsledkov duševnej tvorivej činnosti ich autormi (spisovatelia, autori vynálezov, hudobníci, dramatickí umelci, výtvarní umelci atď) a písmena c) pod číslom 8 - Autorizovaný architekt, autorizovaný krajinný architekt a číslom 10 - Reštaurátor kultúrnych pamiatok a zbierkových predmetov, ktoré sú dielami výtvarného umenia
- MSP v kultúrnom priemysle

Cieľové územie: Investície budú koncentrované do mestských centier - krajských miest, kde sa nachádza kritická masa kreatívnych talentov, podnikov a potenciálnych spotrebiteľov kultúrnych a kreatívnych produktov a služieb

Príklady aktivít:

- rozvoj kreatívneho talentu, jeho podnikateľského ducha a podpora netechnologických inovácií s použitím informačných technológií - bude zabezpečené prostredníctvom zakladania kreatívnych centier (centralizovaná podpora) a podpory kreatívnych činností
- podpora dopytu po kreatívnej tvorbe (emerging talents)
- umožnenie prístupu k hmotným a nehmotným aktívam MSP v kultúrnom a kreatívnom sektore pre účely tvorby pracovných miest (decentralizovaná podpora)
 - obstaranie hmotného a nehmotného majetku nevyhnutných pre výrobu a inovácie
 - výdavky na rekonštrukcie, úpravu a obnovu budov v súvislosti s nákupom nových technológií, zariadení
 - podpora marketingových aktivít (účasť na workshopoch, veľtrhoch, výstavách, propagácia miestnych výrobkov, spracovávanie marketingových stratégií pre miestne produkty, a pod.)
 - prenájmy priestorov a technológií pre účely výroby (malosériovej), inovácií a distribúcie (mimo kreatívneho centra)
 - podpora kreatívnej tvorby a produkcie pre účely jej ďalšej distribúcie s cieľom rastu MSP a tvorby pracovných miest

Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

Investičná priorita 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

Špecifický cieľ 4.2.1: Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Oprávnení prijímatelia:

- verejný sektor (obce, združenia obcí)
- vlastníci verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách
- právnické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií vymedzené v zákone o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách

Príklady aktivít:

- rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v obciach okrem prípadov intenzifikácie a modernizácie úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje, ktoré sú predmetom podpory v rámci OP KŽP
- rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v obciach
- budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie v aglomeráciách nad 2 000 EO podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS
- budovanie verejných kanalizácií a budovanie a rekonštrukcia čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO, a to v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov s výnimkou obcí začlenených do aglomerácií do 2 000 EO s vybudovanou stokovou sieťou min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie alebo do aglomerácií do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných

vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový

- rekonštrukcia existujúcich vodárenských zdrojov podzemných vôd pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na ich kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu
- intenzifikácia (v limitovaných prípadoch vedúca k rozšíreniu kapacity) existujúcich vodárenských zdrojov so zohľadnením kvantitatívneho stavu daného vodného útvaru pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na jeho kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu
- budovanie nových vodárenských zdrojov podzemných vôd a to v limitovaných prípadoch, keď nie je technicky a/alebo ekonomicky efektívne zásobovať obyvateľov obce pitnou vodou z existujúcich vodárenských sústav v ich bilančnom dosahu

Projekty budú podporované v súlade s Plánom rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR a príslušnými krajskými plánmi rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Projekty budú podporované podľa počtu obyvateľov v obci, a to v poradí od obcí s najvyšším počtom obyvateľov po najnižší.

Výstavba kanalizačných sietí a budovanie alebo rekonštrukcia ČO V bude podporovaná v aglomeráciách do 2 000 EO, a to v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov.

Rekonštrukcia kanalizačných sietí bude podporovaná v rámci obcí všetkých veľkostných kategórií.

Z pohľadu podpory vodárenských zdrojov budú uprednostnené projekty rekonštrukcie existujúcich vodárenských zdrojov pred výstavbou nových vodárenských zdrojov.

Investičná priorita č. 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Špecifický cieľ 4.3.1: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

Oprávnení prijímatelia: obce, vyššie územné celky, MVO a občianske združenia, štátny sektor, sektor vysokých škôl, Slovenská správa ciest, prevádzkovatelia/správcovia pozemných komunikácií (Národná diaľničná spoločnosť a.s.), spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov

Príklady aktivít:

- opatrenia pre zníženie hluku v urbanizovanom prostredí: akčné protihlukové plány nad rámec legislatívy EU, podrobné hlukové mapy pre zaťažené obytné územia, protihlukové steny a bariéry, protihluková výsadba, protihlukové izolácie na zdroji hluku, resp. vibrácií
- opatrenia pre zníženie znečistenia ovzdušia: príprava koncepčných dokumentov za účelom návrhu realizácie systémových opatrení na znižovanie znečistenia ovzdušia (napr. dokumentácia pre vymedzenie nízkoemisných zón v mestách a pod.)
- prirodzené krajinné prvky ako napr. malé vodné toky, ostrovčeky lesa, živé ploty, ktoré môžu slúžiť ako ekokoridory, alebo nášľapné kamene pre voľne žijúce organizmy
- mestské prvky napr. prvky drobnej infraštruktúry urbánneho dizajnu, zelené parky, zelené steny a zelené strechy, ktoré biodiverzite poskytujú prostredie a ekosystémom umožňujú fungovanie a poskytovanie služieb prepojením mestských, prímestských a vidieckych oblastí
- aktivity v oblasti dopravnej infraštruktúry: zelené koridory pozdĺž cyklotrás, tzv. greenways (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity, ktoré nielen spájajú mesto s jeho zázemím, ale aj umožňujú pohodlnú a príjemnú prepravu v rámci sídla, zelené steny na protihlukových stenách, vegetačné stredové pásy
- zazelenanie miest (výsadba a regenerácia izolačnej zelene oddeľujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov)
- v regiónoch so zvyšujúcim sa úhrnom zrážok a obdobiami dažďa zavedenie osobitných zberných systémov na odpadovú a dažďovú vodu - zachytávať dažďové vody formou zaústenia strešných a terasových zvodov do povrchového odtokového systému na zber dažďovej vody a odvádzať zachytenú vodu do vsaku a zberných jazierok, dažďových záhrad, zriaďovanie vegetačných striech
- multifunkčné zóny, kde sa preferuje využívanie krajiny, ktoré pomáha zachovať alebo obnoviť zdravé ekosystémy s vysokou biodiverzitou, pred inými nezlučiteľnými aktivitami

- budovanie dažďových nádrží a predčisťovanie dažďových vôd (veľké parkoviská či iné dopravné, priemyselné a obchodné areály), ochladzovacie koridory v urbanizovanom prostredí
- regenerácia vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene

V závislosti od konkrétneho projektu by mali byť realizované opatrenia, ktoré zohľadňujú nasledovné všeobecné aspekty vo vzťahu k sídelnému prostrediu:

- zavádzanie postupov udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami formou znižovania podielu nepriepustných povrchov - na verejných priestranstvách v meste ako aj na parkoviskách v maximálne možnej miere ponechávať priepustné povrchy (zatrávňovacie dlaždice, dlažby v pieskovom lôžku a pod.)
- pri správe a údržbe zelene využívať záhradnícke technológie, vyvinuté za účelom úspory vody a prehodnotiť intenzitné triedy údržby zelene s cieľom prírode blízkeho manažmentu zelene
- prispôbiť výber kostrových drevín pre výsadbu v sídlach na predpokladané zvýšenie teploty a posun výškového vegetačného stupňa, zvýšiť diverzifikáciu druhovej a vekovej štruktúry drevín, vo väčšej miere vysádzať aj krátkoveké druhy stromov, a to v poraste aj ako cieľových drevín
- v bezprostrednej blízkosti obytných zón v intravilánoch miest a obcí prispôbiť manažment údržby a druhové zloženie verejnej zelene zdravotno-hygienickým štandardom kvality ovzdušia s ohľadom na obsah alergénov.

Projekty výsadby a regenerácie izolačnej zelene na iných miestach ako pre tento účel vymedzených v platnej územnoplánovacej dokumentácii (v platnom územnom pláne) nie sú oprávnené. Podporené stavebné objekty (verejne prístupné priestory a verejne prístupné budovy) musia byť plne bezbariérové v súlade s princípmi univerzálneho navrhovania - projekt spĺňa požiadavky v súlade s vyhláškou MŽP SR č. 532/2002 Z. z. Uprednostňované budú cost-benefit efektívne projekty s dopadom na vyšší počet obyvateľov (sídľiská a pod.). Projekt zohľadňuje výber správnej vegetácie ako i problém nakladania s dažďovými vodami a zároveň mať merateľné dopady na zníženie hlukového a prachového zaťaženia obyvateľstva.

Zhodnotenie súčasného stavu územia

SWOT analýza

Zhodnotenie súčasného stavu územia formou SWOT analýzy, ktorá je spracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov mesta, podľa analýzy na jednotlivých zasadnutiach a dotazníkového prieskumu uskutočňovaného medzi podnikateľskými subjektmi a obyvateľmi mesta. Analýza sa dotýka 4 oblastí: 1. Cestovný ruch, podnikanie a práca, moderná samospráva, 2. Doprava a technická infraštruktúra, životné prostredie a bezpečnosť občanov, 3. Sociálne veci, zdravotníctvo, bývanie a občianska vybavenosť, 4. Vzdelávanie, kultúra, šport a voľný čas.

1. Cestovný ruch, podnikanie a práca, moderná samospráva

Silné stránky:

- flóra, fauna,
- CHKO Latorica,
- PR Ortov,
- historické pamiatky,
- náučný chodník,
- zbierka starých remesiel,
- Turistické informačné centrum,
- kultúrne a gastronomické festivaly,
- blízkosť hraníc UA, HU, PL,
- Slovakiatour – propagácia mesta,
- web stránka a facebooková stránka,
- lacná pracovná sila,
- potenciál poľnohospodárstva,
- dobré klimatické podmienky,
- dobré využitie eurofondov.

Slabé stánky:

- nedostatok náučných chodníkov,
- nezmapované možnosti a zbierky starých predmetov,
- nedostatok turistov,
- služby na nízkej úrovni (ubytovanie, stravovanie),
- absencia cyklotrás,
- slabá propagácia mesta,
- nízka informovanosť návštevníkov,
- nedostatočná komunikácia a spolupráca medzi klubmi a obč. združeniami,
- jednotný propagačný materiál,
- vysoká a rastúca nezamestnanosť,
- slabá dopravná infraštruktúra,
- zánik strednej školy poľnohospodárskej,
- zánik železničnej osobnej dopravy,
- zánik mestských kúpalísk,
- absencia dodávateľských prác pre multinac. firmy,
- slabý lobbying, nedostatočná informovanosť o kultúrnych, historických pamiatok mesta.

Príležitosti:

- turistický klub,
- dobrá spolupráca s krajskou organizáciou cestovného ruchu,
- partnerské mestá,
- účasť na Slovakiatour,
- aktívna činnosť klubov a občianskych združení,
- vybudovaná infraštruktúra pre priemyselné parky,
- vytvorenie spolupráce medzi podnikateľskými subjektmi,
- projekty medzi podnikateľmi a mestom,
- geotermálne nálezy,
- fondy EÚ – operačné programy na roky 2014-2020,
- interaktívna samospráva,

- regionálna spolupráca – projekty,
- zapojenie školských zariadení do kultúry - histórie mesta.

Ohrozenia:

- vysoký stupeň ochrany,
- zničená príroda (výrub stromov, čierne skládky, znečistenie riek),
- strata záujmu návštevníkov o túto lokalitu,
- odliv mladej pracovnej sily,
- nedostatočná integrácia marginalizovanej rómskej komunity,
- rast marginalizovanej rómskej komunity,
- nezáujem budúcej generácie o kultúrny, prírodný a historický potenciál mesta,

2. Doprava a technická infraštruktúra, životné prostredie a bezpečnosť občanov

Silné stránky:

- Prírodná rezervácia Ortov,
- CHKO Latorica,
- vtáčia oblasť,
- zberný dvor.

Slabé stránky:

- zanesená kanalizácia,
- nie je delená kanalizácia,
- na ulici Čičarovskej nie je kanalizácia,
- jestvujúci stav vodojemu a vod. sietí,
- jestvujúci stav teplovodných kanálov,
- málo parkovacích miest,
- výskyt čiernych skládok,
- slabé verejné osvetlenie,
- bezbariérové prechody – bezbariérovosť mesta,
- chýba motivácia obyvateľov na separáciu odpadu,
- slabá informovanosť o zbernom dvore,

- absencia verejného WC,
- absencia vlakového spojenia,
- slabé autobusové spojenie,
- nedostatok detských ihrísk,
- nevysporiadané pozemky,
- nedostatočná údržba verejnej zelene,
- nedostatok mechanizmov na zber odpadu a údržbu verejnej zelene,
- zvýšenie prašnosti ciest,
- systémové riešenie kontajnerov na sídliskách,
- nedostatok smetných košov na verejných priestranstvách,
- riešenie dopravnej situácie – nedostatok parkovísk, žiadne kruhové objazdy,
- chýba oddychová zóna,
- nefunkčná krytá plaváreň,
- absencia generelu verejnej zelene a dopravy,
- stav námestia,
- stav amfiteátra, stav a nefungujúce kino,
- chýbajúca centrálna (pešia) zóna,
- absencia architektonického riešenia verejného priestranstva.

Príležitosti:

- letisko,
- termálna energia,
- obchvat v koncepcii KSK,
- blízkosť hraníc,
- prekládková stanica,
- krytá plaváreň,
- oblasť tehelne,
- amfiteáter,
- kino,
- fondy EÚ,
- projektová dokumentácia sídl. Centrum I. – verejné priestranstvo.

Ohrozenia:

- veľký počet herní,
- nesprávne umiestnenia herní,
- zvýšenie automobilovej premávky.

3. Sociálne veci, zdravotníctvo, bývanie a občianska vybavenosť**Silné stránky:**

- dostupnosť služieb sociálnych zariadení,
- profesionálni pracovníci v odbore,
- Kancelária terénnych sociálnych pracovníkov a Komunitné centrum,
- opatrovateľská služba,
- inštitút osob. príjemcu,
- Klub dôchodcov,
- dobrá spolupráca medzi inštitúciami a zariadeniami,
- Detský domov,
- denný stacionár v Domove dôchodcov pre sociálne odkázaných,
- poliklinika,
- zdravotná dostupnosť,
- rýchla záchranná pohotovosť,
- lekárska služba prvej pomoci pre dospelých,
- rehabilitačné stredisko.

Slabé stránky:

- absencia zariadení, ktoré poskytujú sociálne služby,
- dlhá čakacia doba v zdravotníckom zariadení,
- absencia prechodného zariadenia „azyl“,
- absencia prepravnej služby,
- vysoká nezamestnanosť,

- nedostatok pracovných príležitostí najmä pre znevýhodnených obyvateľov,
- absencia chránených dielní,
- absencia charity,
- nedostatok občianskych združení zaoberajúcich sa sociálnymi službami,
- absencia sociálneho skladu,
- nízky záujem verejnosti dobrovoľne pomáhať pri riešení problematiky (občianske združenia, cirkev, dobrovoľníci),
- absencia verejného WC,
- absencia školského psychológa a sociálneho pedagóga,
- absencia lekárskej služby prvej pomoci pre deti – lekárska služba prvej pomoci pre dospelých len do 22:00 hodiny,
- nedostatok , resp. absencia odborných ambulancií,
- nedostatok parkovacích miest, ako aj pre imobilných pacientov a návštevníkov zdravotníckeho zariadenia,
- lekári nie sú na poliklinike, ale v meste,
- laboratórium, ktoré nie je úplne funkčné, zastaralé vybavenie RTG pracoviska,
- absencia plavárne,
- absencia vyššieho RTG vybavenia (CT, MR),
- absencia nemocnice,
- nedostatočná osвета v zdravotníctve,
- nedostatočné hygienické návyky medzi marginalizovanými rómskymi komunitami,
- nedostatok preventívnych aktivít,
- primárna prevencia /je nedostatok,
- nedostatok sociálnych bytov,
- nedostatok bytov pre mladé rodiny,
- sociálne bývanie marginalizovanej rómskej komunity v oblasti Tehelňa,
- nedostatok služieb v oblasti opráv,
- nie je zabezpečená „non stop“ služba lekární.

Príležitosti:

- zriadenie sociálneho skladu,
- fondy EÚ 2014-2020,
- zriadenie vývarovne,
- zriadenie pracovne,
- zvýšenie osvetu medzi marginalizovanou rómskou komunitou v oblasti plánovaného rodičovstva,
- zvýšenie osvetu v oblasti bývania na zvýšenie životnej úrovne,
- zvýšenie kultúry bývania,
- efektívne využitie zanedbaných verejných priestranstiev v meste (park, detské ihrisko, oddychová zóna),
- lokalita „Tehelňa“ je ideálnym miestom pre vytvorenie oddychovej zóny.

Ohrozenia:

- odchovanci detského domova, ktorí nie sú schopní k integrácii,
- integrácia marginalizovanej rómskej komunity,
- vylúčenie marginalizovanej rómskej komunity na okraj spoločnosti,
- riziko zvýšenia obyvateľstva, ktorí stratia bývanie,
- migranti – prenos infekčných chorôb,
- zvýšenie užívateľov omamných a návykových látok – prevažne medzi marginalizovanou rómskou komunitou,
- technický stav sociálnych bytov,
- zvýšená kriminalita z dôvodu množstva nočných podnikov

4. Vzdelávanie, kultúra, šport a voľný čas**Silné stránky:**

- existencia MŠ, ZŠ, SŠ, ZUŠ, CVČ,
- existencia jaslí,
- Mládežnícky parlament,
- participácia na projektoch EÚ,

- Komunitné centrum a kancelária terénnych sociálnych pracovníkov,
- asistenti na školách
- dobrá spolupráca, nezištná pomoc, ochota rodičov spolupracovať so školami, inštitúciami,
- športové ihrisko,
- multifunkčné ihrisko,
- rôzne športové kluby.

Slabé stránky:

- vysoká miera detí v hmotnej núdzi,
- zlý technický stav budov materských škôl,
- vysoký počet, resp. rastúci počet neprispôsobivých detí a detí s poruchami správania,
- platné školské zákony,
- nezáujem rodičov o výchovu vlastných detí a ich nezodpovedný prístup,
- nedostatok asistentov,
- vandalizmus na ihriskách,
- absencia telocvične na gymnáziu,
- absencia plavárne, kĺziska,
- nedostatok finančných prostriedkov na prevádzkovanie telocviční,
- absencia športovej haly,
- zlý technický stav Mestského kultúrneho strediska a amfiteátra,
- nefunkčné kino,
- absencia lezeckej steny,
- absencia cyklotrasy,
- absencia dopravného ihriska,
- málo priestorov pre Centrum voľného času,
- málo náučných chodníkov,
- nevyužitie príležitosti v CHKO Latorica a PR Ortov,
- nedostatok možností na trávenie voľného času rodín s deťmi,
- nezáujem obyvateľov o kultúrne vyžitie,
- absencia psychológa v meste.

Príležitosti:

- fondy EÚ,
- cezhraničná spolupráca,
- zvýšenie zamestnanosti.

Ohrozenia:

- platné školské zákony,
- vysoká nezamestnanosť,
- odliv talentovaných študentov,
- zlá sociálna decentralizácia,
- nárast počtu neprispôsobivých občanov,
- demolácia CHKO Latorica a PR.

B. Strategická časť

Strategická vízia mesta Veľké Kapušany

1. Dopravná a technická infraštruktúra , životné prostredie a bezpečnosť občanov

- 1.1 Vyriešená dopravná situácia s vybudovaním obchvatu mesta a kruhových objazdov. Viac parkovacích plôch a vybudovanie cyklotrasy.
- 1.2 Čisté mesto a oddychovú zónu
- 1.3 Bezpečné mesto

2. Cestovný ruch, podnikanie a práca, moderná samospráva

- 2.1 Služby poskytované na vyššej úrovni
- 2.2 O 20 rokov bude mesto Veľké Kapušany prosperujúcim mestom. Pracovné príležitosti, ktoré udržia mladé rodiny zostať a žiť v našom meste

3. Sociálne veci, zdravotníctvo, bývanie a občianska vybavenosť

- 3.1 O 20 rokov budú sociálne služby v meste Veľké Kapušany pružnejšie, variabilnejšie a na vyššej úrovni.
- 3.2 O 20 rokov bude zabezpečené dôstojné bývanie a ľahšia dostupnosť bývania aj pre sociálne slabšie rodiny
- 3.3 O 20 rokov budú služby občianskej vybavenosti na vyššej kvalitatívnej a kvantitatívnej úrovni

4.Cestovný ruch, podnikanie a práca, moderná samospráva

- 4.1 Poskytnúť efektívne vzdelanie pre deti a mládež. Zabezpečiť kvalitné vzdelávania,
 - 4.2 Zachovávať, prezentovať, rozvíjať a podporovať osobitné kultúrne bohatstvo a rozmanité kultúrne aktivity. Vytvorenie podmienok na všestranné kultúrne vyžitie.
 - 4.3 Rozvíjať šport na profesionálnej úrovni. Podporovať mladé talenty.
- Zvýšenie možnosti k efektívnemu tráveniu voľného času.

C. Programová časť

Programová časť nadväzuje na strategickú časť, ktorá definuje strategické ciele pri jednotlivých prioritných oblastiach. Obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta v období 2014-2020. Zahŕňa podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v sociálnej, hospodárskej a environmentálnej politike minimálne na úrovni opatrení a aktivít.

- Prioritná oblasť č. 1: Priemysel a služby
- Prioritná oblasť č. 3: Trh práce
- Prioritná oblasť č. 2: Ekonomická aktivita obyvateľstva
- Prioritná oblasť č. 4: Sociálna infraštruktúra
- Prioritná oblasť č. 5: Rozvoj bývania
- Prioritná oblasť č. 6: Pôdohospodárstvo
- Prioritná oblasť č. 7: Doprava, technická infraštruktúra
- Prioritná oblasť č. 8: Životné prostredie
- Prioritná oblasť č. 9: Zdravotníctvo
- Prioritná oblasť č. 10: Školstvo
- Prioritná oblasť č. 11: Šport
- Prioritná oblasť č. 12: Kultúra, história, tradícia
- Prioritná oblasť č. 13: Cestovný ruch

1. Priemysel a služby

Strategický cieľ: Vytváranie priaznivých podmienok na podnikanie v jednotlivých odvetviach priemyslu a služieb rešpektujúcich životné prostredie. Podpora tradičných odvetví priemyslu regiónu. Vytvorenie kvalitného, diverzifikovaného a partnerského podnikateľského prostredia.

Riešenie problémov rozvoja začínajúcich podnikov a existujúcich podnikateľských subjektov a posilnenie ich postavenia na trhu hospodárstva. Podpora rozvoja perspektívnych a potencionálnych podnikateľských subjektov a zlepšovanie ich konkurencieschopnosti. Podpora rozvoja malého a stredného podnikania v oblasti priemyslu a služieb, zvýšenie zamestnanosti a kvality života v regióne a obnova podnikateľskej činnosti pomocou verejného sektora.

<i>Cieľ 1: Zvýšenie podielu malých a stredných podnikateľov v hospodárstve mesta</i>

Opatrenie 1.1: Posilnenie malých a stredných podnikateľov

Aktivity:

- Skvalitnenie toku informácií medzi verejným, podnikateľským a samosprávnym sektorom
- Podpora zvýšenia konkurencieschopnosti malých a stredných podnikateľov
- Podpora rozvoja malopodnikateľského sektora s dôrazom na služby v cestovnom ruchu
- Vytvorenie podmienok pre rozvoj priemyselných zón

Opatrenie 1.2: Kooperácia v záujme hospodárskeho rozvoja

Aktivity:

- Zapojenie mesta do projektov podporujúcich rozvoj hospodárstva v regióne
- Aktivizácia vzájomnej spolupráce susedných regiónov, vyšších územných celkov v oblasti hospodárstva
- Cezhraničná spolupráca so subjektmi z Maďarska, Ukrajiny

<i>Cieľ 2: Zvýšenie miery odvetvovej diferenciácie hospodárskej základne</i>
--

Opatrenie 2.1: Zvýšenie prílivu potenciálnych investorov na územie mesta a okolia

Aktivity:

- Identifikácia podnikateľov, ktorí majú záujem o investovanie na území mesta
- Vypracovanie účinného informačného a komunikačného systému so zameraním na presvedčenie potencionálnych investorov
- Revitalizácia priemyselne nevyužitých plôch
- Príprava pozemkov pre umiestnenie nových podnikateľských objektov
- Podpora rozvoja služieb orientovaných na obyvateľstvo a na verejný sektor

Opatrenie 2.2: Podpora cezhraničných podnikateľských aktivít a podpora vývoja spoločného trhu práce

Aktivity:

- Spolupráca samosprávy s malopodnikateľskými a strednopodnikateľskými subjektmi s cezhraničným dopadom
- Zvyšovanie cezhraničnej mobility pracovnej sily v meste a priľahlom regióne

Opatrenie 2.3: Reštrukturalizácia priemyslu a podpora tvorby nových podnikov s cieľom ekonomického rozvoja

Aktivity:

- Obnovenie priemyslu a oblastí so starými záťažami, využitie areálov skládok a poľnohospodárskych družstiev
- Revitalizácia poľnohospodárskeho priemyslu v meste
- Podpora zakladania nových malých a stredných firiem
- Podpora diverzifikácie priemyslu
- Zintenzívnenie domácich surovín a a lokálnych špecifik
- Využívanie kvalifikovanej pracovnej sily

Opatrenie 2.4: Budovanie poradenských a informačných centier, podpora inovácií, vedomostí a aplikovaného výskumu

Aktivity:

- Podpora a rozvoj inovačného prostredia vo sfére výskumu a vývoja, inovatívnych technológií a postupov
- Podpora programov vzdelávania podnikateľských subjektov
- Podpora odborných medzinárodných seminárov, konferencií
- Podpora rozvoja živnostenského podnikania a optimalizácia siete živností
- Poskytnutie daňových zliav

Opatrenie 2.5: Propagácia regiónu a cezhraničná spolupráca

Aktivity:

- Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti priemyslu a malého a stredného podnikania
- Uľahčenie prístupu podnikateľov na zahraničné trhy
- Podpora medzinárodnej priemyselnej kooperácie a zabezpečovanie medzinárodných kontaktov
- Prezentácia mesta a jeho ekonomického potenciálu na medzinárodných veľtrhoch
- Podpora prípravy a realizácie projektov a marketingových štúdií na zlepšenie image-u regiónu

- Propagačná a informačná kampaň

2. Trh práce

Strategický cieľ: Podpora tvorby nových pracovných miest, udržanie a rozvoj existujúcich pracovných miest, podpora aktívnej politiky trhu práce, podpora programov, projektov, aktivít, ktoré uľahčujú integráciu uchádzačov o zamestnanie. Zlepšenie sociálneho začlenenia zameraného na zamestnanosť skupín ohrozených sociálnym vylúčením a zavedenie princípu rovnosti príležitostí na trhu práce. Vytvorenie nevyhnutných predpokladov v systéme odborného vzdelávania a prípravy na posilnenie jeho prepojenosti na požiadavky trhu práce, rozvíjanie kvalifikovanosti pracovnej sily a zručností pre uplatnenie sa na trhu práce.

<i>Cieľ 1: Rozvoj aktívnej politiky trhu práce</i>
--

Opatrenie 1.1: Zvýšenie rozsahu a kvality služieb zamestnanosti a rozšírenie aktivačných programov

Aktivity:

- Poskytovanie informácií o voľných pracovných miestach a o vzdelávacích kurzoch
- Podpora poradenstva o zamestnaniach a povolaniach
- Podpora samozamestnania
- Podpora programov zameraných na aktivity motivujúce k ďalšiemu vzdelávaniu
- Podpora spolupráce vzdelávacích inštitúcií so zamestnávateľmi
- Realizácia programov a projektov v rámci aktívnej politiky trhu práce

Opatrenie 1.2: Kooperácia aktérov trhu práce

Aktivity:

- Podpora aktívnej komunikácie a spolupráce zamestnávateľov, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, vzdelávacích zariadení, dosiahnutie lepšej kvalifikácie a vhodné využitie pracovnej sily na trhu práce

Opatrenie 1.3: Podpora celoživotného vzdelávania a zvýšenia prispôsobivej pracovnej sily

Aktivity:

- Podpora rekvalifikačných a vzdelávacích kurzov a programov poskytujúcich rôzne odborné vzdelávanie s ohľadom na dynamiku trhu práce
- Podpora vzdelávacích programov zameraných na občanov s nízkym vzdelaním a programov druhej šance pre marginalizované skupiny

Opatrenie 1.4: Zlepšenie kvality pracovného života skupín ohrozených sociálnym vylúčením

Aktivity:

- Podpora sociálnych služieb a sociálnych terénnych pracovníkov
- Podpora programov rozvoja a realizácie školiacich programov podporujúcich opätovné začlenenie do spoločnosti a na trh práce
- Budovanie systémov na uľahčenie vstupu absolventov na trh práce
- Podpora rekvalifikačných programov pre starších ľudí
- Podpora programov zameraných na zvýšenie adaptability marginalizovaných skupín na nové požiadavky trhu práce vrátane informačných a komunikačných technológií
- Podpora vzdelávania a integrácie rómskych občanov v oblasti zamestnanosti
- Podpora programov a projektov podporujúcich a rozvíjajúcich aktívnu politiku práce, orientujúcich sa na marginalizované skupiny.

3. Ekonomická aktivita obyvateľstva

Strategický cieľ: Vytváranie podmienok pre získanie domácich a zahraničných investícií, zvýšenie konkurencieschopnosti mesta v oblasti priemyslu a služieb. Tvorba optimálneho prostredia pre zahraničné a domáce podnikateľské aktivity s možnosťou tvorby nových pracovných miest, služieb a produktov. Zvýšenie úrovne kvality služieb tak pre domáce obyvateľstvo ako aj zahraničných investorov.

Opatrenie 1.1: Podpora získavania domácich a zahraničných investícií

Aktivity:

- Vybudovanie inžinierskych sietí v rozvojových lokalitách
- Podpora tvorby pracovných miest
- Poskytnutie pomoci pri vyhľadávaní pozemkov a objektov potenciálnym investorom
- Spolupráca s inštitúciami podporujúcimi investičné aktivity
- Zameranie sa na diverzifikáciu podnikateľskej sféry
- Zatraktívnenie starých priemyselných oblastí pre vstup investičného kapitálu (obnova priemyselných areálov, obnova budov)
- Podpora inštitucionálneho zabezpečenia poradenských a informačných služieb verejnému a podnikateľskému sektoru
- Sprísnenie daňovej zodpovednosti podnikateľských subjektov a dodržiavanie dôslednosti pri zaobchádzaní s nimi.

4. Sociálna infraštruktúra

Strategický cieľ: Rekonštrukcia budov a zariadení sociálnej starostlivosti, vytvorenie podmienok na poskytovanie efektívnych a kvalitných služieb. Zlepšenie sociálnej starostlivosti a služieb pre marginalizované skupiny a deti, podpora sociálneho zapojenia nezamestnaných. Rozvoj sociálnych služieb a podpora integrácie rôznych skupín obyvateľov do spoločenského života.

<i>Cieľ 1: Optimalizácia sociálnych služieb</i>

Opatrenie 1.1: Modernizácia a rozvoj sociálnej infraštruktúry

Aktivity:

- Rekonštrukcia objektov slúžiacich na účely sociálnej starostlivosti (rekonštrukcie striech a fasád, výmena okien, zateplovanie budov, nadstavby, bezbariérové prístupy)
- Znižovanie energetickej náročnosti prevádzky sociálnych zariadení
- Zabezpečenie požadovaného štandardu sociálnych služieb
- Vytvorenie možností pre vstup dobrovoľníkov a mimovládnych organizácií do siete zariadení sociálnych služieb
- Skvalitnenie a rozšírenie procesu zabezpečovania sociálnych služieb pre občanov, modernizácia vybavenia zariadení sociálnej starostlivosti

Opatrenie 1.2: Rozvoj sociálneho zabezpečenia

Aktivity:

- Poradenstvo v sociálnej oblasti, podpora vzdelávania zamestnancov v oblasti sociálnych služieb
- Zvýšenie informovanosti o zodpovednosti a spoluzodpovednosti jednotlivca a jeho rodiny za riešenie nepriaznivej situácie
- Podpora rôznych foriem sociálnych zariadení (komunitné centrum, zariadenie krízového bývania)

- Podpora dobrovoľníctva
- Koordinovanie poskytovania sociálnej pomoci v meste

Opatrenie 1.3: Komplexné riešenie sociálnej politiky mesta

Aktivita:

- Zlepšenie prepojenosti aktivít sociálnej starostlivosti v meste
- Analýza a hodnotenie stavu a potrieb v oblasti pokrytia služieb sociálnej starostlivosti s cieľom vytvoriť účinnú sociálnu sieť v meste.

Cieľ 2: Starostlivosť o spoločenské skupiny, ktoré vyžadujú pomoc

Opatrenie 2.1: Starostlivosť o mládež

Aktivita:

- Podpora mládežníckych organizácií, činností školských klubov
 - Podpora mládežníckych programov, športu a voľnočasových aktivít
 - Podpora letných táborov pre deti zo sociálne slabých rodín
- Podpora protidrogových, protialkoholických kampaní a kampaní proti kriminalite

Opatrenie 2.2: Starostlivosť o dôchodcov Aktivita:

- Rozvoj opatrovateľskej služby pre občanov, ktorí pre svoj zdravotný stav potrebujú pomoc inej osoby pri zabezpečovaní nevyhnutných životných úkonov
- Skvalitnenie podmienok na záujmovú činnosť, kultúrnu činnosť a na udržiavanie fyzickej a psychickej aktivity dôchodcov v mestských kluboch dôchodcov

Opatrenie 2.3: Starostlivosť o zdravotne a mentálne postihnutých

Aktivita:

- Odbúranie bariér verejných, kultúrnych a školských zariadení v zmysle platnej legislatívy
- Podpora debarierizácie verejných inštitúcií
- Podpora programov neziskových organizácií pracujúcich s občanmi so zdravotným postihnutím pri ich integračnom procese
- Zvýšenie počtu parkovacích miest pre odkázaných

Opatrenie 2.4: Starostlivosť o marginalizované skupiny

Aktivita:

- Podpora reintegrácie marginalizovaných skupín
- Podpora programov integrácie detí z marginalizovaných skupín do školského prostredia
- Podpora programov na vytváranie pracovných miest terénnych sociálnych pracovníkov
- Organizovanie zbierok ošatenia, obuvi, školských potrieb, kníh, hračiek a nábytku a charitatívne akcie pre marginalizované skupiny

5. Rozvoj bývania

Strategický cieľ: Vytváranie podmienok pre kvalitné bývanie vzhľadom na potreby a požiadavky občanov mesta a potenciálnych budúcich obyvateľov mesta.

Cieľ 1: Skvalitňovanie bytovej situácie

Opatrenie 1.1: Rozvoj výstavby bytových domov a rodinných domov

Aktivity:

- Podpora výstavby nájomných bytov
- Príprava stavebných pozemkov na výstavbu rodinných domov a bytových domov

Opatrenie 1.2: Revitalizácia obytného prostredia panelových sídlisk

Aktivity:

- Oživenie, humanizácia a ekologizácia sídlisk
- Obnova a **rozšírenie** verejnej **zelene v medziblokových priestoroch**

6. Pôdohospodárstvo

Strategický cieľ: Posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora zvýšením diverzifikácie poľnohospodárskej činnosti, integráciou prvovýrobcov do potravinového reťazca, zavádzaním inovatívnych postupov a technológií do spracovania i zlepšením odbytu produkcie.

Cieľ 1: Vytvorenie diverzifikovaného pôdohospodárstva

Opatrenie 1.1: Rozvoj pôdohospodárskych činností

Aktivity:

- Podpora zvyšovania kvality poľnohospodárskych produktov
- Podpora modernizácie technológií v poľnohospodárskych družstvách
- Vyznačenie oblasti s ochrannou funkciou v katastri mesta
- Podpora budovania zariadení na agroturistiku
- Podpora programov a projektov zavádzajúcich nové služby v regióne

7. Doprava, technická infraštruktúra

Strategický cieľ: Skvalitnenie dopravnej infraštruktúry mesta priebežnou modernizáciou existujúcej infraštruktúry a budovaním nových cestných komunikácií na rozvojových miestach, zohľadňujúc požiadavky ekológie. Zvýšenie plynulosti a bezpečnosti dopravy v meste, zníženie jej negatívneho vplyvu na obyvateľov a návštevníkov mesta.

Cieľ 1: Zvýšenie úrovne cestnej dopravy

Opatrenie 1.1: Rozvoj dopravnej infraštruktúry

Aktivity:

- Budovanie a modernizácia miestnych ciest a chodníkov
- Rozšírenie verejného osvetlenia
- Výstavba nových parkovacích miest a garáží
- Prestavba nebezpečných križovatiek
- Údržba mestskej cestnej siete a dopravných zariadení

Opatrenie 1.2: Podpora cyklistickej dopravy na území mesta

Aktivity:

- Projektová príprava a realizácia cyklistických trás – budovaním cyklistickej infraštruktúry

Cieľ 2: Optimalizácia výkonu mestskej hromadnej dopravy

Opatrenie 2.1: Zvýšenie podielu mestskej hromadnej dopravy na preprave osôb v meste

Aktivity:

- Podpora kvalitnej a spoľahlivej mestskej hromadnej dopravy
- Zlepšenie technického stavu autobusových zastávok

8. Životné prostredie

Strategický cieľ: Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja. Zvyšovanie podielu využívania alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie. Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie, znižovanie zaťaženia životného prostredia. Podpora environmentálnej výchovy detí predškolského a školského veku i širokej verejnosti.

Cieľ 1: Zlepšenie stavu životného prostredia

Opatrenie 1.1: Zlepšenie stavu ovzdušia

Aktivity:

- Racionalizácia kúrenia a spotreby energie
- Pravidelné čistenie miestnych komunikácií

Opatrenie 1.2: Zlepšenie stavu verejnej zelene

Aktivity:

- Revitalizácia a rozšírenie verejnej zelene - zelených plôch
- Ošetrovanie chorých drevín
- Zabezpečenie pravidelného čistenia verejného priestranstva
- Úprava trávnatých povrchov, revitalizácia existujúcej verejnej zelene, orezy stromov, krov a následné dosadby novej zelene - ozdobnej listom, kvetom

Opatrenie 1.3: Podpora riešenia problémov súvisiacich s výskytom alergénnych drevín a burín

Aktivity:

- Zmapovanie výskytu alergénnych drevín a burín
- Odstránenie alergénnych a náletových burín a drevín na verejných komunikáciach, parkovo upravovaných plochách a pod.

Cieľ 2. Minimalizácia antropogénnych vplyvov na životné prostredie

Opatrenie 2.1: Riešenie problémov odpadového hospodárstva

Aktivity:

- Rozširovanie a zefektívnenie separovaného zberu odpadu
- Rekultivácia resp. odstránenie divokých skládok, sanácia vzniknutých environmentálnych záťaží

Opatrenie 2.2: Zapojenie miestneho obyvateľstva do zlepšenia stavu životného prostredia

Aktivity:

- Informačná kampaň na podporu separovania odpadov a proti tvorbe nelegálnych skládok

- Organizovanie podujatí určených pre deti predškolského a školského veku s dôrazom na ochranu prírody a zachovávanie prírodného dedičstva
- Vytvorenie programov na zvýšenie povedomia o trvalom udržateľnom rozvoji pre občanov mesta

Cieľ 3. Zabezpečenie verejného poriadku v meste

Opatrenie 3.1: Zlepšenie bezpečnosti občanov

Aktivity:

- Zefektívnenie činnosti mestskej polície
- Rozšírenie a skvalitnenie existujúceho kamerového systému

9. Zdravotníctvo

Strategický cieľ: Zvyšovanie kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti, zvyšovanie štandardu zdravotníckych zariadení – dosiahnutie maximálneho možného pokroku v efektívnosti a kvalite poskytovania zdravotníckej starostlivosti, čím sa zvýši kvalita života a spokojnosť občanov. Zvýšenie zdravotného povedomia občanov.

Cieľ 1: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

Opatrenie 1.1: Podpora zdravotníckej osvetu a zdravý životný štýl

Aktivity:

- Spolupráca s organizáciami zabezpečujúcimi zdravotnícku osvetu a zdravý životný štýl
- Podpora programov a organizácií podporujúcich prevenciu rôznych druhov závislostí a programov upevňujúcich telesné i duševné zdravie
- Vytváranie podmienok na ochranu zdravia pred škodlivými biologickými, fyzikálnymi a chemickými a abiotickými faktormi v životnom prostredí.

10. Školstvo

Strategický cieľ: Zlepšenie stavu školských zariadení s ohľadom na zlepšenie kvality vzdelávania a prístupu k vzdelaniu.

Cieľ 1: Kvalitná školská infraštruktúra

Opatrenie 1.2: Modernizácia školských zariadení, odborných učební, učebných pomôcok a didaktickej techniky

Aktivity:

- Vypracovanie koncepcie rozvoja školskej infraštruktúry v meste
- Vypracovanie a stanovenie priorít v zozname potrieb
- Hľadanie mimorozpočtových zdrojov

Cieľ 2: Kvalitný systém vzdelávania

Opatrenie 2.1: Zvýšenie efektivity školského systému

Aktivity:

- Tvorba podmienok pre lepšiu spoluprácu školy a rodiny, školských a mimoškolských organizácií s cieľom na preventívnu výchovu
- Zlepšenie spolupráce medzi vzdelávacími a kultúrnymi inštitúciami v meste

- Podpora záujmových aktivít s dôrazom na rozvoj kreativity, zručnosti a osobnosti mladej generácie
- Podpora prevenčných aktivít v školách so zameraním na propagáciu zdravého životného štýlu
- Zapájanie sa do regionálnych, nadregionálnych a medzinárodných rozvojových projektov s tematickým zameraním v rámci školských aktivít

11. Šport

Strategický cieľ: Podpora športových aktivít občanov mesta a okolia. Zlepšenie možnosti voľno-časových športových aktivít detí, mládeže a dospelých podporujúcich zdravý životný štýl.

<i>Cieľ 1: Rozvoj možností športovania</i>
--

Opatrenie 1.1: Skvalitnenie športovej činnosti

Aktivita:

- Zviditeľnenie miestnych oddychových lokalít
- Zvýšenie starostlivosti o prímestské oblasti z hľadiska realizácie športu
- Zvýšenie propagácie športu na školách a v médiách

Opatrenie 1.2: Rozvoj masového športu

Aktivita:

- Zabezpečenie prístupnosti a dozoru existujúcich športovísk
- Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba ihrísk (vrátane zavedenia kamerového systému)
- Podpora organizovania programov masového charakteru
- Zapájanie mládeže pre aktívne formy využitia voľného času prostredníctvom športových krúžkov
- Zabezpečenie podpory mestských športových klubov

12. Kultúra, história, tradícia

Strategický cieľ: Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta, rozvoj spoločensko-kultúrnych aktivít. Zvýšenie počtu a kvality kultúrnych podujatí, zabezpečenie pestrosti a vyváženosti ponuky kultúrnych podujatí pre obyvateľov mesta. Zlepšenie kultúrneho povedomia a lokálpatriotizmu obyvateľov.

<i>Cieľ 1: Skvalitňovanie kultúrneho života v meste</i>

Opatrenie 1.1: Investície do kultúrnej supraštruktúry

Aktivita:

- Modernizácia a rekonštrukcia priestorov a objektov slúžiacich na usporiadanie kultúrnych aktivít
- Dopĺňanie základného materiálneho vybavenia kultúrnych inštitúcií v meste
- Zlepšenie materiálno-technických a personálnych podmienok pre rozvoj kultúry v meste

Opatrenie 1.2: Zvýšenie spokojnosti občanov s ponukou kultúrno-spoločenských programov

Aktivita:

- Podpora tradičných organizovaných podujatí
- Vydávanie mestských novín a priebežná aktualizácia informácií na web-stránke mesta
- Rozšírenie siete informačných tabúl
- Podpora aktívnych umeleckých a folklórnych súborov

Opatrenie 1.3: Vytvorenie podmienok pre udržiavanie a šírenie kultúrneho dedičstva

Aktivita:

- Zvýšenie záujmu obyvateľov mesta a návštevníkov o aktivity v oblasti kultúry ako jedného zo základných faktorov rozvoja mesta
- Oživenie a prezentácia ľudových zvykov a **tradícií** podporou organizovaných podujatí s ľudovo-umeleckým zameraním a zvyšovanie ich kvalitatívnej úrovne
- Podpora kultúrnych programov na posilnenie lokálpatriotizmu

13. Cestovný ruch

Strategický cieľ: Využívaním prírodných a kultúrno-historických hodnôt zabezpečenie zvýšenia návštevnosti mesta. Zvýšením kvality poskytovaných služieb vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu. Podpora budovania, údržby a obnovy turistickej infraštruktúry, propagácia a prezentácia mesta. Podpora rozvoja podnikania v oblasti turizmu s cieľom vytvárania nových pracovných miest a zvyšovania kvality života v regióne.

<i>Cieľ 1: Skvalitnenie ponuky cestovného ruchu</i>

Opatrenie 1.1. Podpora propagácie a rozvoja turistického informačného systému

Aktivita:

- Sústavné zmapovanie a zhodnotenie miestnych turistických atrakcií mesta a okolia
- Sústavné zmapovanie potrebných vonkajších zdrojov (napríklad v oblasti služieb), spolupráca s externými subjektmi cestovného ruchu
- Spolupráca všetkých zainteresovaných strán s cieľom rozvoja cestovného ruchu
- Identifikácia kľúčových aktérov cestovného ruchu
- Umiestnenie turistickej ponuky na web-stránke mesta

Opatrenie 1.2: Rozvoj produktov cestovného ruchu

Aktivita:

- Vytváranie komplexných turistických produktov
- Zlepšenie spolupráce súkromného sektora a mesta s cieľom vytvorenia nových produktov v cestovnom ruchu v celom spektre možných aktivít
- Zapájanie potenciálu kultúrnych inštitúcií do rozvoja cestovného ruchu
- Pokračovanie v programe obnovy a zvyšovania úrovne športových areálov, kultúrnych a relaxačných areálov, zariadení voľného času využiteľných ako pre miestne obyvateľstvo, tak i pre návštevníkov
- Podpora rozvoja poznávacieho a kultúrneho cestovného ruchu, agroturistiky, cykloturistiky, pešej turistiky
- Rozvoj FREE WIFI zón v meste (námestia, turisticky atraktívne lokality)

Opatrenie 1.3: Rozvoj domácej a cezhraničnej regionálnej spolupráce v oblasti turizmu

Aktivita:

- Tvorba domácej a cezhraničnej regionálnej ponuky turistických a voľnočasových aktivít
- Výstavba domácej a cezhraničnej turistickej infraštruktúry (napr. peších a cyklotrás)

Opatrenie 1.4: Marketing a prezentácia mesta, tvorba informačných systémov

Aktivita:

- Príprava, spracovanie a implementácia marketingovej štúdie ako nástroja zvyšovania viditeľnosti a konkurencieschopnosti územia v cestovnom ruchu
- Analýza zdrojových trhov a definovanie cieľových segmentov cestovného ruchu

- Tvorba a distribúcia informačných a propagačných materiálov o primárnej a sekundárnej ponuke cestovného ruchu v tlačenej i elektronickej podobe
- Komunikácia s masmédiami

Opatrenie 1.5: Rozširovanie a modernizácia infraštruktúry cestovného ruchu

Aktivity:

- Zatraktívnenie a skvalitňovanie infraštruktúry CR
- Obnova pamiatok všetkých druhov pre ich ďalšie využitie v CR
- Vytváranie nových turistických cyklotrás, budovanie a údržba turistických chodníkov, obnova turistických značiek
- Tvorba a realizácia komplexných programov, zvyšovania úrovne a modernizácia športovísk, kultúrnych a oddychových zón, ktoré lákajú návštevníkov
- Ochrana a obnova nehmotného kultúrneho dedičstva a adaptácie rozmanitých prejavov tradičnej ľudovej kultúry
- Rozšírenie turistických atrakcií a vytváranie nových produktov pre účastníkov cestovného ruchu
- Rozvoj kultúrnych aktivít, zvýšenie podielu organizovaných podujatí (organizácia festivalov, prezentácia zvykov a tradícií – Copus Expo, Veľkokapušíansky jarmok, Lečofestival, Súťaž vo varení „halászlé“, Advent v bráne Zemplína atď.)
- Dokumentovanie technologických postupov a rôznych tradičných a špeciálnych techník ľudového umenia
- Podpora rozvoja ľudského potenciálu pre CR.

D. Realizačná časť

Akčný plán mesta Veľké Kapušany na obdobie 2018-2022

Akčný plán prioritnej oblasti HOSPODÁRSTVO						
Prioritná oblasť	Aktivity	Termín	Zdroj financovania			
Priemysel a služby			EÚ	SR	Mesto	Iné
	Vytvorenie viacjazyčného prezentačného materiálu pre investorov	2018 - 2019	x	x	x	
	Podnikateľský inkubátor	2018 - 2019	x	x	x	
Dopravná a technická infraštruktúra	Modernizácia a vybudovanie cestných komunikácií, vrátane chodníkov, cyklochodníkov a parkovísk	2018 -2022	x	x	x	
	Rekonštrukcia autobusovaných zastávok	2018 - 2022	x	x	x	
	Výstavba a modernizácia inžinierskych sietí	2018 - 2022	x	x	x	
	Generel dopravy v meste Veľké Kapušany	2018	x	x	x	
	Kruhový objazd na križovatke štátnych ciest II/555 a II/552	2018 - 2022	x	x	x	
	Zvyšovanie bezpečností prechodov pre chodcov	2018 - 2022	x	x	x	
	Regenerácia sídlisk	2018 - 2022	x	x	x	
	Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2018 - 2020	x	x	x	
	Vybudovanie nového vodojemu	2018 -2020	x	x	x	
	Výstavba mestského kúpaliska, termal parku	2018 - 2022	x	x	x	
	Rekonštrukcia Námestia I. Dobóa	2018 2019	x	x	x	
	Revitalizácia verejných priestranstiev	2018 2022	x	x	x	
Cestovný ruch	Propagácia mesta	2018 - 2022	x	x	x	
	Vydanie publikácie o meste	2018 - 2019	x	x	x	
	Vytvorenie tematických balíčkov cestovného ruchu	2018 - 2022	x	x	x	
	Vytvorenie multimediálnych a audiovizuálnych sprievodcov	2019 - 2020	x	x	x	
	Nadviazanie spolupráce medzi mestami SR a mestami v zahraničí	2018 - 2022	x	x	x	

	Vytvorenie profilu mesta	2018 - 2019	x	x	x	
	Podpora mestských podujatí Lečo festival, Advent v bráne Zemplína, Copus Expo	2018 - 2022	x	x	x	

Akčný plán prioritnej oblasti SOCIÁLNEJ						
Prioritná oblasť	Aktivity	Termín	Zdroj financovania			
Sociálna infraštruktúra			EÚ	SR	Mesto	Iné
	Rekonštrukcia domu smútku v mestskej časti Veškovce	2018 - 2019	x	x	x	
	Výstavba komunitného centra	2018	x	x	x	
	Podpora domácej opatrovateľskej služby	2018 - 2022	x	x	x	
	Terénna sociálna práca a Komunitné centrum	2018 - 2022	x	x	x	
Rozvoj bývania	Výstavba nájomných bytov, domov	2018 - 2022	x	x	x	
Školstvo	Rekonštrukcia Materskej školy L.N.Tolstého	2018 - 2019	x	x	x	
	Rekonštrukcia Materskej školy P.O.H.	2018 - 2019	x	x	x	
	Modernizácia učební ZŠ P.O.H.	2018 - 2019	X	x	x	
	Modernizácia učební ZŠ J. Erdélyiho	2018 - 2019	x	x	X	
	Digitalizácia výučby na materských školách a základných školách	2018 - 2022	x	x	x	
	Rekonštrukcia areálu MŠ a ZŠ /detské , multifunkčné , dopravné ihriská a oddychové zóny/	2018 - 2022	x	x	x	
Kultúra	Rekonštrukcia amfiteátra	2018 - 2020	x	x	x	
	Zabezpečenie mobilnej tribúny	2019	x	x	x	
	Rekonštrukcia a modernizácia mestského kultúrneho strediska	2018 - 2019	x	x	x	
Šport			EÚ	SR	Mesto	Iné
	Zimný štadión	2019 - 2021	x	x	x	

Akčný plán prioritnej oblasti ENVIRONMENTÁLNEJ						
Prioritná oblasť	Aktivity	Termín	Zdroj financovania			
Životné prostredie			EÚ	SR	Mesto	Iné
	Zavádzanie prvkov zelenej infraštruktúry v meste	2018 - 2022	x	x	x	
	Zlepšenie údržby verejnej zelene a verejných priestranstiev v medziblokových sídliskách	2018 - 2022	x	x	x	
	Generel zelene v meste Veľké Kapušany	2018-2019	x	x	x	
	Výstavba kompostoviska	2018 - 2019	x	x	x	
	Rozšírenie zberného dvora, nákup techniky na separovaný zber	2018 - 2022	x	x	x	
	Podzemné nádoby na KO	2019 - 2021	x	x	x	
	Zvýšiť úroveň propagácie na triedenie odpadu	2018 - 2019	x	x	x	
	Zníženie energetickej náročnosti budov	2018 - 2022	x	x	x	

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom monitorovania a hodnotenia je zostaviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia ciele a opatrenia navrhnuté v Programe rozvoja mesta. Mestský úrad bude postupovať podľa plánu monitorovania a hodnotenia PHSR mesta Veľké Kapušany na roky 2014 – 2020.

PHSR mesta Veľké Kapušany je živým dokumentom. Realizácia programu bude dôsledne sledovaná a monitorovaná. Jednotlivé opatrenia a úlohy budú realizované mestom, organizáciami zriadenými a založenými mestom, resp. v spolupráci s ďalšími organizáciami a inštitúciami.

Pre udržiavanie a realizáciu PHSR mesta Veľké Kapušany bude zriadený Riadiaci tím pre riadenie realizácie PHSR mesta Veľké Kapušany, ktorého úlohou bude monitorovať celkový proces implementácie stratégie a navrhovať v prípade potreby zmeny v realizácii strategických plánov, ich doplnenie, prípadne prípravu nových dokumentov potrebných pre napĺňanie vízie mesta.

Proces realizácie PHSR mesta Veľké Kapušany sa začne po jeho schválení Mestským

zastupiteľstvom.

Úlohou Riadiaceho tímu pre riadenie realizácie PHSR mesta Veľké Kapušany bude:

- schádzať sa na prehodnocovanie plnenia PHSR mesta Veľké Kapušany podľa potreby,
- jedenkrát ročne podať správu Mestskému zastupiteľstvu o stave realizácie cieľov PHSR mesta Veľké Kapušany,
- prideliť zodpovednosť (hlavnú garanciu) za monitorovanie jednotlivých cieľov akčných plánov svojim jednotlivým členom,
- vzájomne sa informovať o plánoch prípravy a realizovaní projektov za účelom koordinácie aktivít v meste,
- aktualizovať PHSR mesta Veľké Kapušany (podľa potreby) – je to živý, otvorený dokument,
- pravidelne komunikovať s občanmi, podnikateľmi a inštitúciami v meste s cieľom zabezpečiť informovanosť o PHSR mesta Veľké Kapušany – so stratégiou rozvoja mesta bude oboznámená verejnosť prostredníctvom internetu (na www.vkapusany.sk) a miestnych médií.

PHSR mesta Veľké Kapušany je otvorený dokument, ktorý bude reagovať na zmeny v okolí, zmeny potrieb obyvateľov mesta Veľké Kapušany a legislatívne zmeny. PHSR mesta Veľké Kapušany bude podliehať priebežným aktualizáciám a hodnoteniam. Vychádza z princípu, že proces plánovania bude úspešný len vtedy, ak sa k nemu bude pristupovať ako k dlhodobému procesu, bude sa orientovať na vyžitie silných stránok a možností územia, na potláčanie slabých stránok a možných ohrození územia a bude sa neustále adaptovať, aktualizovať a prispôsobovať v súlade so zmenami a potrebami sociálno-ekonomického života mesta. Otvorenosťou dokumentu sa zabezpečí flexibilita pri určovaní priorít mesta, ktoré musia reagovať na vzniknuté zmeny v danom prostredí a preferenciách obyvateľov.

Aktualizácia PHSR mesta Veľké Kapušany bude založená na princípe výberu priorít, opatrení, aktivít a projektov, pomocou ktorých je možné dosiahnuť najefektívnejší rozvoj prioritných oblastí mesta.

Hodnotenie PHSR sa vykonáva na úrovni plnenia cieľov, to znamená, že sledujeme ukazovatele účinkov (dopadov). Toto hodnotenie bude realizované v roku 2021, po ukončení

platnosti PHSR. Zároveň sa bude realizovať aj v polovici obdobia platnosti PHSR a bude spojené so zisťovaním, či a ako sa zmenila spoločenská a ekonomická situácia a podľa potreby bude možné urobiť revíziu PHSR.

Podklady do hodnotenia PHSR koordinátorovi PHSR poskytnú zodpovední garanti (poverení zamestnanci MsÚ) za jednotlivé aktivity podľa akčného plánu PHSR. Tie aktivity, ktoré budú realizované v partnerstve alebo priamo partnermi a inými organizáciami, budú garanti zo strany Mesta monitorovať získavaním údajov od realizátora implementovanej aktivity. Do hodnotenia PHSR budú aktívne zapojené aj pracovné skupiny tvorené verejnými a súkromnými inštitúciami v meste a poslancami MsZ.

Finančná časť

Jednou z kľúčových otázok programu rozvoja je schopnosť mesta v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zdroje potrebné pre naplnenia aktivít uvedených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Veľké Kapušany na roky 2014-2020 budú plynúť z viacerých zdrojov.

Finančná časť PHSR nadväzuje na predchádzajúce časti PHSR a obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení. Táto časť obsahuje:

- identifikáciu možných zdrojov financovania zabezpečenia realizácie PHSR a indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania na úrovni jednotlivých projektov,
- systém hodnotenia pre výber projektov.

Zdroje financovania realizácie PHSR sa členia v závislosti od dostupnosti na dve základné kategórie:

I. Riadne zdroje finančného zabezpečenia

1. Verejné zdroje

- a. štátny rozpočet vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev (dotačné tituly jednotlivých rozpočtových kapitol ministerstiev, príp. Úradu Vlády SR),
- b. štátne účelové fondy (Envirofond, Štátny fond rozvoja bývania, Recyklačný fond),
- c. rozpočet vyšších územných celkov (VÚC Košice),

d. rozpočet obcí a miest (vlastné zdroje).

2. Iné zdroje

e. prostriedky fyzických osôb,

f. prostriedky právnických osôb,

g. úvery,

h. príspevky medzinárodných organizácií,

i. prostriedky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi (Nórsky finančný mechanizmus, bilaterálne dohody, Švajčiarsky finančný mechanizmus)

j. iné prostriedky, ak to ustanoví osobitný predpis.

II. Doplnkové zdroje finančného zabezpečenia

k. finančné prostriedky z Európskej únie, v programovom období 2014-2020 tzv. európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), určené hospodársky zaostalým regiónom (ktoré podľa ukazovateľov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vykazujú nižšiu úroveň rozvoja, ako je priemerná úroveň Európskej únie) a regiónom s nepriaznivou štruktúrou zamestnanosti a podnikateľského prostredia. Priradenie jednotlivých projektových zámerov k programovej štruktúre (EŠIF) je indikatívne a bude sa upresňovať po schválení jednotlivých operačných programov v akčných plánoch.

Indikatívny rozpočet – sumarizácia

	Obdobie 2018-2022
Hospodárska politika – prioritné oblasti: Priemysel a služby, Pôdohospodárstvo, Cestovný ruch, Trh práce, Ekonomická aktivita obyvateľstva, Doprava, technická infraštruktúra	
Sociálna politika – prioritné oblasti: Sociálna infraštruktúra, Zdravotníctvo, Školstvo, Šport, Kultúra, história a tradícia, Občianska spoločnosť, Rozvoj bývania	
Environmentálna politika - prioritná oblasť: Životné prostredie	

Záver

Dokument PHSR mesta Veľké Kapušany je rozvojový dokument mesta – vyjadruje víziu rozvoja mesta založenú na výsledkoch strategického plánovania.

PHSR mesta Veľké Kapušany je strednodobý programovací dokument s časovým horizontom 6 rokov. Tento programovací dokument bol spracovaný ako podporný dokument pre stanovenie prioritných rozvojových oblastí, strategických cieľov, priorít, opatrení a aktivít rozvoja mesta Veľké Kapušany.

Z hľadiska štruktúry PHSR mesta Veľké Kapušany je rozčlenený na 5 častí:

- v prvej časti je podrobne analyzovaný reálny stav jednotlivých oblastí územia mesta Veľké Kapušany,
- druhá časť je strategická, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja mesta pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a určí hlavné ciele a priority rozvoja mesta pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- tretia časť je programová časť, ktorá obsahuje strategické prioritné rozvojové oblasti mesta, definovanie strategických cieľov pri jednotlivých prioritných oblastiach, priority, zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta,
- štvrtá časť programového dokumentu je realizačná časť, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja mesta; táto časť obsahuje aj akčný plán rozvoja mesta Veľké Kapušany na obdobie 2014-2020,
- posledná časť je finančná časť, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít programu rozvoja mesta.

Vykonateľnosť jednotlivých opatrení a tým dosiahnutie stanovených cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Taktiež dôležitým faktorom sú komplikované vlastnícke vzťahy.

Schválený PHSR mesta Veľké Kapušany je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové priority, opatrenia a aktivity, resp. môžu sa niektoré opatrenia a aktivity rušiť. PHSR mesta Veľké Kapušany schvaľuje Mestské zastupiteľstvo vo Veľkých Kapušanoch. Monitorovanie a hodnotenie PHSR mesta Veľké Kapušany realizuje Mestské zastupiteľstvo vo Veľkých Kapušanoch.

Príloha č. 2: Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Územný plán mesta Veľké Kapušany, 2012

Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v mikroregióne Použie, 2012

Komunitný plán mesta Veľké Kapušany na roky 2010 – 2014, 2012

Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2014 – 2020

Integrovaný regionálny operačný program na obdobie 2014-2020

OP Ľudské zdroje na obdobie 2014-2020 (OP ĽZ)

OP Kvalita životného prostredia na obdobie 2014-2020 (OP KŽP)

OP Integrovaná infraštruktúra na obdobie 2014-2020 (OP II)

OP Výskum a inovácie na obdobie 2014-2020 (OP Val)

OP Efektívna verejná správa na obdobie 2014-2020 (OP EVS)

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2007-2013

Územný plán veľkého územného celku Košického kraja

Metodika na vypracovanie PHSR obce/obcí/VUC (v zmysle novely zákona o podpore regionálneho rozvoja schválenej vládou SR 18. júna 2014) verzia k 31. júlu 2014

www.vkapusany.sk

www.statistics.sk

www.upsvar.sk

www.ives.sk

Príloha č. 3: Zoznam skratiek použitých v PHSR

PHSR – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

TTP – trvalý trávny porast

SODB 2011 – Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011

EN – evidovaná nezamestnanosť

TIC – Turistické informačné centrum

UZ – ubytovacie zariadenia

SZ – stravovacie zariadenia

OP – operačný program

SR – Slovenská republika

EÚ – Európska únia

CR – cestovný ruch

MSP – malé a stredné podniky

RD – rodinný dom

BD – bytový dom

MŠ – materská škola

ZŠ – základná škola

SŠ – stredná škola

CVČ – centrum voľného času

ZUŠ – základná umelecká škola

CHKO – chránená krajinná oblasť

PR – prírodná rezervácia

KSK – Košický samosprávny kraj

ŠKD – školský klub detí

PO – právnická osoba

FO – fyzická osoba

MŠVVaŠ – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu

ŽIJEME V JEDNOM MESTE

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu medzi
občanmi Veľkých Kapušian

október 2015

Dotazníkový prieskum bol realizovaný medzi obyvateľmi mesta Veľké Kapušany v mesiacoch jún – august 2015. Cieľom prieskumu bolo zistiť názory občanov na rôzne témy týkajúce sa života v meste. Prieskum je jednou z etáp procesu tvorby Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Veľké Kapušany.

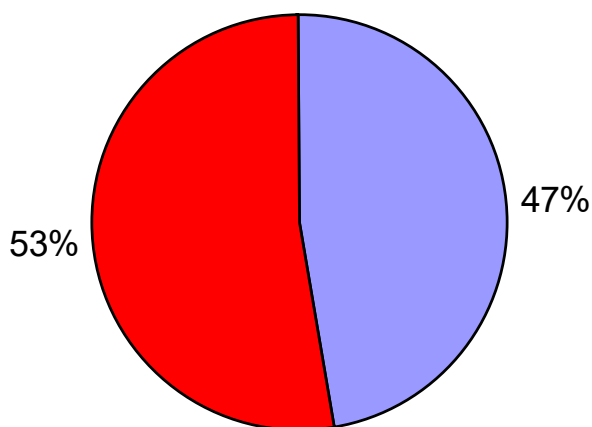
Dotazník bol dostupný na internete a v tlačenej forme bol dostupný v Kancelárii prvého kontaktu, v Mestskom kultúrnom stredisku, v kancelárii terénnych sociálnych pracovníkov, v Komunitnom centre a v Turistickom informačnom centre. Prieskum bol realizovaný na vzorke obyvateľov vo všetkých vekových skupinách, počnúc 15. rokom veku.

Získali sme 343 vyplnených dotazníkov. Z toho 256 je v slovenskom jazyku a 87 v maďarskom jazyku.

Anonymné údaje

Zastúpenie respondentov podľa pohlavia:

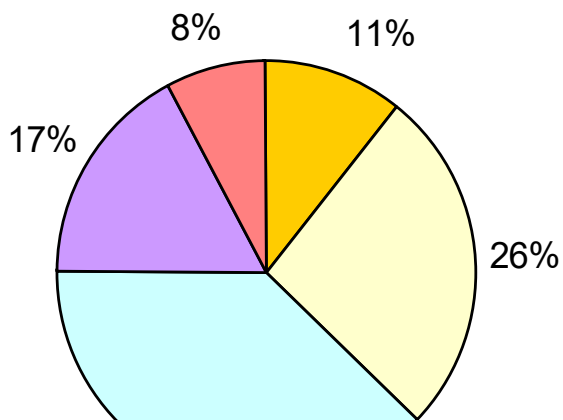

Pohlavie:

Muž	160	47 %
Žena	178	53 %

Veková štruktúra respondentov:

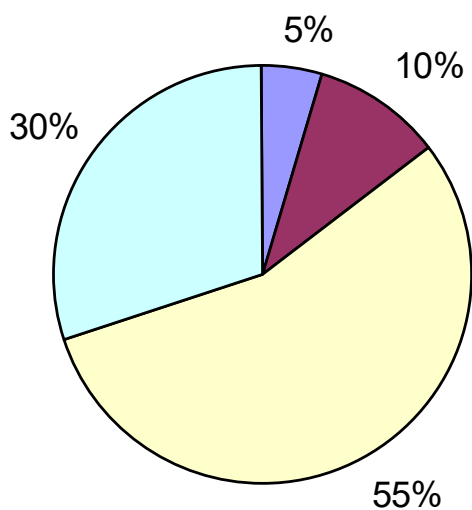
Vek:

Zastúpenie respondentov podľa vzdelania:

ajvyššie dosiahnuté vzdelanie:

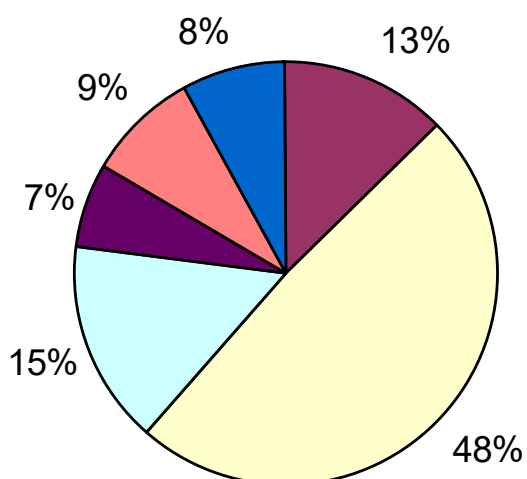
základné	16	5 %
stredné odborné bez maturity	33	10 %
úplné stredoškolské s maturitou	185	55 %
vysokoškolské	101	30 %

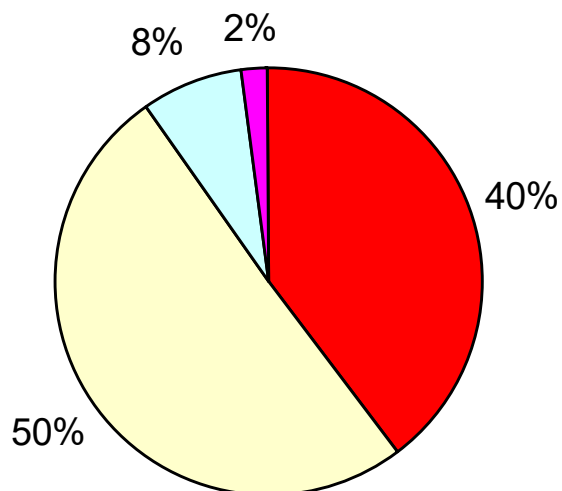
Zastúpenie respondentov podľa zamestnania:

Zamestnanie:

študent	43	13 %
zamestnaný	164	48 %
nezamestnaný	52	15 %
materská dovolenka	22	7 %
podnikateľ	29	9 %
dôchodca	27	8 %

Rodinný stav respondentov:

Vyhodnotenie prieskumu

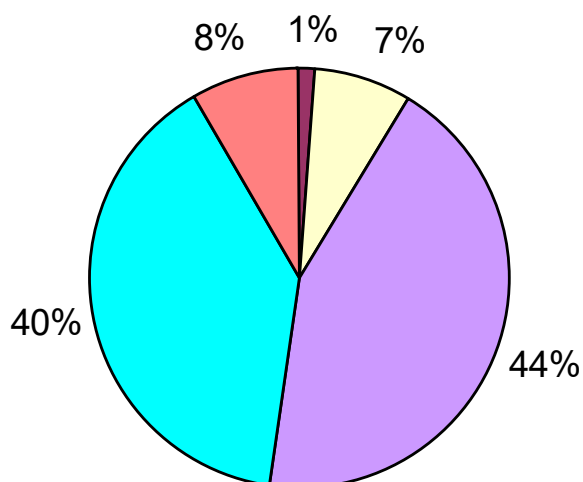

V nasledujúcej časti uvádzame podrobné vyhodnotenie dotazníkového prieskumu podľa jednotlivých otázok.

Otázka č. 1 - Aká je podľa Vás kvalita života v našom meste?

Rodinný stav:

slobodný/á	134	40 %
ženatý/vydatá	170	50 %
rozvedený/á	26	8 %
vdovec/vdova	7	2 %

Kvalita života v našom meste:

veľmi dobrá	5	1 %
dobrá	25	7 %
uspokojivá	147	44 %
zlá	134	40 %
veľmi zlá	28	8 %

Pri otázke o kvalite života v našom meste **najviac** respondentov označilo možnosti *uspokojivá* (44 %) a *zlá* (40 %). Za **veľmi dobrú** kvalitu života v našom meste považuje iba 5 odpovedajúcich (1 %).

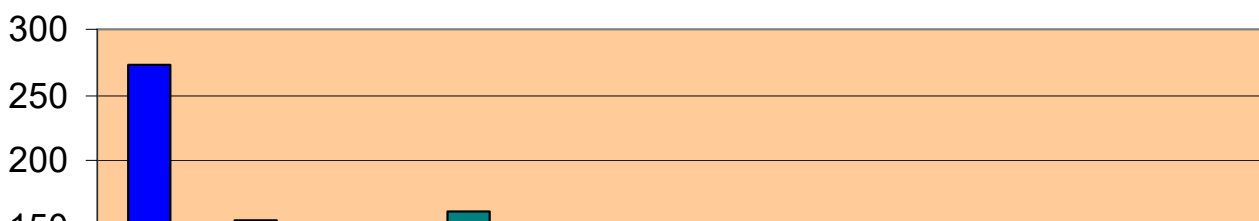
Otázka č. 2 - Ktorý z nasledovných problémov považujete v našom meste za najväčší?

Respondenti mali označiť viaceré z ponúknutých problémov, ktoré považujú v našom meste za najzávažnejšie. Odpovede sú vyhodnotené samostatne a výsledky sú uvedené v absolútnych číslach.

Ktorý z nasledovných problémov považujete v našom meste za najväčší?

nezamestnanosť	273
rozvoj ekonomiky v meste	155
rozšírenie korupcie a úplatkárstva	96
postavenie a šance mladých ľudí	161
životná úroveň ľudí	149
ochrana životného prostredia	98
postavenie a šance starších ľudí	58
kvalita demokracie v meste	39
kvalita sociálnej starostlivosti	42
drogy a kriminalita	86
postavenie a šance žien	42

Ktorý z nasledovných problémov považujete v našom meste za najväčší?

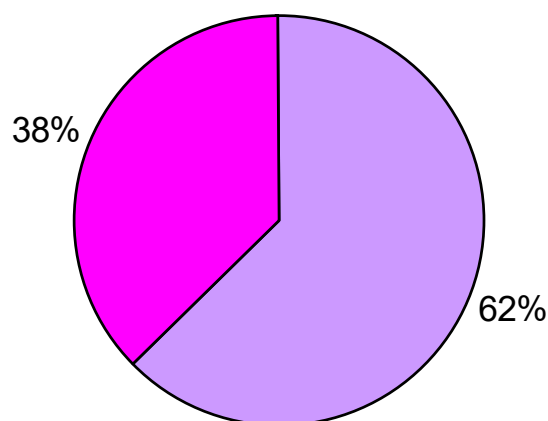
<i>Triedite odpad?</i>		
Áno	214	62 %
Nie	129	38 %

Viac ako polovica opýtaných občanov považuje za **najväčší problém** *nezamestnanosť* (79,6 %) ktorý je podľa tohto prieskumu považovaný občanmi mesta za najväčší problém Veľkých Kapušian. **Takmer polovicu** respondentov trápia problémy *rozvoj ekonomiky v meste* (45,2 %), *postavenie a šance mladých ľudí* (46,9 %) a *životná úroveň ľudí* (43,4 %).

Najmenej občanov trápí oblasť *kvalita demokracie v meste* (11,4%).

Otázka č. 3 – Triedite odpad?

Odpovedajúci mohli označiť jednu z dvoch ponúknutých odpovedí (áno - nie).

Až 62% respondentov uviedlo, že *triedi odpad*. 38% *odpad netriedi*.

Ak áno, aký odpad triedite?

Na výber bolo deväť možných odpovedí. Odpovede sú vyhodnotené samostatne, výsledky sú uvedené v absolútnych číslach a v percentách z počtu tých obyvateľov, ktorí odpovedali na túto otázku.

<i>Ktoré zložky odpadu triedite?</i>		
kovy	77	36 %
biologický odpad	71	33 %
kompost	57	27 %
textil	69	32 %
nebezpečný odpad	53	25 %
batérie a elektronický odpad	107	50 %
hliník a plechovky	52	24 %
stavebný odpad	54	25 %
lieky	98	46 %

Najviac respondentov **triedi batérie a elektronický odpad** (50%), **lieky** (46 %), **kovy** (36 %) a **biologický odpad** (33%).

Najmenej sa triedi **stavebný odpad** (25 %), **hliník a plechovky** (24 %) a **nebezpečný odpad** (25 %)

Ak netriedite odpad, aký máte na to dôvod?

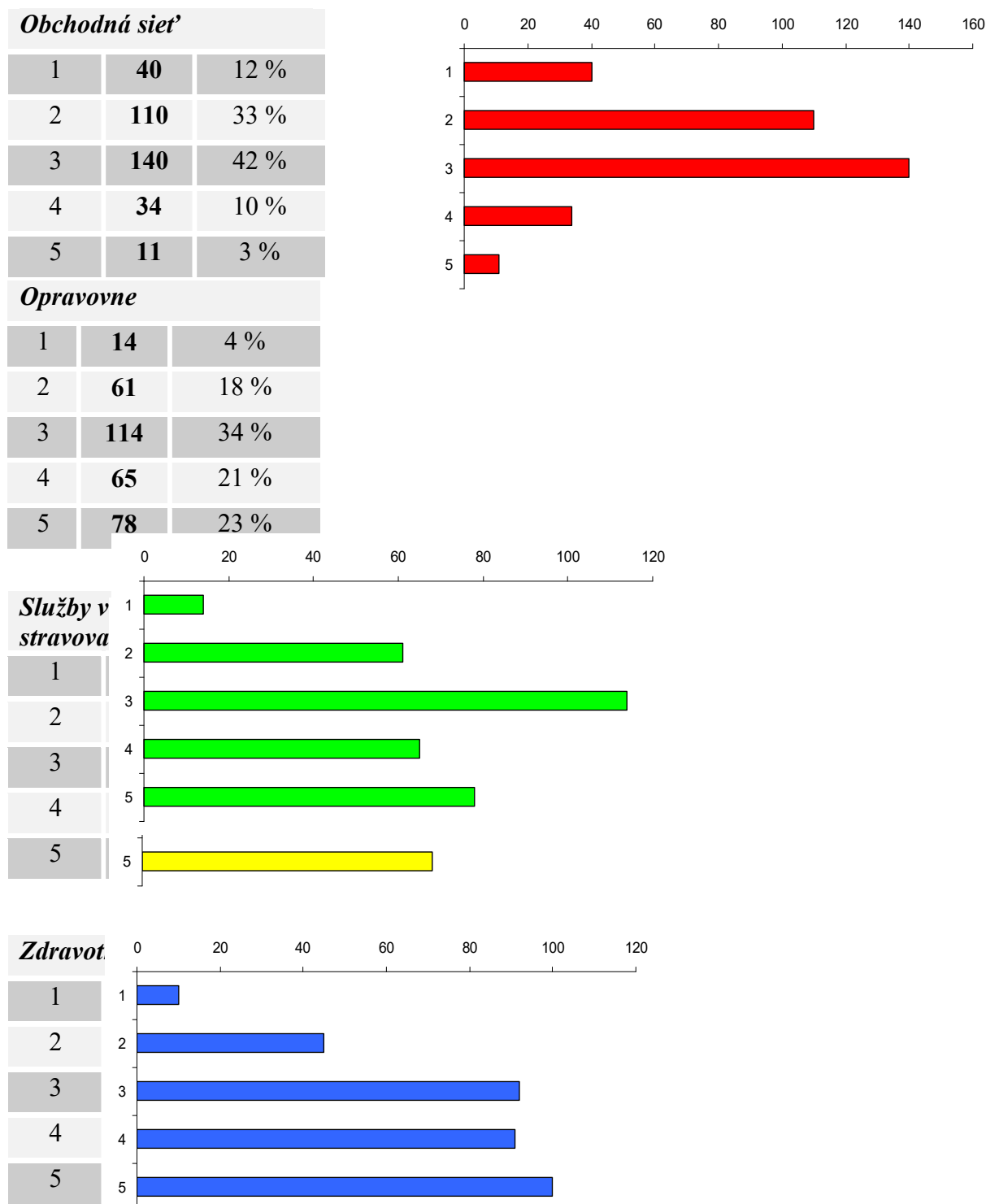
Odpovedajúci mohli označiť viaceré z ôsmich ponúknutých odpovedí. Odpovede sú preto vyhodnotené samostatne. Výsledky sú uvedené v absolútnych číslach a v percentách z počtu tých odpovedajúcich, ktorí odpovedali na túto otázku.

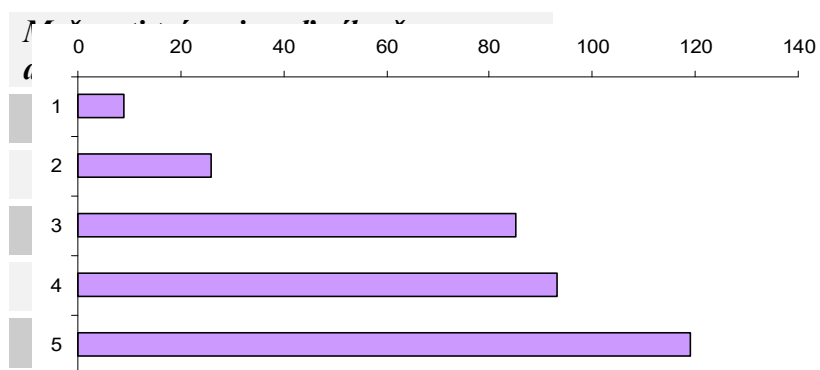
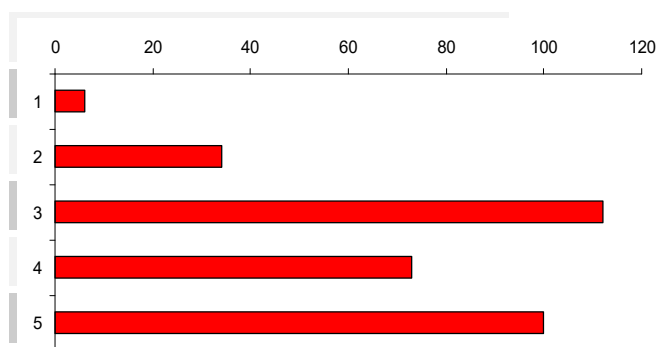
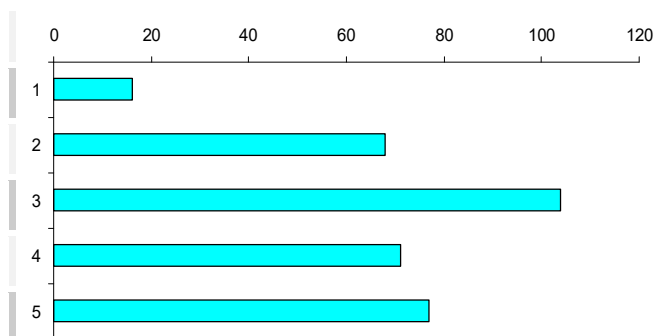
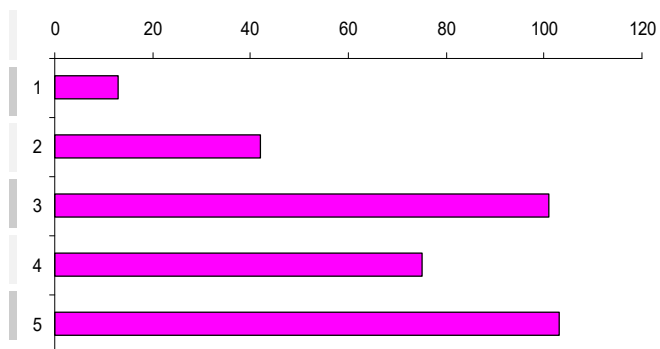
<i>Aký máte dôvod na to, že odpad netriedite?</i>		
kontajnery na separovaný odpad nie sú v blízkosti nášho domu	46	36 %
nemám doma priestor na odkladanie triedeného odpadu	32	25 %
chýbajú kontajnery na triedený odpad	36	28 %
nedostatočný odvoz preplnených nádob	32	25 %
aj tak sa to nakoniec odvezie všetko spolu	39	30 %
keďže platím také vysoké poplatky, tak netriedim	15	12 %
neporiadok, rómska komunita to zmieša všetko dokopy	75	58 %
nezaujíma ma to	4	3 %

Najviac respondentov (58 %) odpovedalo, že odpad netriedi kvôli *neporiadku*, lebo *rómska komunita to zmieša všetko dokopy*.

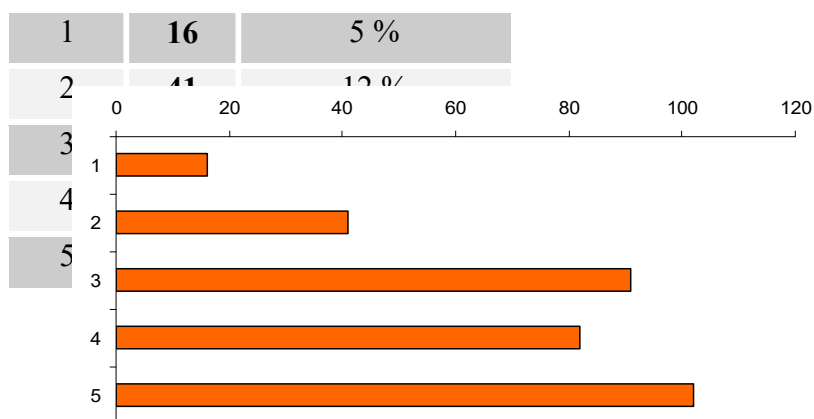
Otázka č. 4 - Ako hodnotíte úroveň služieb v našom meste?

Respondenti mali uvedeným oblastiam priradiť známku 1 až 5, kde jednotlivé známky znamenali: (1 - veľmi dobrá, 2 - dobrá, 3 - uspokojivá, 4 - zlá, 5 - veľmi zlá).

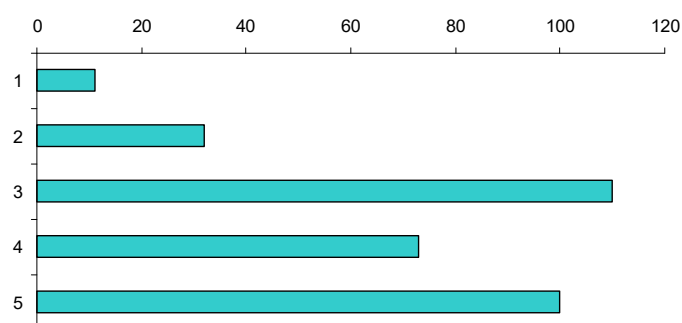

***Možnosti trávenia voľného času
mládeže***

Údržba miestnych komunikácií

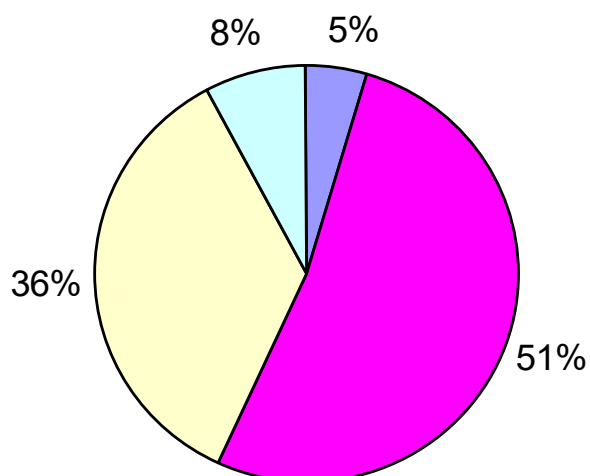
1	11	3 %
2	32	10 %
3	110	34 %
4	73	22 %
5	100	31 %

Respondenti ohodnotili jednotlivé oblasti **najčastejšie** známami **3 a 4**. **Najviac „jednotiek“** zo všetkých oblastí získala **obchodná sieť**. Naopak, **najviac „pätiiek“** získala oblasť **možnosti trávenia voľného času dospelých**.

Otázka č. 5 - Ako ste spokojní s informovanosťou o činnosti MsÚ Veľké Kapušany?

V tejto otázke boli ponúknuté 4 odpovede, odpovedajúci mohli označiť jednu.

Ako ste spokojný/á s informovanosťou o činnosti MsÚ Veľké Kapušany?

nadpriemerne spokojný/á	16	5 %
priemerne spokojný/á	174	51 %
podpriemerne spokojný/á	120	36 %
nezaujímam sa	26	8 %

Vyše polovica opýtaných je s informovanosťou o činnosti Mestského úradu *priemerne spokojná* (51 %). Tretina respondentov je *podpriemerne spokojná* (36 %)

Otázka č. 6 - Ako získavate informácie o činnosti MsÚ?

V tejto otázke bolo ponúknutých osem odpovedí. Respondenti mali označiť ľubovoľný počet zdrojov, ktoré najčastejšie využívajú. Odpovede sú vyhodnotené samostatne a výsledky sú uvedené v absolútnych číslach a v percentách.

<i>Ako získavate informácie o činnosti mestského úradu?</i>		
noviny COPUS	69	20 %
web stránka mesta	182	53 %
facebooková stránka mesta	162	47 %
tlač	20	6 %
osobný kontakt s pracovníkmi mestského úradu	47	14 %
televízia	6	2 %
informačná tabuľa mestského úradu	46	13 %
osobný kontakt s poslancom mestského zastupiteľstva	25	7 %

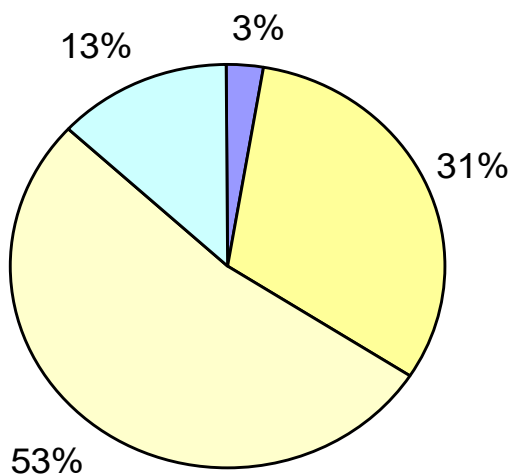
Viac ako polovica respondentov využíva na získavanie informácií o činnosti Mestského úradu *web stránku mesta* www.vkapusany.sk (53%).

Ďalším najčastejším zdrojom na získanie informácií je podľa odpovedajúcich facebooková stránka mesta (47 %).

Najmenej odpovedajúcich využíva *televíziu* (2%) a *tlač* (6 %).

Otázka č. 7 - Ako hodnotíte možnosti trávenia voľného času v oblasti kultúry?

V tejto otázke si bolo možné vybrať jednu zo 4 odpovedí. Výsledky sú uvedené v absolútnych číslach a v percentách.

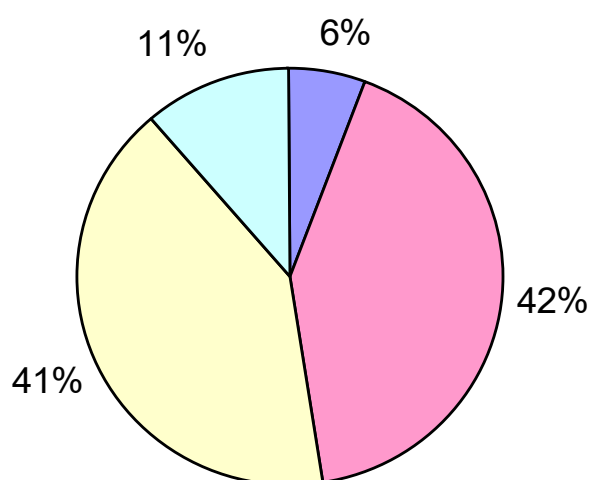
Ako hodnotíte možnosti trávenia voľného času v oblasti kultúry?

som veľmi spokojný/á	9	3 %
som skôr spokojný/á	105	31 %
som skôr nespokojný/á	177	53 %
som veľmi nespokojný/á	44	13 %

V odpovediach prevažuje nespokojnosť (66%) nad spokojnosťou (34%). **Vyše polovica** respondentov (53%) je *skôr nespokojná* s ponukou kultúry v našom meste, čo spolu s tými, ktorí sú *veľmi nespokojní* (13%), znamená 66-percentnú nespokojnosť.

Otázka č. 8 - Ako hodnotíte možnosti trávenia voľného času v oblasti športu?

V tejto otázke si bolo možné taktiež vybrať jednu zo 4 odpovedí.

Ako hodnotíte možnosti trávenia voľného času v oblasti športu?

som veľmi spokojný/á	19	6 %
som skôr spokojný/á	139	42 %
som skôr nespokojný/á	137	41 %
som veľmi nespokojný/á	38	11 %

Nespokojnosť (52%) prevažuje nad spokojnosťou (48%), ale len o 4 %. 41 % občanov je *skôr nespokojných* s ponukou športu v našom meste, čo spolu s tými, ktorí sú *veľmi nespokojní* (11%), znamená 52-percentnú nespokojnosť.

Otázka č. 9 – S čím ste v našom meste najviac spokojný/á?

Pri tejto otázke mohli respondenti vyjadriť svoj vlastný názor. Dostali sme 116 odpovedí. Najčastejšie odpovede sú uvedené v nasledujúcej tabuľke (v absolútnych číslach):

S čím ste v našom meste najviac spokojný/á?	
s ničím	39
opravené chodníky	11
mestský park	9
obchody a služby	8
podpora športu, aktivít mládeže, detské ihriská	8
rozvoj nášho mesta	6

útulok pre psov	5
kvalita školstva	4
kultúrne a divadelné predstavenia	4
poriadok a čistota v meste	2

Otázka č. 10 – S čím ste v našom meste najmenej spokojný/á?

Pri tejto otázke mohli respondenti taktiež vyjadriť svoj vlastný názor. Dostali sme 203 odpovedí. Najčastejšie odpovede sú uvedené v nasledujúcej tabuľke (v absolútnych číslach):

<i>S čím ste v našom meste najmenej spokojný/á?</i>	
rómska komunita	45
Hlavná ulica, námestie a križovatka Hlavná – Čepel' – Zelená	39
neporiadok v meste	25
nezamestnanosť	21
parkovanie	19
miestne komunikácie	12
zdravotníctvo	10
separácia odpadu	9
bezpečnosť v meste	7
trávenie voľného času	7
zrušené vlakové spojenie	4
zanedbaný cintorín	4
chátrajúce budovy	3
stav detských ihrísk	3
stav autobusovej stanice a zastávok	3
osvetlenie	2

Otázka č. 11 – Čo Vám v našom meste najviac chýba?

Aj pri tejto otázke mohli respondenti vyjadriť svoj vlastný názor. Dostali sme 207 odpovedí. Najčastejšie odpovede sú uvedené v nasledujúcej tabuľke (v absolútnych číslach):

<i>Čo Vám v našom meste najviac chýba?</i>	
plaváreň a kúpalisko	41
pekná Hlavná ulica s námestím a upravené križovatky	38
zamestnanie	34
kultúrne podujatia	23
kino	14
parkoviská	9

poriadok	9
detské ihriská	8
verejné ihrisko	7
detská pohotovosť	6
vlakové spojenie	6
odborní lekári	3
reštaurácie	3
lavičky	3
hotely	2
cyklotrasy	2
oplotenie kontajnerov	2
verejné wc	2

Žijeme v jednom meste

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu medzi občanmi Veľkých Kapušian

Pre Mesto Veľké Kapušany spracovalo: Turistické informačné centrum Veľké Kapušany

Október 2015